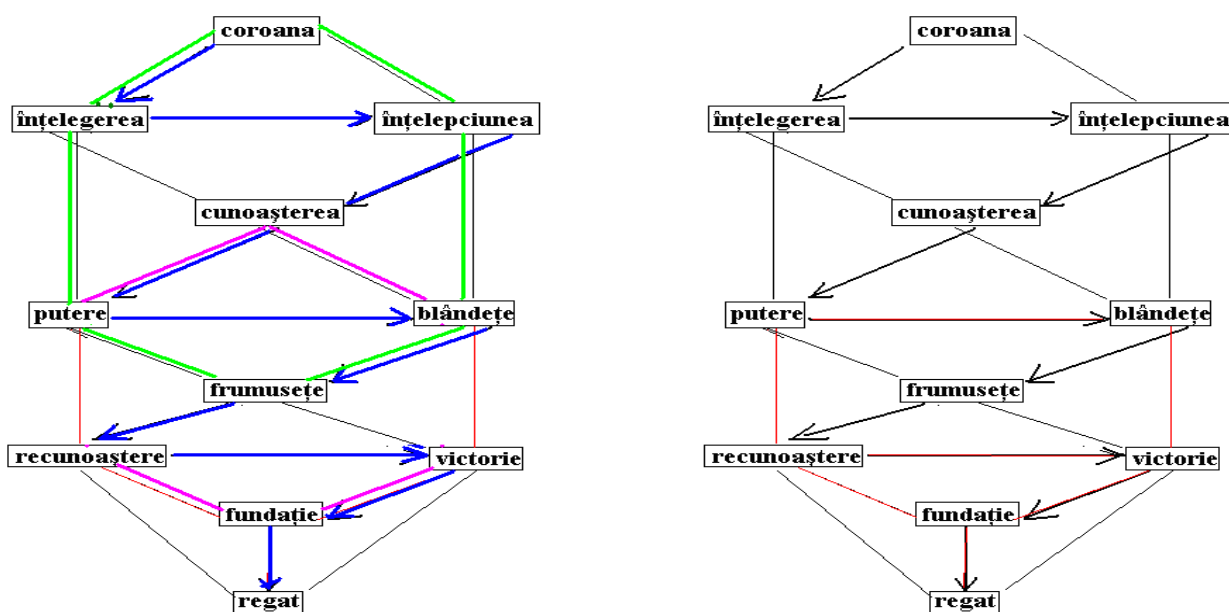

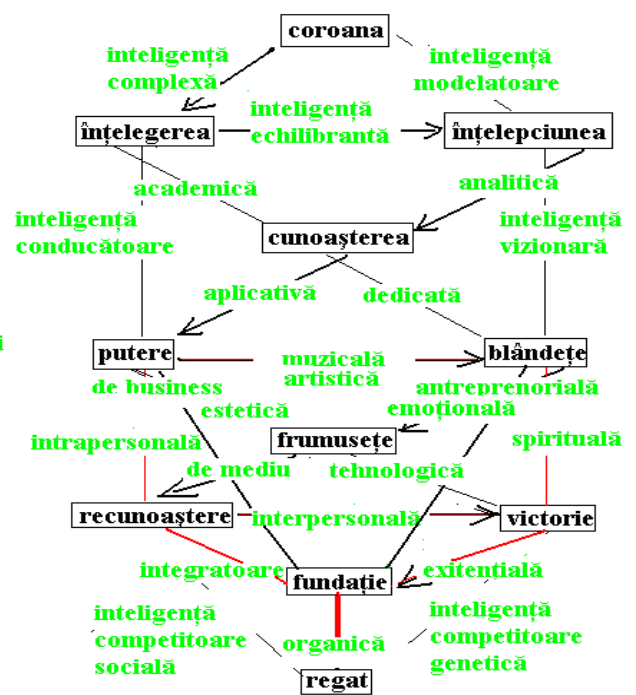
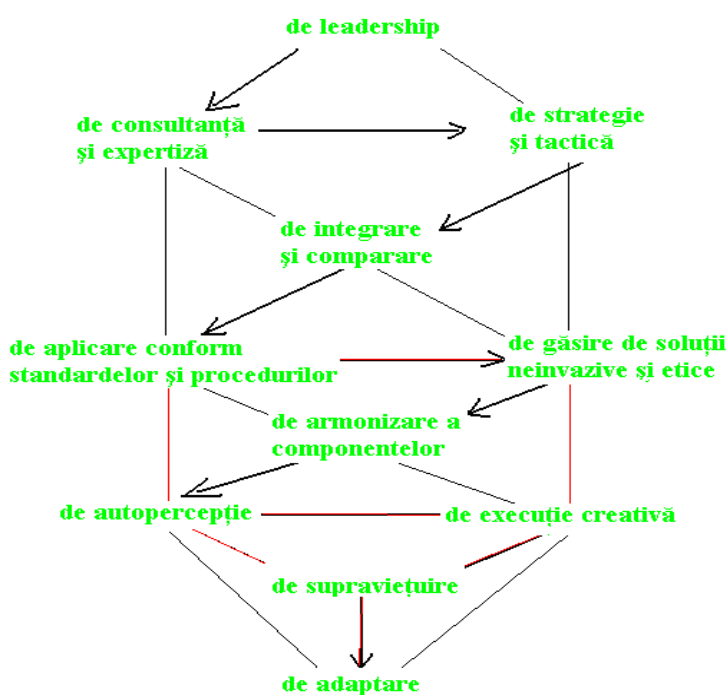
Inteligența socială și arborele sefirotic

Legătura directă dintre caracteristicile individuale și cele sociale ale oamenilor este atât de fină încât cu greu se pot depista ce caracteristici psihologice sunt specifice persoanei nefiind create de interferența cu mediul social. Pe de altă parte societatea are o organizare pe nișe funcționale ce constituie un sistem de cerere și ofertă față de caracteristicile individuale ale oamenilor, aceasta producând o orientare socială către diverse domenii de activitate.

Spatiul cultural iudeo-cristian a fost caracterizat de structura socială modelată pe structura arborelui sefirotic. Aceasta presupunea un sistem de nișe caracteristice pentru anumite profiluri psihologice necesare unor anumite tipuri de activități. Schema bloc clasică a sistemului social ce generează nișe profesionale ce solicită anumite tipuri de competențe și profile psihologice se află mai jos:

Se constată existența a două structuri de tip hexagonal asociate la două tipuri de comportament, cel egocentric pentru hexagonul de jos roz și cel cu tendințe altruiste pentru hexagonul superior verde. Cele două structuri hexagonale au patru caracteristici comune ce asigură tranziția dintre orientările menționate de la egocentrism către altruism, anume **puterea** și **blândetea** pe orizontală și **frumusețea** cu **cunoașterea** pe verticală. Aceste patru caracteristici au constituit întotdeauna în civilizațiile de tip abrahamică, inclusiv cea islamică, baza educației sociale și spirituale. Structurile pe orizontală caracterizează în acest model caracteristicile ce permit trecerea la un nou nivel prin urmărirea unui traseu inițiativ, calea lungă, (reprezentată prin săgeți orientate), în timp ce structurile pe verticală reprezentând calea scurtă ce permite accelerarea dezvoltării personalității umane

Existența și punerea în aplicare a acestei filozofii pe parcursul mai multor milenii a permis selecția unui anumit set de profile psihologice de bază ce sunt reprezentate mai jos, cazul cel mai frecvent fiind însă personalitățile ce întrunesc un set întreg de astfel de caracteristici la diferite nivele de dezvoltare ce sunt centrate în jurul unei caracteristici principale de descriere și rolul social pe care-l preia fiecare individ.

Pentru a putea determina aceste caracteristici de tip social a fiecărei persoane este necesar să se determine prin chestionare tipul direcției și nivelul de răspuns la dezvoltarea de pasiuni sau pe direcția experiențelor majore de viață pe care le are fiecare persoană ce provine din mediul cultural derivat din culturile ce recunosc vechiul testament.

Tipurile de inteligență derivate din interpretarea schemei sunt de două feluri, inteligente ce caracterizează nodurile schemei, corespunzătoare unor regiuni ale creierului uman și inteligente de coordonare a două zone cerebrale ce comunică între ele corespunzătoare vectorilor din schema bloc. Astfel înțelepciunea ce este reprezentată pe schema bloc ca un simbol din arborele sefirotic este identificată cu inteligența strategică și tactică.

Tipurile primare de inteligență solicitate de schema bloc prezentată mai sus se pot vedea în următoarea figură:

Tip de inteligență	Întrebare	Semnificativ De la 1 la 5
De adaptare (regat)	Te poți adapta la orice fel de condiții, sau ai nevoie de condiții speciale de viață?	
Organică	Îți poți asigura condiții de hranire în orice mediu și în orice situație?	
De supraviețuire (fundatie)	Poți găsi mijloace de supraviețuire indiferent de situația în care te afli?	
Competitoare genetică	Îți selectezi cu grijă partenerii și prietenii sau te poți descurca cu oricine?	
Competitoare socială	Te adaptezi la orice poziție socială sau dorești anumite poziții?	
Existențială	Poți conduce către victorie grupuri de oameni, ai o astfel de experiență proprie?	
Integratoare	Esti recunoscut și urmat de alții în situații dificile?	
De execuție creativă (victorie)	Ai avut succese remarcabile până acum pentru care ai muncit cu darzenie?	

De autoperceptie (recunoastere)	Iti cunosti potentialele si te poti baza pe acestea in situatii dificile?	
Interpersonala	Intelegi problemele celorlalti si poti gasi solutii de rezolvare a acestora?	
De armonizare a componentelor (frumuseti)	Consideri lumea frumoasa sau crezi ca are nevoie de infrumusetare suplimentara?	
Intrapersonala	Iti percepi cu claritate propria dinamica a personalitatii si poti sa te controlezi?	
Spirituala	Crezi ca natura si universul sunt inteligente si sensibile si ca participa direct la viata ta?	
De mediu	Intelegi semnalele animalelor si plantelor prin care acestea comunica?	
Tehnologica	Iti place sa mesterești, ai construit pana acum ceva deosebit si inventiv?	
Estetica	Percepi detaliile ce fac ca un obiect sa fie frumos si decorativ?	
Emotionala	Te afecteaza in mod direct problemele celorlalti sau ale naturii?	
Antreprenoriala	Poti descoperi resurse materiale si umane in orice situatie care sa-ti permita sa realizezi orice?	
De business	Poti sa dezvolti un plan care sa-ti permita sa creezi activitati ce se autosustin?	
De gasire de solutii neinvazive si etice (blandete)	Reusesti sa impaci si sa gasesti solutii convenabile tuturor chiar in situatii controversate?	
De aplicare conform standardelor si procedurilor (putere)	Poti sa urmezi spiritul normelor astfel incat sa creezi o situatie mai putin incordata?	
Muzical artistica	Consideri muzica, armonia si ritmarea ca fiind universale in lumea vie si in univers?	
Aplicativa	Aplici ceea ce inveti, descoperi sau crezi in situatii concrete?	
Dedicata	Ti-ai dedicat viata unui scop, sau ideal bine definit, iti cunosti rolul si rostul in viata?	
Vizionara	Iti dai seama in linii mari si in detalii despre mersul viitor al intamplarilor?	
Conducatoare	Gasesti un fir calauzitor pentru alti oameni care sa-i ajute sa-si atinga obiectivele?	
De integrare si comparare (cunoastere)	Ai perceptia legaturilor dintre diferite cunostinte din diferite domenii?	
Analitica	Poti descoperi legaturile cauzale dintre diferite fenomene sau intamplari?	
Academica	Citesti mult pe anumite domenii in care ai dezvoltat o cultura deosebita?	
De consultanta si expertiza (intelegerea)	Intelegi mecanismele fine si ansamblurile dinamice ce-ti pot permite sa gasesti solutii?	
De strategie si tactica (intelepciunea)	Poti construi scheme logice care sa acopere diferitele posibilitati de evolutie a fenomenelor?	
Echilibranta	Ai capacitatea de a echilibra situatiile tensionate prin solutii simple si de bun simt?	
Complexa	Poti percepe complexitatea si dinamica universului sau a unor fenomene particulare?	
Modelatoare	Poti descoperi factorii, directiile, dimensiunile sau variabilele si legile de manifestare?	
De leadership (coroana)	Poti gasi oamenii potriviti care acopera nevoile societatii, te urmeaza acestia?	

Desi civilizatia actuala a dezvoltat un numar cu mult mai mare de nise profesionale decat civilizatiile antice ceea ce a produs o rafinare a schemei bloc initiale, aceasta este inca recognoscibila in sabloanele noastre culturale si aplicare sa creeza fondul necesar realizarii unei coerente in dezvoltarea si evolutia personalitatii sociale a oamenilor, in special la varsta scolara.

Din alt punct de vedere referentialul dat de modelul de mai sus poate fi aplicat la orientarea educativa a elevilor catre domeniile in care pot performa cu usurinta. Aceasta creeaza posibilitatea proiectarii de programe educative si curricule specifice intereselor elevilor.

Schema logica a arborelui sefirotic a fost creata atat ca un model de ierarhie si structurare sociala cat si ca un model de organizare cosmologica a universului uman, din aceasta cauza are un nivel de complexitate si non-liniaritate ce o face utila in descrierea componentelor sociale ale psihicului uman. Dezvoltarea diferitelor caracteristici psio-cognitive ale oamenilor ce le permite orientarea sociala pe nise profesionale devine vizibila prin utilizarea acestei scheme.

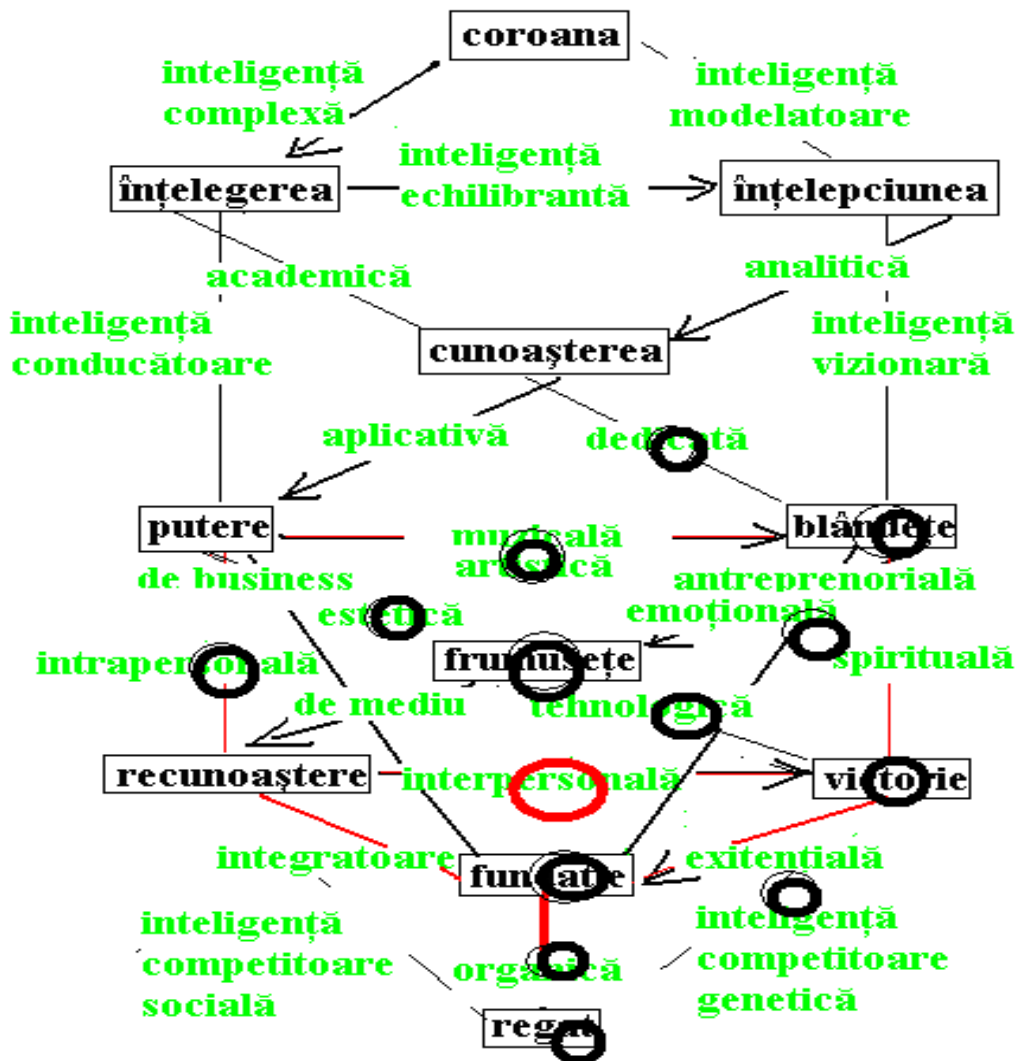
Pentru realizarea unei analize folosind schema este necesara folosirea unui chestionar ce evidentiaza orientarile majore ale hartii mentale individuale. Un exemplu de astfel de chestionar, intrebarile putand fi schimbate cu altele echivalente dar mai potrivite contextului, se afla mai jos

In general raspunsurile la un astfel de chestionar se pot aseza pe harta generala si vor da profilul hartii mentale al subiectului. Ponderile de la 1 la 5 vor arata centrele maximale de interes ce corespund zonelor celor mai antrenate din punct de vedere mintal. Comparand cele doua tipuri de informatii se poate descoperi centrul de interes catre care se concentreaza maximul de atentie si desigur si zona de performare dorita de subiect catre care poate fi orientat din punct de vedere profesional si cognitiv.

Forma si amplitudinea profilelor pot furniza de asemenea date privind structura mediului de provenienta al subiectului, fiind specific atat la nivelul formei profilului cat si al amplitudinilor relative ale caracteristicilor. Pe de alta parte se vor putea utiliza datele obtinute si pentru a se vedea liniile de influenta cognitiva, sau modificarile de tip traumatic suferite anterior in dezvoltarea personalitatii.

Un exemplu in aceasta directie este dat mai jos

Pentru cazul in speta al unui tanar provenit din sistemul institutionalizat se pot

remarca un numar de patru grupari de abilitati si orientari obtinute din experienta proprie de viata, dar si centrul preocuparilor marcat cu rosu, de a ajuta alti copii din sistemul institutionalizat. Harta ponderilor releva aceeași tendință generală nuanțând însă profilul.

Competente caracteristice niselor sociale

Modelul niselor sociale și a traseelor de convergență umană către categoriile de nise se realizează urmărind prin educație anumite competențe caracteristice. Aceste competențe conduc la crearea de programe specifice ce pot asigura acoperirea nevoilor de formare și orientare educativă către nisele ce au nevoie de acoperire umană cu anumite nevoi de competență.

Pe de altă parte devine importantă existența traseelor de dezvoltare personală ce permit direcționarea din aproape în aproape a potențialului uman către îndeplinirea factorilor motivaționali de tip obiectiv, scop, ideal, etc., deoarece atingerea unei nise se poate face prin diferite trasee, fiecare însă diferențiind competențele obținute în funcție de drumul parcurs.

Tip de inteligență	Întrebare	Competențe urmărite
De adaptare (regat)	Te poți adapta la orice fel de condiții, sau ai nevoie de condiții speciale de viață?	-descoperirea oportunităților și a resurselor, -dezvoltarea puterii de observație, -crearea de scenarii

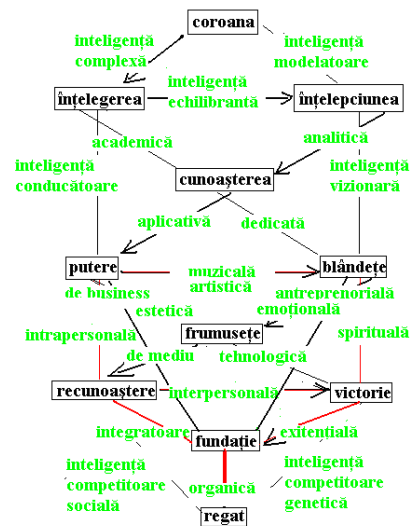
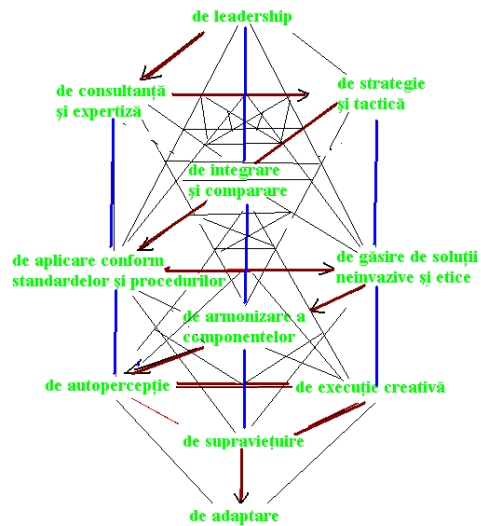
Organica	Iti poti asigura conditii de hranire in orice mediu si in orice situatie?	-controlul impulsurilor organice, -controlul reflexelor, -adaptarea la conditii diverse
De supravietuire (fundatie)	Poti gasi mijloace de supravietuire indiferent de situatia in care te afli?	-controlul impulsurilor de actiune si a instinctelor -dezvoltarea capacitatilor de colaborare si dialog cu altii -dezvoltarea capacitatii de descoperire a solutiilor alternative
Competitoare genetica	Iti selectezi cu grija partenerii si prietenii sau te poti descurca cu oricine?	-dezvoltarea capacitatii de descoperire a persoanelor compatibile -dezvoltarea capacitatii de ofertare specifica in cadrul unei echipe -dezvoltarea capacitatii de afisare a calitatilor proprii prin atitudine
Competitoare sociala	Te adaptezi la orice pozitie sociala sau doresti anumite pozitii?	-dezvoltarea capacitatii de descoperire a modului in care poti ajuta grupul -dezvoltarea competitivitatii si capacitatii de analiza calitativa -dezvoltarea capacitatii de a simti nevoile grupului si de a gasi solutii
Existentiala	Poti conduce catre victorie grupuri de oameni, ai o astfel de experienta proprie?	-dezvoltarea capacitatii de organizare si auto-organizare -dezvoltarea capacitatii de creare de scenarii de lucru -dezvoltarea capacitatilor de impartire de sarcini egale ca efort catre ceilalti
Integratoare	Esti recunoscut si urmat de altii in situatii dificile?	-dezvoltarea capacitatii de structurare organica si motivare a echipelor de lucru -dezvoltarea capacitatilor de recunoastere a rezultatelor si meritelor -dezvoltarea capacitatilor de rezolvare in timp real a problemelor aparute
De executie creativa (victorie)	Ai avut succese remarcabile pana acum pentru care ai muncit cu darzenie?	-dezvoltarea capacitatilor de autoperfectionare pe domeniile de competenta -dezvoltarea capacitatilor de a duce la bun sfarsit un demers dificil -dezvoltarea capacitatilor de lucru in conditii improprii pastrand nivelul de calitate sau performanta prin demersuri creative si ingeniozitate
De autoperceptie (recunoastere)	Iti cunosti potentialele si te poti baza pe acestea in situatii dificile?	-dezvoltarea capacitatilor de auto-perceptie si detasare de egoul propriu -dezvoltarea capacitatilor de recunoastere a potentialelor active sau pasive -dezvoltarea capacitatilor de activare a proceselor de dezvoltare a potentialelor proprii
Interpersonala	Intelegi problemele celorlalti si poti gasi solutii de rezolvare a acestora?	-dezvoltarea capacitatilor de recunoastere a potentialelor celorlalti -dezvoltarea capacitatilor de activare si motivare a dezvoltarii potentialelor celorlalti -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a drumurilor optime ce conduc la activarea potentialelor celorlalti
De armonizare a componentelor (frumuseti)	Consideri lumea frumoasa sau crezi ca are nevoie de infrumusetare suplimentara?	-dezvoltarea capacitatilor de intelegere si traire a armoniei din natura sau societate -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a factorilor declansatori ai armoniei structurilor si comportamentelor -dezvoltarea capacitatilor estetice sau etice ce contribuie la corectarea si cultivarea armoniei dintre oameni si mediul natural
Intrapersonala	Iti percepi cu claritate propria dinamica a personalitatii si poti sa te controlezi?	-dezvoltarea capacitatii de descoperire a rolului definitoriu pe care-l ai in societate -dezvoltarea capacitatilor de perceptie a stadiului in care te afli in dezvoltarea propriei personalitati -dezvoltarea capacitatilor de autocontrol al deciziilor de viata si a dinamicii propriilor actiuni
Spirituala	Crezi ca natura si universul sunt inteligente si sensibile si ca participa direct la viata ta?	-dezvoltarea capacitatilor de intuire si intelegere a legilor ce se ascund in spatele manifestarilor curente -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a mecanismelor naturale ce conduc la anumite stari, capacitati sau actiuni

		-dezvoltarea capacitatilor de empatizare cu diverse fenomene sau realitati cognitive si de traire fenomenologica
De mediu	Intelegi semnalele animalelor si plantelor prin care acestea comunica?	-dezvoltarea capacitatilor de gandire si analiza comparativa -dezvoltarea capacitatilor de deschidere cognitiva catre domenii noi -dezvoltarea capacitatilor de interpretare a fenomenelor observate cu ajutorul instrumentelor de analizare proprii fenomenelor
Tehnologica	Iti place sa mesterești, ai construit pana acum ceva deosebit si inventiv?	-dezvoltarea capacitatilor de analiza si gandire dinamica a realitatii -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a ineditului si de experimentare a ipotezelor si mecanismelor inovative -dezvoltarea capacitatilor de gasire de solutii inovative la probleme vechi sau neasteptate
Estetica	Percepi detaliile ce fac ca un obiect sa fie frumos si decorativ?	-dezvoltarea capacitatilor de analiza si protejare a ceea ce este fragil si delicat -dezvoltarea capacitatii de observare a mecanismelor de armonizare a componentelor si situatiilor tensionate -dezvoltarea capacitatilor de comunicare eficienta ce induce starea de armonie si stabilitate
Emotionala	Te afecteaza in mod direct problemele celorlalti sau ale naturii?	-dezvoltarea capacitatilor de empatizare emotionala si de intelegere a factorilor emotionali -dezvoltarea capacitatilor de analiza emotionala ce conduce la configurarea de solutii de actiune pozitiva -dezvoltarea sensibilitatii fata de emotionalitatea mediului natural si a altor fiinte din alte specii
Antreprenoriala	Poti descoperi resurse materiale si umane in orice situatie care sa-ti permita sa realizezi orice?	-dezvoltarea capacitatilor de descoperire a oportunitatilor si potentialelor ce pot conduce la o activare sau fluidizare a unor actiuni -dezvoltarea capacitatilor de a descoperi calitatile si valorile ne-evidente in oamenii sau resursele din jur -dezvoltarea capacitatilor de etapizare a demersurilor necesare valorificarii si dezvoltarii unor resurse sau actiuni
De business	Poti sa dezvolti un plan care sa-ti permita sa creezi activitati ce se autosustin?	-dezvoltarea capacitatilor de configurare a unui plan detaliat de lucru ce urmareste un scop bine definit -dezvoltarea capacitatilor de estimare corecta a necesarului si existentului ce pot permite punerea in aplicare a planurilor de lucru -dezvoltarea capacitatilor de structurare a activitatilor si de delegare a acestora catre oamenii cei mai potriviti
De gasire de solutii neinvazive si etice (blandete)	Reusesti sa impaci si sa gasesti solutii convenabile tuturor, chiar in situatii controversate?	-dezvoltarea capacitatilor de analiza situationala bazata pe dimensiuni si ponderi, indicatori si sabloane culturale -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a contradictiilor logice si paradoxurilor dintr-o situatie si de rezolvare a acestora prin redimensionarea problemei si schimbarea unghiului de analiza -dezvoltarea abilitatii de utilizare a comportamentului pacifist si blandetii in aplanarea starilor tensionate pe durata analizarii problemelor
De aplicare conform standardelor si procedurilor (putere)	Poti sa urmezi spiritul normelor astfel incat sa creezi o situatie mai putin incordata?	-dezvoltarea abilitatilor de analiza a coerentei sistemelor si a factorilor ce creeaza incoerenta -dezvoltarea capacitatilor de gasire a solutiilor de corectare a incoerentelor ce nu afecteaza echilibrul dinamic al sistemului -dezvoltarea capacitatilor de descoperire de solutii reformatoare ce conserva valorile deja validate
Muzical artistica	Consideri muzica, armonia si ritmarea ca fiind universale in lumea vie si in univers?	-dezvoltarea abilitatilor de perceptie si descriere a ritmurilor si armoniilor din natura sau societate -dezvoltarea capacitatilor de interpretare si intelegere a armoniilor descrise de altii anterior si de inducere a starilor armonice catre altii -descoperirea mijloacelor de armonizare cu diferite situatii noi fara a tulbura armoniile proprii
Aplicativa	Aplici ceea ce inveti, descoperi sau creezi in situatii	-dezvoltarea capacitatilor de a gasi aplicatii practice a cunostintelor teoretice

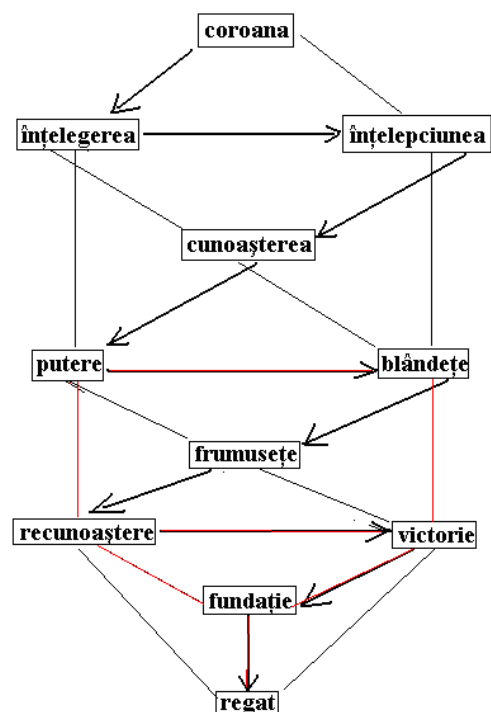
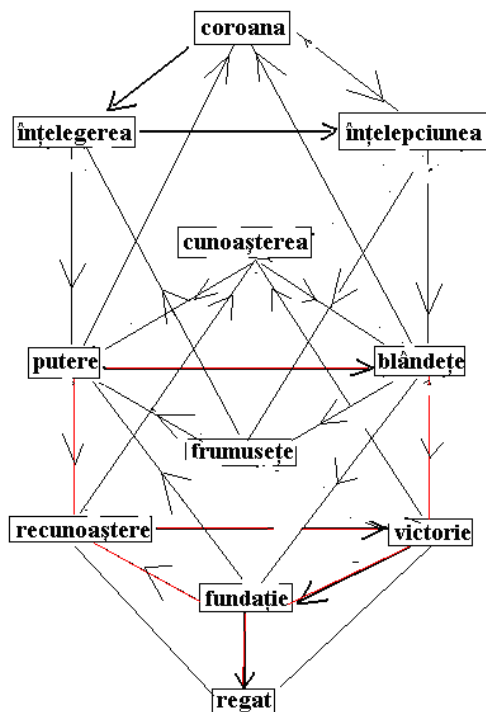
	concrete?	-dezvoltarea abilitatilor de a descoperi mijloace concrete ce fac aplicabile anumite cunostinte in anumite situatii -descoperirea de aplicatii noi a unor instrumente clasice ce le fac aplicabile in contexte noi
Dedicata	Ti-ai dedicat viata unui scop, sau ideal bine definit, iti cunosti rolul si rostul in viata?	-dezvoltarea abilitatii de a recunoaste domeniile de interes la care raspund emotional si cognitiv -descoperirea rolului de joc social ce se concretizeaza in atributii precise si abilitati antrenate -dezvoltarea universului motivational la cote inalte de tip ideal, rost, destin, ce genereaza motoarele de dezvoltare a personalitatii
Vizionara	Iti dai seama in linii mari si in detalii despre mersul viitor al intamplarilor?	-dezvoltarea abilitatilor de estimare a cauzalitatilor si dinamicii unui fenomen -dezvoltarea abilitatilor de recunoastere a factorilor declansatori pentru un fenomen -dezvoltarea capacitatilor de recunoastere a factorilor cheie ce pot schimba cursul desfasurarii unui fenomen
Conducatoare	Gasesti un fir calauzitor pentru alti oameni care sa-i ajute sa-si atinga obiectivele?	-dezvoltarea capacitatilor de descoperire a rolului unor intamplari in schimbarea directiei unor oameni -dezvoltarea abilitatilor de descoperire a factorilor ce pot activa potentialele ascunse ale oamenilor -dezvoltarea abilitatilor de descoperire a persoanelor optime ce pot indeplini anumite roluri in desfasurarea unor evenimente
De integrare si comparare (cunoastere)	Ai perceptia legaturilor dintre diferite cunostinte din diferite domenii?	-dezvoltarea capacitatilor de descoperire a patern-urilor identice ce se exprima diferit pe diferite domenii de aplicare -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a legaturilor pe orizontala dintre diferite fenomene generate de aceeasi cauza -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a modului in care evolueaza sisteme diferite generate de acelasi patern initial aplicat in conditii diferite
Analitica	Poti descoperi legaturile cauzale dintre diferite fenomene sau intamplari?	-dezvoltarea capacitatilor de descoperire a cauzelor generatoare ale unui fenomen, singure sau in combinatie -dezvoltarea capacitatii de estimare a diferitelor rezultate secundare generate de un anumit fenomen -dezvoltarea abilitatilor de stimare a factorilor declansatori ai comutarii catre un anumit scenariu evolutiv dintr-un portofoliu de scenarii posibile
Academica	Citesti mult pe anumite domenii in care ai dezvoltat o cultura deosebita?	-dezvoltarea abilitatilor de separare a cunostintelor esentiale de cele contextuale -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a principiilor ce transcende sisteme de gandire dintr-o multime de cunostinte -dezvoltarea capacitatilor de citire strategica a unui text pe structura intentii sau principii, concluzii obtinute, detalii privind obtinerea concluziilor si etapele de obtinere ale acestora
De consultanta si expertiza (intelegerea)	Intelegi mecanismele fine si ansamblurile dinamice ce-ti pot permite sa gasesti solutii?	-dezvoltarea abilitatilor de privire pe doua sau mai multe nivele de complexitate a unui fenomen si de descoperire a legilor de guvernare ale acestuia -dezvoltarea capacitatilor de descoperire a mecanismelor proiectate initial ce pun in miscare un fenomen si a factorilor ce altereaza conceptul initial -dezvoltarea abilitatilor de descoperire a solutiilor de corectare a comportamentelor redundante sau gresite fata de scopurile initiale ale unui proces
De strategie si tactica (intelepciunea)	Poti construi scheme logice care sa acopere diferitele posibilitati de evolutie a fenomenelor?	-dezvoltarea capacitatilor de descoperire si optimizare a schemelor logice necesare punerii in miscare al unui fenomen sau proces -dezvoltare capacitatilor de gasire in timp real a solutiilor alternative pentru corectarea la vreme a tendintelor de deviere comportamentala fata de anumite norme sau standarde dorite -dezvoltarea capacitatilor de creare a seturilor de portofolii de solutii alternative ce permit adaptarea drumurilor

		evolutive ale unui fenomen la devierile asteptate pe parcurs fara afectarea atingerii obiectivelor finale
Echilibranta	Ai capacitatea de a echilibra situatiile tensionate prin solutii simple si de bun simt?	-dezvoltarea capacitatii de descoperire a factorilor minori ce au declansat evenimente majore si de descoperire a factorilor de corectie -dezvoltarea capacitatii de intelegere a factorilor emotionali ce in prezenta unor cutume culturale sau unor logici specifice de analiza au declansat anumite fenomene sau evenimente -dezvoltarea capacitatii de corectare a unor logici sau a unor cutume si de gasire alternativa a unor solutii acceptabile pentru partile implicate prin relaxarea anumitor conditii
Complexa	Poti percepe complexitatea si dinamica universului sau a unor fenomene particulare?	-dezvoltarea abilitatilor de intelegere a logicilor specifice unor fenomene si a fenomenelor derivate obtinute generic din aplicarea acelor logici -dezvoltarea capacitatilor de percepere si descriere a unor fenomene complexe pe mai mult de doua nivele de complexitate succesive -dezvoltarea capacitatii de intelegere a fenomenelor generate din interactiunea mai multor logici si a fenomenelor derivate pe acelasi spatiu dinamic
Modelatoare	Poti descoperi factorii, directiile, dimensiunile sau variabilele si legile de manifestare?	-dezvoltarea capacitatii de descoperire a dimensiunilor, ponderilor, variabilelor, logicilor si regulilor de actiune ce caracterizeaza un anumit fenomen -dezvoltarea capacitatilor de aproximare succesiva a etapelor de dezvoltare al unui fenomen prin utilizarea unor instrumente de analiza improprie si externe fenomenelor -dezvoltarea capacitatilor de construire de scenarii plecate din schemele de caracterizare a complexitatii si dinamicii unui fenomen
De leadership (coroana)	Poti gasi oamenii potriviti care acopera nevoile societatii, te urmeaza acestia?	-dezvoltarea capacitatilor de motivare a oamenilor astfel incat sa-si activeze abilitatile necesare controlarii si managementului unui fenomen sau proces -dezvoltarea capacitatilor de delegare de functii catre cei care au cele mai bune capacitati care le permit dezvoltarea rapida a abilitatilor de gestionare al unui proces -dezvoltarea capacitatilor de intelegere sistematica dar si detaliata a unor fenomene sau procese prin colaborarea cu expertii pe probleme

Traseele de dezvoltare ale abilitatilor si personalitatii ce permit atingerea si integrarea intr-o anumita nisa sociala de pot descoperi in prima faza prin valorificarea abilitatilor si dorintelor cognitive ce descriu un profil de personalitate si prin identificare centrului de echilibru personal de pe harta mentala. In faza a doua traselul presupune alegeri de drumuri si echilibrarea sustenabila a profilurilor mentale in concordanta cu necesitatile sociale. Un exemplu de grafuri de drumuri orientate este prezentat mai jos

Drumurile prezente pe schema de mai sus sunt multiple, unele prezintă fenomene de transcedere directă pe poziții superioare (cele verticale) altele prezintă etape inițiatice obligatorii, altele prezintă tipuri de inteligență nedescrise în acest studiu, exemplul cel mai bun este inteligența de armonizare a componentelor cu cea de strategie și tactică sau cu cea de consultanță și expertiză. Realitatea este că numărul tipurilor de inteligență și al traseelor de dezvoltare de nișe sociale și de integrare pe aceste nișe este variabil și ține de dinamica nevoilor societății. În principiu modelul de mai sus poate fi rafinat și completat la infinit, dar traseele inițiatice și cele de transcedere se păstrează intacte. Dacă drumurile au o orientare pozitivă către pozițiile superioare din diagramă se remarcă o dezvoltare a personalității pe etape de dezintegrare pozitivă orientată către omul altruist. Dacă sensurile etapelor de drum sunt orientate în jos se obține o dezintegrare negativă a personalității. Per ansamblu societatea rezistă dacă se respectă o pondere mai mare pentru drumurile ce-i asigură sustenabilitatea.

Combinând atât schemele sociale clasice cât și pe cele derivate ce descriu noi nișe, noi trasee, noi tipuri de inteligențe se poate configura un model dinamic și complex care să asigure concomitent atât o coerență în dezvoltarea traseelor de educație cât și un model social necontradictoriu și sustenabil.

Deși biologii nu au remarcat existența unei metamorfoze la toate speciile, ea probabil că există, dar se manifestă în mod diferit de la o specie la alta. În cazul speciei umane metamorfoza este direct legată de existența sa pe două planuri, terestru și universal. Transferul de la terestru către universal se face prin mai multe etape, doar că oamenii pot rămâne atașați unei astfel de etape blocându-și evoluția ulterioară, parcurgând astfel una din etapele de dezintegrare pozitivă sau negativă descrise de Dabrowsky.

La fel ca și la alte specii, și la om se produce o asincronie a dezvoltării diferitelor dimensiuni specifice. De exemplu maturizarea sexuală se face mult mai devreme decât maturizarea psihologică sau socială, iar maturizarea personalității se poate amana pe întreaga durată a vieții dacă oamenii nu-și descoperă rolul social care să le solicite capacitățile lor de tip universal. Polarizarea între terestru și universal face ca omul să fie în situația de a trăi între adaptarea terestră și evoluția către universal și cosmic, etapele dintre aceste două paliere fiind instabile, framantate și constituind etapele de metamorfoză a personalității umane.

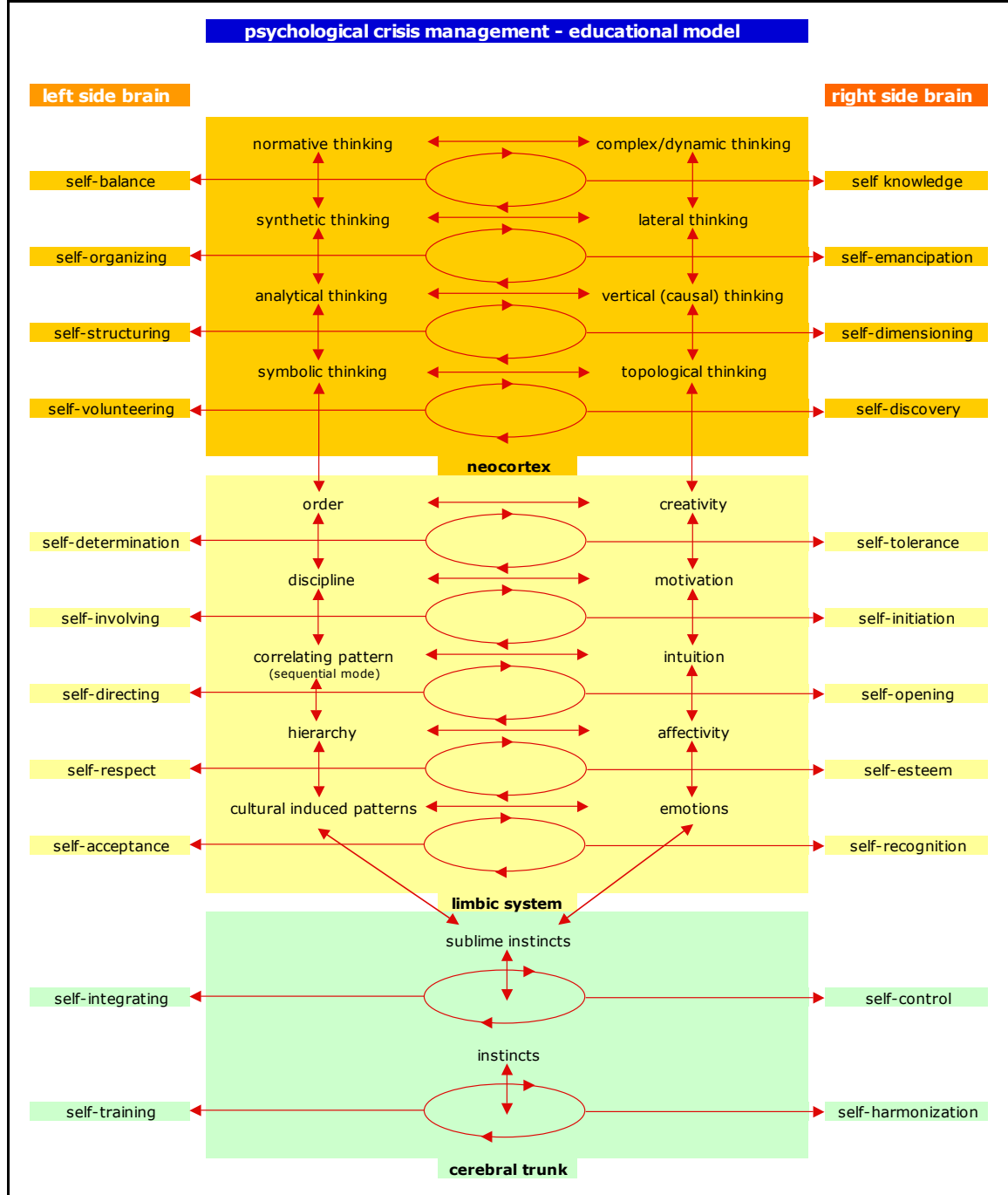
Această dinamică se datorează unei multimi de factori complecși plecând de la structura noastră fizică informațională și mergând până la componentele mediului social sau natural ce ne afectează viața. Din punct de vedere fizic informațional omul ca și alte ființe au o structură metameră. Secțiunile din organism controlate de o pereche de nervi spinali constituie un astfel de metamer, iar clusterelor de metameri ce se pot controla prin glandele cu secreție internă constituie macro-unitățile metamerice ce dețin comportamente și structuri de auto-reglaj proprii. Aceste clusteruri metamerice sunt legate direct de metamorfoza umană, deoarece pachetele de comportamente predefinite la naștere afectează direct dominantă psihologică și direcția de evoluție umană. Pe parcursul vieții aceste pachete comportamentale sunt activate pe rând, având caracteristici diferite în funcție de emisfera cerebrală pe care se proiectează.

Sistemul de proiectare a acestor pachete comportamentale se poate evidenția în schema de mai jos. Diferitele etape de dezvoltare a personalității sunt dependente de etapele anterioare și condiționează etapele ulterioare, pe de altă parte caracteristicile simetrice de pe cele două emisfere cerebrale sunt opuse și complementare, supradimensionarea uneia conducând la subdimensionarea celei simetrice, de exemplu prea multă creativitate conduce la prea puțină ordine și reciproc.

De asemenea prea multă motivare conduce la scăderea disciplinei constituie un alt exemplu în acest sens și permite înțelegerea modelului de creștere a motivației prin stimularea intuiției cu orizont către creativitate.

Tabelul de mai jos face referire la doar trei dintre componentele cerebrale ce tin de proiectia clusterelor metamerice asupra comportamentelor cerebrale, alte clusteruri se proiectează pe alte componente ale sistemului nervos ce sunt identificabile pe maduva spinării sau pe bulbul rahidian. Exemplul de față descrie formațiunile cerebrale reprezentate pe trunchiul cerebral (creierul reptilian), sistemul limbic (creierul mamalian) și neocortexul (creierul uman). Marile pachete comportamentale ale acestor formațiuni neuronale mai recente din punct de vedere evolutiv sunt caracteristice pentru grupele de animale ce le conțin și constituie baza de structurare comportamentală pentru formațiunile cerebrale următoare din punctul de vedere al istoriei evoluției. Pe de altă parte în cadrul fiecărei formațiuni cerebrale există de asemenea o etapizare a evoluției ce se aliniază dezintegrărilor pozitive sau negative de tip Dabrowski cu urmări incalculabile asupra dezvoltării potențialelor umane.

Recunoașterea acestor caracteristici se poate face prin analiza comportamentelor umane, reprezentate pe schema de mai jos prin coloanele laterale ce conțin caracteristici de manifestare între etajele mai mici a scalei evoluției umane.

Modul in care gestionam aceste drumuri posibile conditionate de structura noastra de comportamente mostenite genetic este determinat atat pentru felul in care vedem lumea si universul cat si pentru modul in care ne purtam unii cu altii, cu mediul natural, cu tehnologia, cu noi insine. Felul in care ne utilizam potentialul este cheia metamorfozei umane si a trecerii dintr-un stadiu de dezintegrare pozitiva in urmatorul stadiu de dezintegrare pozitiva sau negativa.

Daca fenomenul dezintegrarii pozitive se petrece simultan la populatia unei societati putem generaliza conceput de la nivel individual la nivel social. Acest fenomen ne conditioneaza modul de gandire, logica de evaluare a realitatii sau de rezolvare a unei probleme, nivelul de utilizare a potentialelor innascute si genereaza epocile istorice. Un exemplu in acest sens este dat mai jos.

Definirea istorica a numerelor reale

Un exemplu in acest sens pe metamorfoza umana in care sunt preponderente primele etaje ale creierului mamalian este mai jos. Aceste etaje sunt caracterizate de dipolii emotii-paterne cultural induse, afectivitate-ierarhie, intuitie- paterne corelate. Pe acest nivel si in acest context, utilizand experientele curente s-au dezvoltat logica lineara, gandirea dihotomica si numerologia aplicata cu primele operatii matematice. Modul in care s-au dezvoltat aceste produse caracterizeaza inca modul nostru de gandire pentru persoanele care sunt pe etajul de dezintegrare pozitiva similar.

Etape parcurse si justificare istorica

-aparitia rabojului pentru enumerarea obiectelor de acelasi tip, ex. turma de oi in neolitic
-impartirea semnelor de pe raboj in grupe de cate zece si generalizarea in grupe de grupe de cate zece in timpul inceputului istoriei moderne, civilizatiile antice. Coincide aceasta dezvoltare cu organizarea primelor echipe mari de lucru si a primelor armate mari de ocupatie, unde era necesara o structura de supraveghere si organizare.

-aparitia numerelor intregi negative si pozitive a fost cauzata de necesitatile comerciale si cumpararea pe credit ce s-a extins in evul mediu. Metoda s-a aplicat pentru debit-credit, organizare a populatiei pe cupluri barbati-femei, cuantificarea prin castig-pierderi, etc. Desi cu radacini in perioada expansiunii imperiului roman devine oficiala in evul mediu in zona comerciala a navigatiei marine si negustorie costiera.

-numere rationale, fractii apar in perioada lui Pitagora o data cu conceptul de atomos (indivizibil), din care a derivat ulterior cuvantul atom si cu operatiile aditive si multiplicative. A fost asociat cu primele tentative de abordare a infinitului mic sau a numerelor mari, fara a ajunge la notiunea de infinit. Operatia de ridicare la putere a unui numar natural a aparut ca o aplicatie a conceptului de democratie si a republicii lui Platon si a fost utilizata puterea pozitiva subunitara ca un exemplu de maniera de selectare pentru investirea cu puterea politica a celor mai capabili cetateni. Ulterior ridicarea la putere a devenit putin practicata fiind chiar secreta in perioada evului mediu.

-numerele irrationale au aparut in perioada pitagoreica, primul fiind radical din 2 ce s-a demonstrat cu ajutorul reducerii la absurd ca nu poate fi scris sub forma de fractie. Descoperirea a ramas secreta o lunga perioada de timp deoarece punea sub semnul intrebarilor mitologia oficiala si numerologia sacra asociata acesteia, inclusiv conceptul de atomos derivat din aceasta mitologie. Legende spun ca cei ce spargeau secretul numerelor irrationale se puneau in pericol de moarte.

Desi toate aceste categorii de numere se operau in mod similar la adunare-scadere sau inmultire-impartire (ridicarea la putere-radicali), iar aparitia unei categorii era rezultatul operarii cu numerele din categoria anterioara, abia in perioada renasterii au fost incluse toate categoriile enuntate in aceeasi viziune despre numere.

Numerele au fost considerate sacre in cursul istoriei datorita faptului ca ele inlocuiau caracteristicile calitative ale unui obiect sau persoana cu caracteristicile cantitative. Aceasta anula practic personalitatea persoanei sau unicitatea obiectului, consecintele psihologice ale acestei abordari fiind dramatice, insa atribuite unor puteri superioare precum erau considerati zeii. De exemplu exista o legatura directa intre existenta sclavagismului si numerele naturale, sclavul fiind considerat initial ca un obiect fara unicitate si calitati specifice precum este numarul. O mare revolutie in gandirea umana a fost descoperirea ca numerele au individualitate. Astfel aparitia numerelor prime, a numerelor perfecte sau a altor categorii de numere cu individualitate a declansat curentul de eliberare a constiintelor umane specific renesantismului sau iluminismului. Desacralizarea numerelor a fost concomitenta cu aparitia libertatilor omului, a drepturilor civile etc.

Grecii antici spuneau ca cine descopera o proprietate matematica este iubit de zei, caci numerele sunt parte din apanajul de cunoastere al acestora. Desacralizarea numerelor a condus la aparitia matematicilor moderne, insa abordarile de tip cantitativ cauzate de numere sunt inca la baza gandirii umane si a estimarilor sau deciziilor, desi fenomenele actuale declansatoare de crize multiple sunt deseori calitative si nu pot fi reprezentate cu ajutorul numerelor.

Tendintele de utilizare abuziva a numerelor sunt inca prezente in memoria noastra recenta. De exemplu holocaustul celui de-al doilea razboi mondial a fost caracterizat nu doar de asasinarea a numerosi oameni nevinovati in lagarele de concentrare ci si de depersonalizarea acelor oameni al caror nume erau inlocuite cu un numar tatuat pe brat, ca semn al nimicniciei lor in fata zeilor nazisti. Inca utilizam numerele in mod inadecvat si abuziv in viata noastra zilnica, de exemplu folosim indicatori cantitativi de tipul produsului intern brut fara a mentiona si modul in care se obtine acesta (calitativ) si consecintele secundare asupra mediului natural sau uman al existentei

acestui, deoarece inca utilizam teoriile economice produse in perioadele cand omul era considerat marfa si forta de productie.

In concluzie studiul numerelor este direct legat de istoria si de evolutia mentala a umanitatii, iar intrebarile fundamentale date de instrumentele noastre de cunoastere sunt cele care ne pot schimba perceptia asupra lumii.

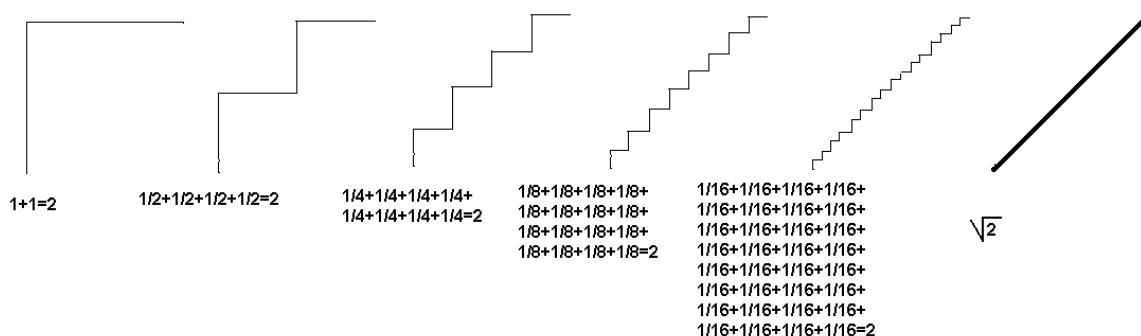
Intrebare

Cat fac doi oameni albi plus trei oameni negri?

Aceasta intrebare poate ramane fara raspuns pentru multi rasisti care nu pot pune in aceeasi categorie albi si negrii, ceea ce s-a intamplat in perioada nazista, sau rasista din ultimele secole.

Sa ne indoim de operatiile cu numere?

La intrebarea cat fac unu plus unu? raspunsul asteptat este doi, dar asta tine de o anumita perspectiva asupra modului de operare. Daca gandim totul pe o dreapta pe care unu este reprezentat printr-un segment de lungime fixata, atunci raspunsul doi este adecvat acestei logici. Daca insa ne plasam in alte situatii putem avea surprize. De exemplu sa luam o treapta cu doua laturi de lungime unu, suma acestor doua lungimi este egala cu doi. Daca insa indoim treapta astfel incat sa se transforme in doua trepte mai mici cu laturile de $\frac{1}{2}$ lungimea totala a conturului celor doua trepte ramane tot 2. prim repetarea procedurii vom crea o scara cu trepte din ce in ce mai mici dar cu lungimea conturului egala cu 2. Cu toate acestea daca repetam procedeul la infinit vom obtine trepte cu lungimea laturii egala cu 0 iar scara se va reduce la o un segment de dreapta de lungime radical din 2. (vezi figura).

Din acest exemplu putem trage concluzia ca numerele sunt extrem de utile in anumite conditii, insa realitatea se exprima in multe feluri si cu multe instrumente de abordare. Nu putem generaliza nici o procedura de lucru, toate sunt valabile si utile pe anumite domenii, insa valabilitatea lor este limitata la aceste conditii.

Operatiile cu numere asa cum le stim

Adunarea ce este legata de punerea in comun pe aceeasi directie si cu acelasi sens a resurselor existente era conceputa in antichitate ca fiind un act de daruire si viata comunitara. Oamenii invatasera ca impreuna pot reusi cu totii sa realizeze ceea ce singuri nu ar fi putut. Pe aceasta filozofie tinerii ce se casatoreau erau ajutati de comunitatea din sat sa-si cladeasca o casa, toata lumea participand la aceasta constructie. Obiceiul este inca prezent si la noi in anumite sate din Ardeal si Bucovina de nord. Scaderea era legata de actul daruirii catre altii a surplusului, sau de intoarcerea unui serviciu facut din prisosul avut la un moment dat. In acest fel adunarea si scaderea ajutau atat vietii sociale cat si negotului, imprumuturilor reciproce sau schimburilor de servicii. Inca mai folosim in limbajul curent expresia “sunt dator cuiva” sau “am o datorie fata de tara”, expresie ce arata cum functiona societatea sateasca cu ajutorul celor doua operatii.

Inmultirea era legata direct de reproducerea plantelor si animalelor sau populatiei umane. Faptul ca inmultirea le da valoare mai mare decat adunarea este inca prezent in constiinta multor popoare ce au o rata de crestere familiala foarte inalta. Marele conflict legat de inmultire a fost conceptualizat de impartirea resurselor la o populatie mai numeroasa. Cele doua operatii au fost puternic legate de viata agricola unde dintr-un bob faceai un spic iar dintr-o pereche de animale

faceai in timp o turma. Exerciitiile compuse ce utilizau cele patru operatii faceau direct referire la modul in care viata agricola se lega de viata comunitara, prioritatea avand-o viata agricola.

Ridicarea la putere a fost legata direct de puterea politica si administrativa si a aparut ca operatie dupa conceptualizarea numerelor subunitare. Aceasta operatie a fost direct legata de valoarea bazei si de marimea exponentului. Daca baza desi pozitiva era subunitara prin ridicare la putere ramanea pozitiva dar se micșora, ceea ce nu se petrecea atunci cand baza era supraunitara, ridicarea la putere marind valoarea rezultata. Traducerea politica a momentului avertiza pe cetatenii cu drept de vot sa investeasca in functia de conducator persoanele cele mai valoroase ce sunt mai mult decat niste oameni integri, cei mai valabili fiind asemenea zeilor (semizeii). Prin ridicarea la putere valoarea lor va deveni cu mult mai mare si puterea lor de actiune va fi de asemenea amplificata de functia lor de comanda. Insi Platon avertiza cetatenii de mare valoare sa se ofere spre a fi conducatori, caci daca vor intra la conducere niste oameni ce nu sunt nici macar integri atunci se va petrece distrugerea si ruina cetatii caci nu vor putea impune. Istoria a dat dreptate lui Platon. Faptul ca puterea este considerata ca fiind prioritara in orice exercitiu cu mai multe operatii se datoreaza perceptiei nevoii de cautare a unor lideri valorosi, supraunitari.

Acest univers social politic agricol intarit de operatiile matematicii vremii a fost epoca de glorie ce a facut omenirea sa inceapa sa cerceteze secretele universului si sa-si testeze propriile limite incercand sa le depaseasca. Toata istoria dupa acest inceput a fost legata de modul de perceptie al realitatii si de operatiile si conceptele prin care se producea aceasta perceptie.

Utilizarea parantezelor si prioritatile sociale, exemplu de modelare matematica din vechime

Parantezele in operatiile cu numere reale au de asemenea o anumita istorie data de prioritatile sociale sau de mediu. De exemplu parantezele puse la adunari si scaderi sunt direct legate de prioritatile de structura sau grup social ce sunt implicate in tranzactii valorilor. Faptul ca parantezele mici sunt primele care se efectueaza arata ca paranteza rotunda este legata de structura familiala mica. In mod similar paranteza mare este legata de structura comunitara cea mai apropiata, iar acolada de structura administrativa generala. Cu alte cuvinte intai se asigura nevoile familiei, apoi ale comunitatii iar in cele din urma pe cele ale cetatii in tot ceea ce inseamna valoare cantitativa materiala.

Daca insa avem calcule cu adunari/scaderi si inmultiri/impartiri in acelasi exercitiu mai intai executam calculele cu inmultiri sau impartiri apoi trecem la cele cu adunari sau scaderi in ordinea din exercitiu. Din punctul de vedere al anticilor aceasta inseamna ca intai se vor ocupa de inmultirea surselor de hrana si de impartirea recoltelor, abia apoi de tranzactiile comerciale ce se bazeaza pe debit si credit.

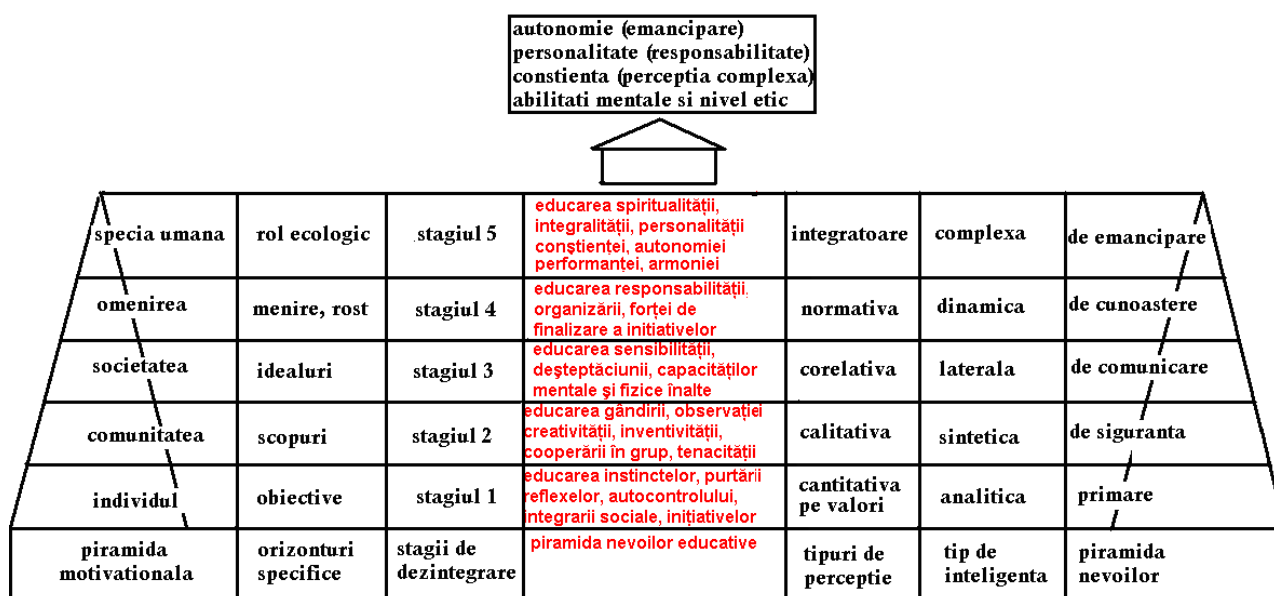
Daca intre calculele unui exercitiu se afla si puteri atunci acestea se executa primele, inaintea tuturor celorlalte operatii. Aceasta semnifica ca puterea administrativa are primul drept de a culege roadele muncii umane, iar poruncile ei se executa cu prioritate. Toate aceste reguli au stat la baza unui sistem de gandire ce a culminat cu republica lui Platon, ideologia monadica, conceptul de atomos, logica lui Socrate, cercetarea de tip Pitagora, aplicabilitatea de tip Arhimede, etc. pentru antici executarea unui exercitiu aritmetic era o modelare a unei situatii posibile din care trageau concluzii si preluau experienta de viata. In prezent aceste calcule nu mai au aceeasi semnificatie de ordonare a universului social ci s-au banalizat, insa obiceiurile sociale cu care se conectau in vechime sunt inca actuale. Pe de alta parte saltul de la matematicile liniare la matematicile complexitatii releva si un salt in metamorfoza umana, iar crizele ce caracterizeaza aceasta perioada corespund unei dezintegrari pozitive de tip social pe acelasi vector dintre terestru si cosmic cu orientarea catre cosmic, fara pierderea caracteristicilor anterioare, dar cu modificarea ponderilor. Aceasta regula a conservarii istoriei evolutive se poate remarca la toate fenomenele legate de fenomenele vietii, de la arhitectura celului si a ADN-ului si pana la complexitatea evolutiei sociale sau psihologice.

Dezintegrarea pozitiva de tip social si metamorfoza sociala sunt evident mai complexe decat cele individuale necesitand un dialog si o armonizare complexa a viziunilor individuale despre lume si viata, precum si un univers ideatic si motivational cu o scalare similara pentru diferite culturi. Aceasta se traduce intr-un complex univers motivational si intr-o structura complexa a necesitatilor induse de catre societate precum si in desciderile educationale specifice.

Piramida necesitatilor educationale

Piramida lui Maslow a necesitatilor umane se reflecta in mod direct si intr-o piramida cu structura asemanatoare privind necesitatile educationale. Considerand necesitatile umane ca fiind generate de functionarea unor sisteme si ansambluri de sisteme organice ale complexului organism uman, aceste functionalitati se exprima si in nevoile de antrenare si educare ale copilului sau persoanei adulte.

METAMORFOZA UMANA

Personalitatea umana se dezvolta in mod complex si armonios numai in conditiile in care se educa toate nivelele piramidei nevoilor educative. Vectorii dezvoltarii sunt indreptati catre adaptarea la conditiile terestre si catre eliberarea evolutiva catre universal si cosmic. Rolul maximal al educatiei este gasirea punctelor de mediere intre acesti doi vectori la fiecare nivel de dezvoltare a personalitatii umane.

O analiza a etapelor mai sus mentionate arata ca intre nevoile primare ce sunt satisfacute in general prin copierea comportamentelor adultilor si ajustarea propriului comportament la exigentele sociale si nevoile superioare de cunoastere sau de emancipare exista etape intermediare.

-1) Nevoile primare au o componenta de tranzitie catre nevoile de siguranta ce se refera la siguranta alimentara, a teritoriului si proprietatii, este in acelasi timp legata de nevoile de grup social apropiat si de rezolvare a problemelor curente. Nevoile de armonizare cu ceilalti, de standardizare, ritualizare si eliminarea riscurilor, de afectivitate pozitiva sunt componente ale aceluasi etaj intermediar

-2) Nevoia de siguranta este tot apropiata de nevoile de baza, siguranta fiind data de apartenenta la un grup, la capacitatea de observatie a detaliilor semnificative, la utilizarea corecta a instrumentelor de gandire, la capacitatea de adaptare la nevoile celorlalti, la descoperirea de instrumente de actiune sau organizare care permit atngerea tintelor propuse sau impuse de necesitati.

-3) Nevoia de comunicare este etajul intermediar intre adaptare si evolutie si poate fi considerat etajul cu cea mai mare dinamica educationala si cu cel mai mare potential de armonizare a personalitatii si maximizare a realizarii abilitatilor inascute sau dobandite. In educatie in general sunt utilizate ca metode feedback-ul, dezbaterrea, observatia esentialului sau transcendentii unor instrumente cognitive, corelarea informatiilor si descoperirea regulilor de manifestare a unor fenomene, antrenarea abilitatilor inalte prin exercitii de dificultate crescatoare.

-4) Nevoia de cunoastere este evolutiva, caracterul ei adaptativ este mai putin evident, de aceea este frecvent evitata de personalitatile cu tendinta adaptativa mai pregnantă. Cunoasterea legata de responsabilitatea actiunilor, de dezvoltarea abilitatilor organizatorice, de educarea fortei de a finaliza actiunile dificile incepute sau planificate, de gindirea dinamica si normativa sunt caracteristici ce sunt prezente in programele de leadership destinate unui grup selectat de persoane implicate in rezolvarea problemelor generale sau gestionarii crizelor sau sistemelor complexe. Ca nivel cognitiv se poate stabili ca intelepciune definita prin capacitatea de descoperire a solutiei optime.

-5) Nevoia de emancipare este pur evolutiva deseori chiar cu riscul inadaptabilitatii totale la mediul social si este prezenta mai ales la cei implicati in domeniile de frontiera, precum stiintele inalte (in special cele legate de complexitatea fenomenelor naturale), tehnologiile de varf, ecologia, arta sau religiile. La acest nivel se face o totala diferentiere intre constiinta de sine si nivelul de constiinta asupra universalului. La acest nivel omul este lipsit de egocentrism sau interese proprii si munceste exclusiv pentru armonizarea sistemelor dezechilibrate sau crearea de instrumente destinate acestui scop. Profilul integrator al nivelului se poate observa numai la oameni cu parametri foarte inalti de inteligenta sau personalitate. Nivelul cognitiv este asociat cu spiritualitatea sau trairea fenomenologica a domeniului studiat.

Desi tendinta generala este de polarizare pe unul dintre cei doi vectori adaptare sau evolutie se poate realiza si o armonizare a lor lasand libera calea evolutiei personalitatii umane, in aceasta directie educatia fiind singurul instrument pe care-l putem utiliza. Definirea educatiei in acest sens este data de urmatoarele dimensiuni:

-1) dimensiunea autocontrolului, autocunoasterii, autodisciplinarii pornirilor si instinctelor
-2) dimensiunea integrarii sociale, a comportamentului civilizatat, a respectarii regulilor in vigoare, a dezvoltarii abilitatilor manuale sau fizice, a lucrului impreuna

-3) dimensiunea comunicarii sociale, a respectului fata de ceea ce exista, om, natura, cultura, creatie, efort al altora sau propriu, a integrarii si utilizarii potentialelor, a incluziunii si tolerantei, nonviolentei si conservarii echilibrelor

-4) dimensiunea cunoasterii, a imbogatirii culturii si pasiunii fata de cunoasterea anumitor domenii, a performantei intelectuale, artistice, sau de alt tip, a gestionarii situatiilor complexe si a rezolvarii problemelor cu grad inalt de dificultate

-5) dimensiune emanciparii personalitatii, a spargerii limitelor umane, a armonizarii cu aspectele cosmice sau cu infinitatea exprimata in fenomenele complexe ale vietii sau universului neviu, de eliberare a gindirii de dogme sau instrumente standardizate de gindire, a descoperirii noului.

Desi aparent omul se poate dezvolta numai prin parcurgerea succesiva a acestor nevoi si dimensiuni, in realitate el poate evolua simultan pe toate dimensiunile cu ajutorul unor programe educative suficient de ofertante si de bine gandite. Insistenta secventiala asupra unei singure dimensiuni sau nevoi cu ignorarea celorlalte produce personalitati insuficient si inegal dezvoltate.

Fiecare dimensiune se poate insa ataca prin programe educative cu ajutorul unei metode specifice de educatie si cu o curricula cu caracteristici bine structurate. Atentia acordata armoniei dezvoltarii tuturor dimensiunilor enentate corespunde echilibrului dintre toate componentele metamerice umane si maximizarii potentialelor adaptative dar si evolutive simultan. In mare masura din punct de vedere conceptual aceasta armonie este mult mai asemanatoare idealurilor antice de minte sanatoasa intr-un corp sanatos, suflet drept si personalitate nobila, decat al idealului educational actual de competitivitate pe un sector ingust ce a fost promovatat de economia de piata.

-1) Pentru primul nivel metoda educativa optima este copierea comportamentului sau modelelor de gindire a celor mai pretuiti si considerati mai valorosi. Principiul stimulării educative este „fa ca mine, daca eu pot si tu poti daca muncesti suficient de mult”

-2) Pentru al doilea nivel metoda optima de gindire este lucrul in grup pe proiecte aplicative prin diferentierea sarcinilor de lucru in functie de capacitatile si caracteristicile

fiecaruia. Principiul stimulării educative este “fa-te util celorlalti oferind capacitatile si munca ta cea mai buna calitativ si cea mai motivata”

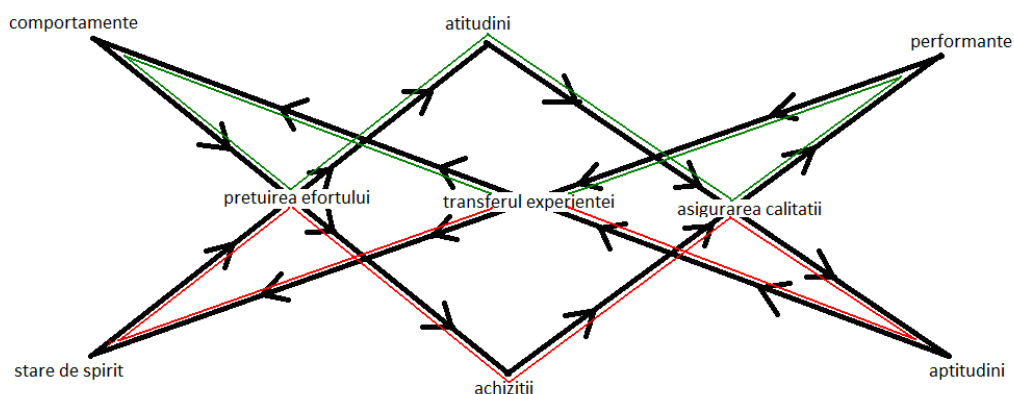
-3) Pentru al treilea nivel metoda optima este metoda feedback-ului si dezbaterii de grup. Principiul stimulării educative este “ce parere ai despre urmatorul subiect sau ipoteza”

-4) Pentru al patrulea nivel metoda optima este deschiderea cognitiva catre subiecte noi de interes si intrarea pe diferite nivele de cunoastere. Principiul stimulării educative este “hai sa descoperim impreuna”

-5) Pentru al cincilea nivel metoda optima este invatarea de la maestri si gasirea acestora in fiecare exprimare a naturii. Principiul stimulării educative este “sa observam si sa intelegem ingineria naturii, inteligenta si sensibilitatea universului, divinitatea vietii si a universului”.

Motivatia interna

Motivarea unei personalitati catre evolutia pozitiva a personalitatii are un mecanism ce asigura diferitele bucle de feedback pozitiv ce permite atat armonizarea structurilor cerebrale cat si utilizarea complexa a acestora. Schema generala de lucru este prezentata mai jos.

Cele doua emisfere cerebrale sunt reprezentate prin culori diferite si activitatea lor comuna poate fi urmarita prin sagetile de pe schema. Daca mediul social motivational tine de piramidele nevoilor sau motivarilor educationale sau sociale si este direct legat de fenomenul dezintegrării pozitive de tip Dabrowski, partea de motivare interna tine de deciziile personale si de natura personala a fiecaruia. Cele doua fenomene sunt in raportul nature-nurture si sunt corelate intre ele avand influente determinante in evolutia personalitatii umane.

Deschiderea produsa de studiile lui Dabrowski este confirmata si amplificata la momentul actual de studiile din neurostiinta, din etologie animala si umana precum si din alte ramuri stiintifice legate de aplicarea stiintelor complexitatii. Aceasta conduce la alte moduri de abordare ale evolutiei umane ce pot sa creeze o viziune mai rafinata asupra destinului umanitatii si a mijloacelor de stimulare a evolutiei umane catre o lume mai armonioasa.

Vectorul motivational intern poate fi utilizat pentru proiectarea de programe de educatie etapizate si dedicate unor grupuri tinta cu caracteristici cunoscute. Un exemplu in aceasta directie este dat mai jos.

Metodologie de desfasurare a ciclurilor de instruire a copiilor cu tendinta de abandon educativ

Grupurile tinta a copiilor cu tendinta de abandon sau cu abandon au o pozitie fata de educatia formala centrata pe ceea ce educatia formala nu ofera, anume activitatile practice si invatarea prin experiment si practicare directa. Aceasta forma de educare nu cere alfabetizare, ci cunostinte de specialitate oferite prin viu grai si puterea exemplului propriu. Din acest motiv ciclurile de instruire vor trebui sa porneasca de la experientele de viata si profesionale ale elevilor si nu de la textele scrise sau de la temele pentru acasa.

Experiențele profesionale ale elevilor pot fi urmărite prin contactul cu familiile acestora, prin discuții cu elevii sau tinerii cu abandon și prin studiul culturii locale. Aceste experiențe au creat direcțiile de interes ale copiilor și tinerilor și pot constitui baza reintegrării lor școlare dacă oferta educativă dată de programele nonformale este capabilă să se sprijine pe experiențele lor de viață sau profesionale și să răspundă la necesitățile personale sau ale comunității copiilor și tinerilor.

O dezvoltare pe pași a programelor este următoarea:

Pasul 1

Evaluarea caracteristicilor naturale sau cultural-sociale ale copiilor, a stilului lor de învățare și a orizontului lor de preocupări, interese și motivații. Proiectarea sau selectarea de programe sau cursuri adiacente acestora ce sunt structurate pe satisfacerea nevoilor de educație aplicată a elevilor.

Pasul 2

Definirea termenilor specifici și găsirea metodelor de prețuire a eforturilor elevilor în conformitate cu realizarea obiectivelor propuse conform stilului lor de învățare și a domeniilor lor de interes. Organizarea de grupuri de lucru pe activitățile proiectului și a regulilor de stimulare și încurajare a eforturilor. Activitățile vor fi organizate ținând seama de modul de învățare specific vârstei (prin joc, animație, tetru de păpuși, etc)

Pasul 3

Dezvoltarea de atitudini pozitive pentru învățatura prin orientarea practică și aplicativă a conținuturilor și prin definirea necesităților de învățare suplimentară de tip formal ce poate permite accesul la cunoștințele scrise, dezvoltarea abilităților de exploatare a bazelor de date de pe internet sau din cărți.

Pasul 4

Practicarea de activități de învățare și antrenare cu asigurarea calității prin înțelegerea normelor de calitate, cu ajutorul unor practicanți cu experiență și specializați a tipului de activități ce cunosc din practică cum se poate obține calitatea cerută. Învățarea se va face prin practicare directă și sub supravegherea atentă a practicanților mai vechi.

Pasul 5

Dezvoltarea de aptitudini de utilizare practică a cunoștințelor prin activități lucrative, dar și prin studiu individual, căutări pe net, sau în cărți și dezbateri în grup organizat pentru configurarea și punerea în practică a soluțiilor găsite.

Pasul 6

Organizarea activităților de recuperare a întârzierilor prin transferul de bune practici de la cei care au reușit să performeze în pasul 5 către cei care au întâmpinat dificultăți. Crearea unei rețele de mentorat între colegi pentru depășirea dificultăților specifice.

Pasul 7

Definirea comportamentelor de învățare și colaborare pentru atingerea obiectivelor specifice. Crearea codurilor de comportament social și de grup și a metodelor de îmbunătățire a performanțelor de învățare și de eficientizare a adaptării la noile cunoștințe.

Pasul 8

Dezvoltarea unei ierarhii și a unei structuri pe direcții de abilități și aplicabilitate a abilităților, a unui referențial de modele profesionale dintre elevi ce vor putea constitui reperele de moment (întâmpinări) ce vor putea fi urmați de ceilalți.

Pasul 9

Dezvoltarea unei baze de experiențe de grup și de achiziții pe domeniile studiate și aplicate practic care să constituie patrimoniul mereu îmbogățit al programului. Dezvoltarea mandriei apartenetei la un grup inovator și cu impact pozitiv asupra mediului social. Dezvoltarea motivației de învățare certificată de diploma de studii.

Pasul 10

Dezvoltarea setului de criterii bazat pe experiența proprie și de grup care permit asigurarea calității programului de instruire și al produselor aplicative obținute datorită programului. Crearea

constiintei de mandrie profesionala si a liniilor de motivare catre invatarea permanenta, sau formala cu certificarea prin diploma de studii.

Pasul 11

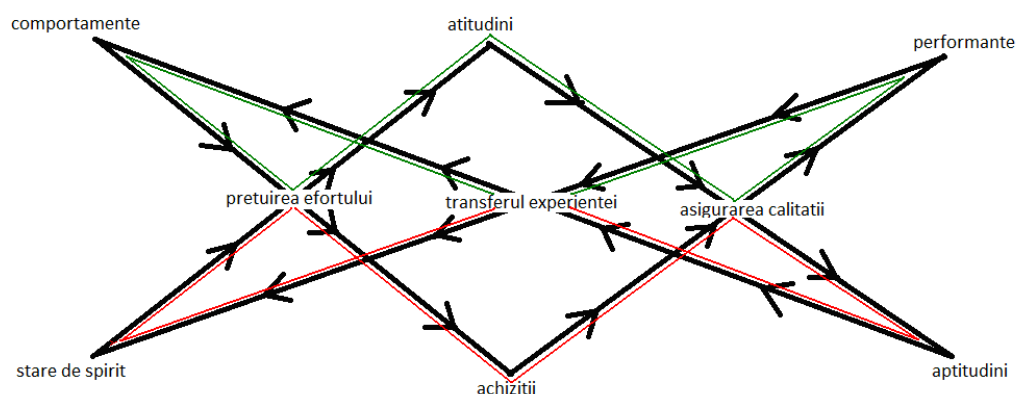
Dezvoltarea criteriilor de evaluare a performantei pentru activitatile sau produsele obtinute. Crearea unei scale de auto-evaluare, crearea de mini-concursuri intre cursanti si a unei expozitii pentru produsele deosebite. Dezvoltarea unei linii de orientare de cariera in functie de directiile in care cursantii au manifestat performantele cele mai mari.

Pasul 12

Crearea unei forme de consemnare scrisa sau pe forumuri online a experientelor celor mai remarcabile, ale dificultatilor de parcurs, a solutiilor gasite si impartasirea acestor experiente cu alti colegi din programe similare.

Pasul 13

Dezvoltarea unei linii de urmarire a absolventilor (alumni) si de continuitate a contactelor cu ei in directia orientarii lor ulterioare in procesul de educare continua. Crearea unei forme de prezentare publica a performantelor absolventilor programelor care vor intari motivatia altor tineri de a participa la aceste programe.

P

entru
buna
functio

nare a programelor educative este necesara atat implicarea parintilor sau bunicilor sau a meserisilor din zona cat si pe aceea a micilor industriasi din zona. Fiecare dintre aceste categorii pot fi utilizate pentru a aduce si transmite experienta practica cat si pentru a crea mediul experimental necesar dezvoltarii partilor aplicative ale programelor.

Un mare accent se va pune pe colaborarea cu bunicile relativ tinere si inca active. Acestea au avut timp sa dezvolte o filozofie aplicativa proprie, abilitati de supravietuire si adaptare la conditiile dificile de viata si au avut de asemenea timp sa constate ca le-ar fi fost de mare folos sa aiba mai multa carte pentru a avea o viata mai buna. Din experienta internationala se dovedeste ca infuenta bunicilor asupra comunitatii locale este superioara infuentei parintilor si ca bunicile sunt mai motivate decat parintii sa se implice in astfel de programe ce pot da celor tineri sanse existentiale mai bune decat ale lor.

Dezintegrarea pozitiva si stilurile de invatare

Etajele de dezintegrare pozitiva a lui Dabrowsky precum si piramida nevoilor lui Maslow nu se regasesc in totalitate in studiile statistice asupra populatiilor umane. Daca luam in considerare structura cerebrala pe formatiunile cerebrale puse in evidenta de neurostiinte putem intelege ca fenomenul functionarii creierului este complex si dinamic si nu poate fi abordat liniar decat in anumite directii de evaluare. Complexitatea este dependenta si de modelul holografic de functionare a creierului ce creeaza diferentieri in rolurile diferitelor emisfere cerebrale. Astfel modul in care gandim logic depinde de perceptiile noastre si de proiectiile acestora pe celalta emisfera. De exemplu, emisfera cerebrala stanga este cu preponderenta auditiva in timp ce emisfera cerebrala dreapta este cu preponderenta vizuala. Cu toate acestea comportamentele celor doua

emisfere provin din proiectiile incrucisate deoarece ordinea si masura caracteristicilor secventialilor provin din vizualizarea spatiului, in timp ce ritmurile si armoniile caracteristice vizualilor sunt provenite din perceptiile auditive. O abordare complexa a functionarii creierului in raport cu caracteristicile psihologice trebuie sa tina seama de foarte multe aspecte structurale si functionale printre care stilurile de invatare sau caracteristicile relevate la diferite etape de varsta.

La momentul actual se cunosc diferite aspecte legate de stilurile de invatare, o prezentare sumara este data mai jos. Exista mai multe categorii de stiluri, vizuali, auditivi, kinestezici si senzitivi, fiecare fiind de emisfera dreapta sau de emisfera stinga in functie de ponderea informatiilor generate in mod specific de o anumita structura cerebrala sau reflectata de structura simetrica de pe cealalta emisfera cerebrala.

Auditivi	Vizuali
<i>Caracteristici generale</i>	<i>Caracteristici generale</i>
Proceseaza perceptii senzoriale concrete: imagini, sunete ori impresii senzoriale lipsite de cuvinte, sau insotite de cuvinte ce au puternice asociatii senzoriale	Proceseaza limbajul simbolic: litere, cifre, cuvinte, limbaj, idei, concepte
Comunicare verbala	Comunicare non-verbala: descifreaza mimica <i>faciala</i> , limbajul corpului, tonurile vocii si sugestiile emotionale
Ordine pas-cu-pas, liniara, secventiala Simultan, global, tabloul general	Non-temporala: Nu percepe ordinea temporala (deoarece nu detine o ordine pas-cu-pas, liniara, secventiala)
Temporala: Percepe ordinea temporala (deoarece detine o ordine pas-cu-pas, liniara, secventiala)	Analizeaza prin descompunerea in parti componente Sintetizeaza prin conectarea partilor componente intr-un ansamblu
invatarea se face de la parte spre intreg	invatarea se face de la intreg spre parte
Asculta mai mult cuvintele decat nuantele emotive ale glasului	Percepe emotiile altora
Muzica: aspecte secventiale, liniare, cronometrate ale producerii muzicii, analiza muzicala	Muzica: fredonat „dupa ureche”, aprecierea integrala a muzicii, sintetizarea diferitelor sunete intr-un tot
Creativa cu materialele existente	Creativa prin inchipuirea de lucruri ce nu exista deocamdata, inventivitate, imaginatie
<i>Emisfera dreapta</i>	<i>Emisfera stanga</i>
Elevii auditivi de emisfera-dreapta invata cel mai bine prin auz si sunt acordati la sunete, muzica, ritmuri, nuante vocale si cuvinte senzoriale puternice, care ofera imaginea tabloului general.	Are nevoie sa-si alcatuiasca un plan general sau sa enumere secvential etapele necesare pentru a ajunge la solutie
Armonia muzicala este importanta pentru ei, pentru ca-i deranjeaza orice zgomote disonante. ii atrag sunetele frumoase, cantecele melodioase si vocile placute, respingandu-le pe cele iritante si stridente - sirene, pichamere sau glasuri	Extrem de organizati si putand duce o sarcina pana la sfarsit.
	Prefera sa invete stabilind orare si termene stricte
	Citind, inregistreaza vizual fiecare cuvint, in ordine, si isi pot aminti materialele atunci cand

ascutite.

Le place sa calatoreasca pentru a se indeparta de zgomotele disonante ale oraselor, sa se relaxeze in mijlocul sunetelor naturii, in munti, in padure sau pe malul marii.

Dupa ce aud o melodie, sunt capabili sa si-o reaminteasca precis si s-o reproduca perfect dupa ureche.

Auditivii de emisfera-dreapta au idei creative pentru efectele sonore, adesea inventand noi tipuri de sunete, noi genuri muzicale, noi instrumente sau combinatii de instrumente si sunete, cum ar fi combinatia dintre muzica si zgomotele din natura

Pot simti negativismul cuiva, furia ascunsa, resentimentul si sarcasmul. Invers, pot simti sinceritatea, dragostea si grija, atitudinile afectuoase si vor raspunde imediat fata de persoana cu pricina.

Tehnicile de vizualizare ii ajuta sa perceapa cele citite si sa-si imbunatateasca procentajul de retinere a detaliilor marunte, precum si a cuvintelor abstracte.

Emisfera stanga

Rezolva puzzle-uri logice si cu numere, sau probleme matematice. Altii se pricep la matematica superioara si la procesele secventiale implicate in economie, burse, taxe si finante, si citesc ziarele si revistele financiare si comerciale, urmarind tendintele bursei si ale lumii afacerilor

Lucreaza secvential si isi pastreaza hartiile si actele in ordine.

Gandesc prin rostirea gandurilor cu voce tare si prin discutia cu altii.

Lucreaza bine cu date, fapte, cifre si statistici precise

Sunt sensibili la calitatea exprimarii verbale a altor persoane, remarcand greselile de natura gramaticala si sintactica, vocabularul redus si frazele repetitive

Ei planifica si repeta ceea ce vor spune, asigurandu-se

sunt intrebati.

Unii dintre ei sunt realmente enciclopedii ambulante.

Pentru accelerarea lecturii, trebuie sa vizualizeze cuvintele si detaliile pe care le citesc

Emisfera dreapta

Preiau informatia prin ochi si sunt acordati la imagini, tablouri, grafice, culori, forme, desene, marimi si relatii spatiale.

Numai dupa ce au zarit imaginea generala, se pot concentra asupra detaliilor.

Vizualii de emisfera-dreapta sunt acordati la felul cum arata lucrurile si ii deranjeaza dezordinea vizuala.

Sunt atat de constienti de felul cum arata lucrurile incat pot deveni distrasi, daca nu se corecteaza aspectul vizual disturbant.

Desi nu-si pastreaza lucrurile in ordine, aranjate liniar, asa cum fac omologii lor de emisfera-stanga, ei doresc ca ambientul vizual ce-i inconjoara sa fie atragator si vor gasi o modalitate prin care sa pastreze lucrurile intr-un mod atractiv.

Deoarece vizualii de emisfera-dreapta gandesc si isi amintesc de obicei in imagini, au tendinta de a ridica ochii spre tavan, in stanga sau in dreapta.

Deoarece constiinta timpului nu se gaseste in emisfera cerebrala dreapta, ei incep si isi termina treaba conform timpului personal si cerintelor proiectului, nu dupa un grafic orar prestabilit.

<p>ca frazele le sunt corecte din punct de vedere gramatical, si ca exprimarea este precisa si clara, cu cuvintele cele mai potrivite.</p> <p>Le place sa colectioneze cuvinte si-i incanta sa le asocieze in moduri interesante.</p> <p>Le plac neologismele si termenii livresti, ca si cuvintele ce suna bine si asigura nuanta cea mai apropiata de intelesul dorit.</p> <p>Atunci cand asculta muzica, auditivii de emisfera-stanga sunt constienti de aspectele tehnice si le analizeaza conform standardelor lor ridicate, apreciind aranjamentul orchestral sau calitatea vocilor cantaretilor, ceea ce face din ei excelenti critici muzicali.</p> <p>Daca nu le va raspunde nimeni, este posibil sa inceapa sa vorbeasca singuri cu glas tare. Au nevoie de liniste numai atunci cand studiaza sau citesc, deoarece muzica, zgomotele sau discutiile altor persoane ii distrag din a-si „auzi” propriile ganduri.</p>	
<p>Senzitivi-tactili</p>	<p>Kinestezi</p>
<p><i>Caracteristici generale</i></p> <p>invata folosindu-si mainile si degetele, simtul pipairii si reactiile emotionale.</p> <p>Sunt sensibili fata de limbajul asociat comunicarii nonverbale, asa cum sunt mimica fetei unui vorbitor, limbajul corpului, tonul vocii si starea emotiva, care-i fac de doua ori mai constienti in privinta mesajelor altor persoane.</p> <p>pot reusi o empatie imediata cu altii</p> <p>isi exprima gandurile, verbal sau in scris, prin termeni specifici sentimentelor.</p> <p>Actul scrierii in sine le ajuta creierul sa proceseze informatiile</p> <p>manifesta tendinta de a-si organiza insemnarile, sau de a alcatui tabele, liste, diagrame sau sinteze.</p> <p>O data ce au scris ceva, nu-l vor uita</p>	<p><i>Caracteristici generale</i></p> <p>Ei nu gandesc in termenii cuvintelor, ci obtin informatiile intuitiv.</p> <p>Devin extrem de agitati daca sunt siliti sa stea nemiscati sau sa ramana prea mult timp in acelasi loc.</p> <p>Este mai bine sa li se ofere activitati de miscare asociate invatatului, asa cum sunt jocurile, exercitiile sau simularile; atunci, vor fi capabili sa se concentreze la fel de bine precum persoanele cu alte stiluri care lucreaza in mediul lor favorit.</p> <p><i>Emisfera stanga</i></p> <p>Kinesteziile de emisfera-stanga gandesc intr-un mod organizat si sistematic si invata prin miscarile muschilor motori.</p> <p>Ei trebuie sa se miste mult si sunt agitati atunci cand sunt nevoiti sa stea intr-un singur loc. Daca sunt siliti sa ramana asezati prea mult timp, vor incepe sa se foiasca sau sa se legene,</p>

Emisfera dreapta

Emisfera stanga

Invata secvential prin limbajul simbolic al literelor, cifrelor si cuvintelor.

Frecvent, tin in mana un creion sau un pix si scriu, ceea ce-i ajuta sa gandeasca si sa asculte mai bine.

Mentin contact vizual general, pentru a descifra expresia unui vorbitor, pentru ca apoi, cand *gandesc*, sa priveasca in jos si in lateral.

Au tendinta de a-si exprima cu precizie propriile sentimente si pot reusi o empatie imediata cu altii.

Adesea, gesticuleaza din maini si de obicei sunt expresivi.

Tactilii de emisfera-stanga dobandesc idei noi sub forma intuitiilor sau impresiilor, iar apoi concep abordarea pas-cu-pas pentru a le pune in aplicare.

Se pot trezi in toiul noptii cu o idee si trebuie s-o scrie imediat.

Sunt extrem de motivati si isi folosesc logica si capacitatea de a-si exprima sentimentele in cuvinte care-i conving pe altii de ideile lor.

La seminarii sau prelegeri, pot lua multe notite, in mod liniar, secvential, dar dupa aceea nu vor mai avea nevoie sa le consulte.

Multi gandesc si asculta mai bine daca mazgalesc, daca deseneaza sau daca tin ceva in maini.

Pentru a invata, tactilii de emisfera-stanga trebuie sa se foloseasca de hartie, caiete, jurnale, registre, creioane, pixuri, stilouri, markere, acuarele, materiale de modelat, jocuri de masa, calculatoare, echipamente sportive ce implica intrebuintarea mainilor, instrumente muzicale etc.

Detaliile vizuale si auditive pot fi reamintite daca sunt asociate unei emotii, sau unei senzatii specifice de tip olfactiv, gustativ sau senzitiv.

sa dea din picioare, ori chiar sa se scoale.

Atunci cand li se refuza posibilitatea de miscare, ei gasesc alta modalitate de exprimare a nevoilor kinestezice, care pot sa nu fie productive.

Multi kinestezici de emisfera-stanga au o coordonare foarte buna si isi pot sincroniza miscarile cu ale altora.

Sunt sistematici si ordonati, si obisnuiesc sa termine sarcina pe care o au, inainte de a trece la alta.

Daca locul nu le permite sa se deplaseze sau daca nu sunt angajati in nici o activitate orientata spre actiune, kinestezicii de emisfera-stanga se vor simti stingheri si plictisiti, deoarece n-au ce face acolo.

Elevii kinestezici de emisfera-dreapta invata prin miscarea muschilor motori in mod creativ, imaginativ, liber si nestructurat.

Emisfera dreapta

Nu toti kinestezicii de emisfera-dreapta sunt sportivi. Exista multe alte activitati ce implica miscarea. Pentru ei, miscarea poate fi o deplasare in propria lor minte, de la un subiect sau un proiect la altul

Kinestezicii de emisfera-dreapta se pot gandi simultan la mai multe lucruri si pot derula simultan mai multe proiecte.

Lucreaza in mod impulsiv, rapid, dorind sa vada imediat rezultatele, pentru a putea trece la alta activitate. in graba de a termina un proiect, este posibil sa nu se preocupe daca realizarea partilor componente a fost perfecta.

Unii kinestezici de emisfera-dreapta iau ideea, efectueaza cateva investigatii preliminare si trec la alt proiect. Ramane ca persoanele orientate spre detalii din jurul lor sa preia componentele si sa termine treaba respectiva.

Fiind orientati spre atingerea obiectivului, kinestezicii de emisfera-dreapta detin capacitatea de a rezolva lucrurile abordand mai multe proiecte simultan

Atunci cand copiii tactili invata sa vorbeasca, iubirea parintilor exprimata prin vorbe ii ajuta sa retina cuvintele.

Ei au nevoie de sentimente pozitive pentru a se concentra, altfel se pot bloca.

Daca nu se simt confortabil din punct de vedere emotional, tactilii de emisfera-stanga folosesc limbajul intr-o modalitate organizata, clara, pentru a-i chestiona pe ceilalti despre ceea ce simt intr-adevar, bazandu-se pe tonurile vocii lor, si discuta in vederea reglementarii situatiei.

Ca sa accelereze cititul, tactilii de emisfera-stanga trebuie sa asimileze ceea ce se intampla. Ei trebuie sa simta ce descriu cuvintele, precum si sentimentele personajelor. Se plictisesc daca nu se pot identifica emotional cu materialul pe care-l citesc.

Practic, ei isi pot aminti tot ceea ce au citit, daca au posibilitatea de a transpune lectura intr-un sentiment. Ceea ce nu transpun in sentiment se poate pierde.

Manifesta tendinta de a fi structurati si organizati in ceea ce fac.

Ei ofera solutii clare, practice, pas-cu-pas.

Elevii tactili de emisfera-dreapta sunt indivizi sensibili, care au tendinta de a gandi global.

Tactilii de emisfera-dreapta gandesc cu inima. Ei dobandesc intuitiv idei si informatii noi. Sunt pasionati de aceste idei si pot fi foarte convingatori cand le transmit altora fapte in mod impulsiv.

Deoarece nu trebuie sa gandeasca in termenii cuvintelor, ci numai ai ideilor, sunt capabili sa inteleaga repede informatiile noi fiindca pot cuprinde instantaneu tabloul general.

Prin intermediul intuitiei, in cateva clipe pot sa priceapa esenta unei prelegeri de doua ore.

Unii tactili de emisfera-dreapta indragesc jocurile si sporturile care implica intrebuintarea mainilor.

Sunt genul de persoane care, la un moment dat, vor face ceea ce simt ca au chef.

Pot sa asigure continuitatea muncii si sa fie o sursa de creativitate si imaginatie, desi ceilalti trebuie sa accepte faptul ca le lipseste o constiinta a timpului.

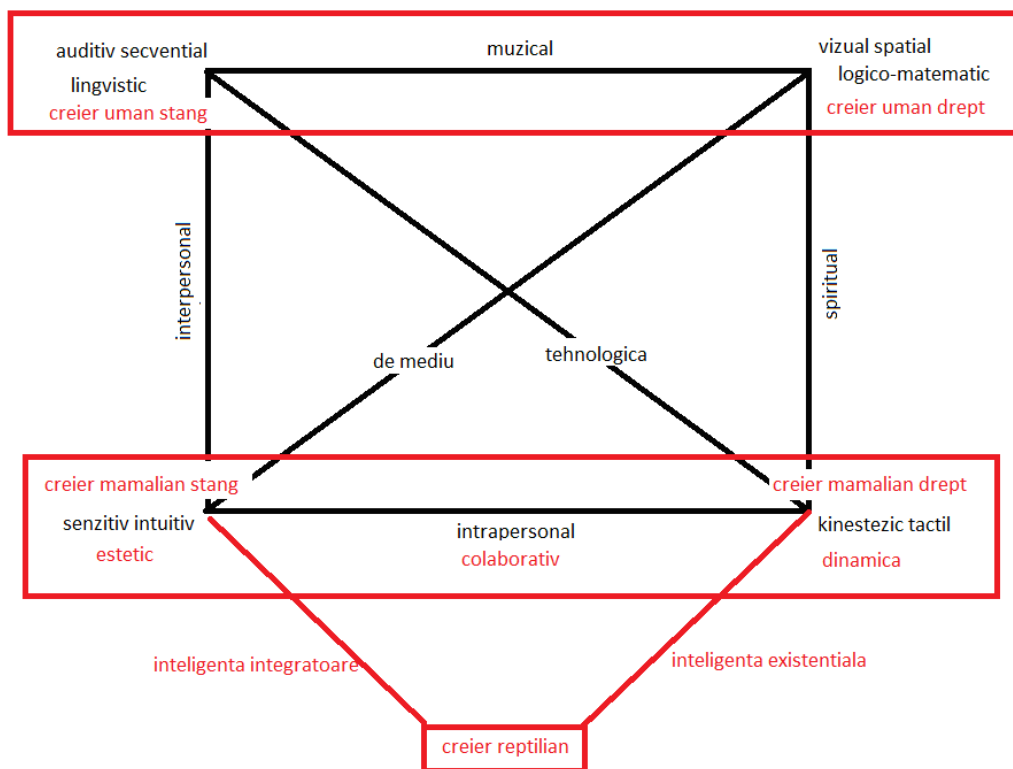
Pe cat de des intarzie dimineata la serviciu, pe atat de des pot absorbiti de un proiect.

Kinestezicilor de emisfera-dreapta le place sa fie alaturi de alti oameni atunci cand executa ceva ce nu necesita prea multa conversatie

Atunci cand vorbesc, folosesc cuvinte scurte, de actiune, si trec repede la subiect.

vizual de emisfera-stanga, vizual de emisfera-dreapta,
 auditiv de emisfera-stanga, auditiv de emisfera-dreapta,
 tactil de emisfera-stanga, tactil de emisfera-dreapta,
 kinestezic de emisfera-stanga sau kinestezic de emisfera-dreapta.

O descriere mai sintetica poate fi relevata prin utilizarea teoriei inteligentelor multiple a lui Gardner, ce poate fi schematizata dupa cum urmeaza.

Dimensiunile caracteristice ale psihicului uman pot fi configurate dupa cum urmeaza

Caracteristici distinctive generale	Elevi vizuali	Elevi auditivi	Elevi tactili	Elevi kinestezici
Receptarea informatiilor	Prin vaz, folosind materiale vizuale, sau urmarind demonstratii in direct	Prin auz, vorbind, citind cu glas tare, discutand sau procesand gandurile cu glas tare	Prin senzatiile pielii, prin pipait, prin folosirea mainilor si degetelor, prin perceptii (fizice sau emotionale)	Prin actionarea muschilor motori, prin implicarea in activitati de miscare, prin explorare
Sensibilitatea fata de ambient	Sensibili fata de ambientul vizual; necesita ambient atractiv; sunt distrasi de dezordinea	Au nevoie permanent de stimuli auditivi; cand in jurul lor este	Sensibili fata de senzatiile fizice, atat personale, cat si ale altora; constienti de	Adaptati la miscarile si actiunile din ambient; au nevoie de spatiu

	vizuala	liniste, vor produce propriile lor sunete, fredonand, cantand, fluierand sau vorbind cu sine, cu exceptia cazurilor cand studiaza si au nevoie de liniste, sau pentru a acoperi distragerile auditive cauzate de altii	modalitatile de comunicare nonverbala, cum sunt expresiile faciale, limbajul corpului si tonurile vocii; descifreaza mai bine sentimentele altor persoane decat cuvintele acestora; nu pot alunga negativismul si sentimentele altora pentru a se concentra asupra muncii	pentru a se deplasa; atentia le este atrasa de miscare; sunt distrasi de miscarile altora, desi au nevoie sa se miste ei insisi pentru a invata
Ce remarca la intalnirea cu o persoana necunoscuta	Chipul persoanei, hainele si aspectul general	Numele persoanei, sunetul vocii, felul cum vorbeste si ce anume spune	Modul cum se simt in prezenta respectivei persoane	Modul cum actioneaza persoana; ce anume <i>face si ce au facut</i> impreuna
Miscarea ochilor (Observatie: Descrierile miscarilor ochilor sunt <i>in general adevarate</i> pentru fiecare stil de invatat, dar exista numeroase exceptii, datorate influentelor culturale si sociologice, influentelor din familie si trasaturilor de personalitate. Cercetarile recente investigheaza diferite miscari ale ochilor asociate momentelor	Cand se gandesc, tind sa ridice <i>ochii spre</i> tavan; cand asculta, au nevoie de contact vizual cu vorbitorul si doresc ca aceia care-i asculta pe ei sa asigure de asemenea contactul vizual	Tind sa priveasca in <i>stanga si in dreapta, in</i> directia urechilor lor, avand doar scurte contacte vizuale cu interlocutorii	Tind sa priveasca <i>interlocutorii, pentru a le</i> descifra expresiile faciale si limbajul corpului, dar asculta cel mai bine atunci cand tin ochii in jos si privesc in departare - pozitia ochilor pentru procesarea la nivel emotional	Asculta si gandesc cel mai bine atunci cand tin ochii in jos si privesc in departare, cu contact vizual redus, deoarece aceasta este pozitia pentru conectarea invatarii cu miscarea, dar daca in jur exista <i>miscare, ochii li se indreapta intr-acolo</i>

cand utilizam memoria pe termen lung ori pe cea pe termen scurt.)				
Vorbirea	Descriu elementele vizuale, cum ar fi culoarea, forma, marimea si aspectul general	Descriu sunetele, vocile, muzica, efectele sonore si zgomotele din fundal; reproduc ceea ce s-a spus	Descriu confortul personal, senzatiile fizice si emotiile; se exprima folosind miscarile mainilor si comunicarea nonverbala	Folosesc verbe de actiune; vorbesc despre „facut”, „castigat” si „obtinut”; in general, ajung foarte repede la subiect; in timp ce vorbesc, pot intrebuinta gesturi si miscari ale corpului
Memoria	Memorie buna in privinta aspectului vizual al ambientului, al textelor scrise sau al desenelor	Memorie buna pentru dialog, muzica si sunete	Memorie buna pentru evenimentele legate de sentimente si senzatii fizice, precum si pentru ceea ce este legat de gestică mainilor	Memorie buna pentru actiuni si miscari

Emisfera stanga	Emisfera dreapta
Controleaza miscarea partii drepte a corpului: mana dreapta, piciorul drept etc.	Controleaza miscarea partii stangi a corpului: mana stanga, piciorul stang etc.
Recepteaza input senzorial si tactil de la partea dreapta a corpului, inclusiv de la mana dreapta	Recepteaza input senzorial si tactil de la partea stanga a corpului, inclusiv de la mana stanga
Proceseaza limbajul simbolic: litere, cifre, cuvinte, limbaj, idei, concepte	Proceseaza perceptii senzoriale concrete: imagini, sunete ori impresii senzoriale lipsite de cuvinte, sau insotite de cuvinte ce au puternice asociatii senzoriale
Comunicare verbala	Comunicare nonverbala: descifreaza mimica <i>faciala</i> , limbajul corpului, tonurile vocii si sugestiile emotionale
Ordine pas-cu-pas, liniara, secventiala	Simultan, global, tabloul general
Temporală: Percepe ordinea temporală (deoarece detine o ordine pas-cu-pas, liniara, secventiala)	Nontemporală: Nu percepe ordinea temporală (deoarece nu detine o ordine pas-cu-pas, liniara, secventiala)
Analizeaza prin descompunerea in parti	Sintetizeaza prin conectarea partilor

componente	componente intr-un ansamblu
invatarea se face de la parte spre intreg	invatarea se face de la intreg spre parte
Relatii vizual-spatiale slabe	Relatii vizual-spatiale bune: aranjare de cuburi, desenare de obiecte tridimensionale etc.
Asculta mai mult cuvintele decat nuantele emotive ale glasului	Percepe emotiile altora
Muzica: aspecte secventiale, liniare, cronometrate ale producerii muzicii, analiza muzicala	Muzica: fredonat „dupa ureche”, aprecierea integrala a muzicii, sintetizarea diferitelor sunete intr-un tot
Creativa cu materialele existente	Creativa prin inchipuirea de lucruri ce nu exista deocamdata, inventivitate, imaginatie
Este sensibil la ritmuri	Este sensibil la armonice

Dimensiuni naturale umane

Senzoriala:

vaz, auz, olfactiv-gustativ-tactil, intern-chinestezi

Memorare

Memorarea formelor si paternurilor, memorarea continuturilor simbolice verbale , memorarea starilor de spirit si a trairilor sau senzatiilor, memorarea actiunilor dinamice

Procesare

De la intreg la parti in tablou general, de la parti la intreg secventa cu secventa, temporara-existentiala, spatial-dinamica

Dimensiuni solicitate de societate

Energetica

Dinamism si **hiperexcitabilitate motorie, afectiva, artistica, intelectuala, imaginativa, senzuala.**

Adaptativa

Pentru actiunile ce ar fi mai lesne indeplinite de emisfera cerebrala dreapta, ei folosesc functiile de emisfera-dreapta. Invers, pentru actiunile mai usor abordabile de emisfera cerebrala stanga, o folosesc pe aceasta. Astfel, asemenea persoane **invata cu usurinta in orice mediu**, indiferent daca este de emisfera dreapta sau stanga.

Simtul temporal: Ganditorii integrati **constientizeaza timpul**. Ei se pot ascunde in emisfera cerebrala dreapta, nebagand in seama scurgerea timpului, sau pot fi foarte stricti in privinta graficului temporal, atunci cand comuta la functiile emisferei cerebrale stangi. In felul acesta, pot de asemenea opta daca vor trai dupa un program riguros, sau se vor pierde in atemporalitate. Gratie experientei, ei invata ce situatii necesita sau nu apelarea la simtul timpului. Relatiile vizual-spatiale: Emisfera cerebrala dreapta ofera ganditorilor integrati

capacitatea de a trata relatiile vizual-spatiale cu o **buna percepere a culorilor, formelor si configuratiilor**. Ei **constientizeaza relatiile spatiale dintre oameni si obiecte**. Avand capacitati in ambele emisfere cerebrale, acesti indivizi pot simti ca in interiorul

lor exista **doua personalitati ce se iau la intrecere** pentru a ocupa locul intai. . Doresc sa faca atat de multe, sa

intalneasca atatia oameni si sa ajunga in atatea locuri incat **nu reusesc sa faca tot ceea ce intentioneaza.**

Evolutiva

Intelegerea lumii: Elevii integrati pot gandi atat in termenii simbolurilor si limbajului, cat si in cei ai experientelor senzoriale. Ganditorii integrati stocheaza informatiile atat simultan, **cat si** intr-o maniera pas-cu-pas. Ei pot intelege dintr-o privire tabloul de ansamblu, pentru **ca** apoi sa revina si sa-i completeze detaliile secvential.

Comunicarea: Ganditorii integrati pot „asculta” prin ambele emisfere cerebrale. Astfel, ei aud cuvinte *si* in acelasi timp percepe aluziile non-verbale. in felul acesta, sunt mai constienti in privinta

celor ce se petrec in jurul lor decat cei care recepteaza informatii prin intermediul unei singure emisfere cerebrale. Ganditorii integrati evalueaza atat intelesul cuvintelor rostite, cat si intelesul ascuns exprimat de tonul vocii, de mimica faciala sau de limbajul corpului vorbitorului.

Sinteza si analiza: Indivizii integrati se pot deplasa fara dificultate de la analiza la sinteza. Ei pot descompune o idee sau un proces in partile componente, pentru ca apoi sa le reasambleze in acelasi mod sau intr-un chip nou. Caracteristica aceasta ii ajuta sa devina inventatori si creatori ideali. Sunt experti in descoperirea de noi solutii pentru probleme, in crearea de gadgeturi sau inventii, in descoperirea de modalitati noi pentru a crea in arta sau de a privi lumea. Ei isi pot privi analitic noile sinteze, pentru a le putea testa si examina, in cautare de erori pe care sa le corijeze. Pot vedea sinteza generala si-i pot analiza componentele, ca sa se asigure ca nu au neglijat nici unul dintre aspectele unui produs sau proiect.

Unul dintre cele mai importante avantaje de a folosi in mod integrat ambele emisfere cerebrale se afla in domeniul descoperirilor, inventiilor si creatiei. Emisfera cerebrala dreapta poate crea noi forme de arta, poate face descoperiri stiintifice si inventii, iar emisfera stanga detine capacitatea de a le comunica lumii prin intermediul limbajului.

Exista persoane care pot crea lucruri noi, insa care nu stiu cum sa le transmita altora. Astfel, este posibil ca lucrurile respective sa dispara o data cu ei. Foarte importanta este insa capacitatea de a-si transpune creatiile sau inventiile in limbaj, pentru a-i ajuta pe altii sa le inteleaga, scris sau verbal, intr-o modalitate secventiala, logica, pentru ca respectivii sa le poata continua. De aceea, persoanele integrate pot aduce omenirii contributi importante, care sa fie intelese si utilizate de altii.

Dezvoltarea asincrona a caracteristicilor mentale, si salturi de varsta intelectuala mult peste varsta biologica.

Dezvoltarea devreme a unui vocabular complex si a scrierii si citirii.

Dezvoltarea devreme a capacitatii de gandire si constructie abstracta.

Utilizarea devreme a analizei de situatii si a independentei si autonomiei in decizii si intelegere.

Concentrarea intensa asupra obiectului de interes.

Dialogul preferential cu personaje mai varstnice si mai experimentate.

Preferinta pentru noutati si curiozitate nemarginita fata de nou.

Motivare intrinseca pentru invatare

Dimensiuni spirituale atinse de religiile europene sau asiatice

Europene

Intelepciune

Armonie

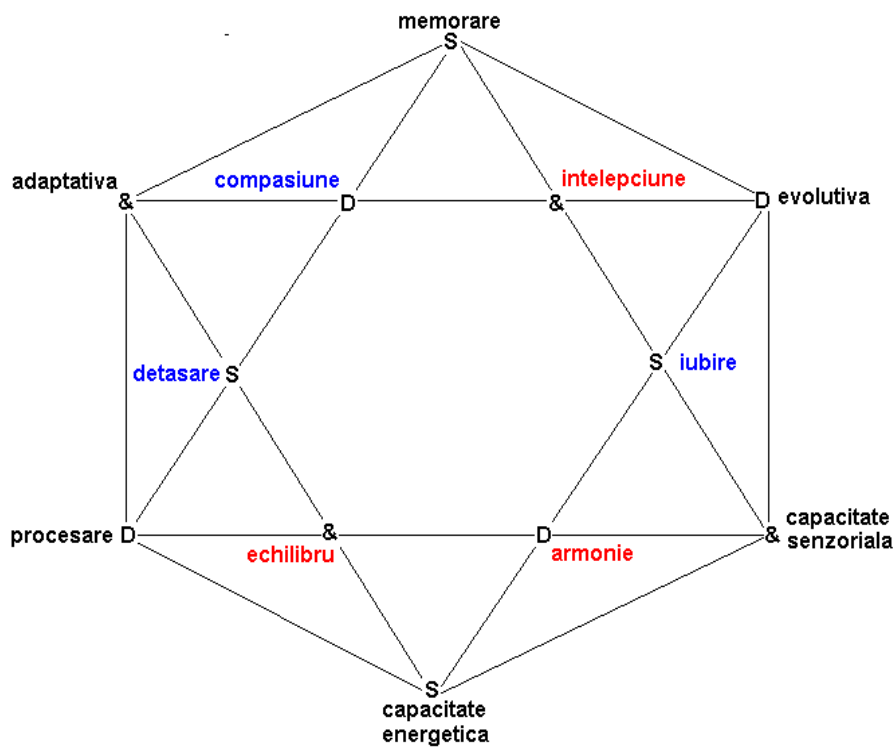
Echilibru

Asiatice

Detasare

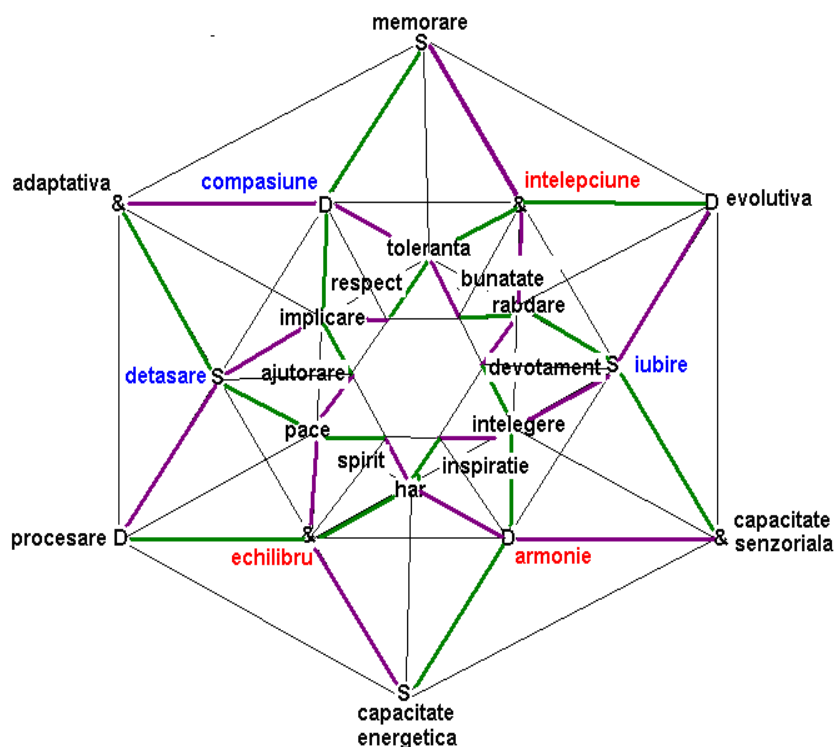
Compasiune

Iubire

Apare necesitatea integrării dimensiunilor spirituale în proiectarea curriculumului. Aceasta se poate face prin configurarea vectorilor orientabili și a polarităților dimensiunilor de gândire urmărite. Astfel avem următoarea listă de polarități ce permite orientarea tehnicilor didactice și a conținuturilor astfel încât să corespundă cu caracteristicile naturale ale elevilor

- Memorare-toleranță
- Intelepciune-bunătate
- Evoluție-răbdare
- Iubire-devotament
- Capacitate senzorială-intelegerere
- Capacitate energetică-har
- Procesare-pace
- Adaptare-implicare
- Compasiune respect

Memorare-toleranta

O educatie toleranta la stilul de invatare al elevilor ce permite memorarea specifica a informatiilor

Intelegere-bunatate

O educatie in care se cultiva bunatatea orientata cu intelegere

Evolutie-rabdare

O educatie orientata spre evolutia copiilor facuta cu rabdarea de a trece peste dificultatile specifice

Iubire-devotament

O educatie in care se cultiva iubirea cu devotament

Capacitate senzoriala-intelegere

O educatie in care exista intelegere asupra capacitatilor senzoriale ale elevilor

Capacitate energetica-har

O educatie in care se intelege starea de supra-excitabilitate ce permite atingerea starii de flow si a harului

Procesare-pace

O educatie in care se cultiva procesarea informatiilor orientata catre cultivarea si mentinerea pacii

Adaptare-implicare

O educatie in care se cultiva adaptarea la noi situatii in mod activ prin implicarea in rezolvarea problemelor existente

Compasiune respect

O educatie in care compasiunea fata de ceilalti se imbina cu respectul fata de om, natura, cultura, sau destin

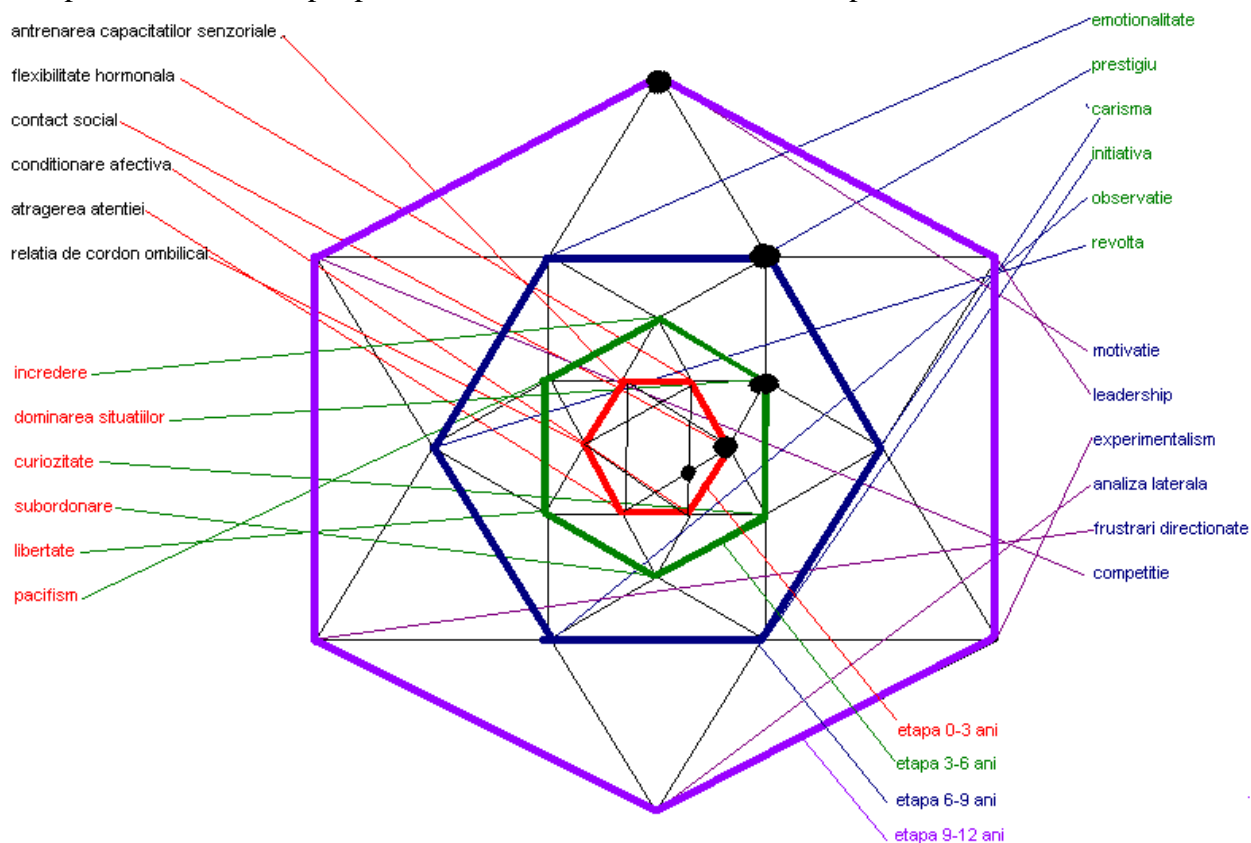
Dezvoltarea diferitelor caracteristici ale personalitatii umane depind nu doar de factorii genetici si de mediu ci si de etapele de varsta psihologica ce nu coincid cu etapele de varsta biologica ale copiilor. La diferite etape de varsta apar caracteristici noi diferite generate de vechile caracteristici. Astfel varstele mentale pot fi de asemenea conectate cu mecanismele dezintegrarii pozitive descrise de Dabrowski

Etapele de varsta

Dezvoltarea omului pe etape de varsta se face cu o ciclicitate de aproximativ trei ani in care se modifica nivelul de dominare a unei emisfere cerebrale asupra celeilalte emisfere cerebrale.

Aceasta produce efecte diverse, printre care reluarea la aproximativ trei ani a stadiului de dezvoltare a personalitatii dezvoltat pe emisfera ce a recastigat pozitia superioara, ceea se traduce prin modificarea comportamentului. Astfel persoana are din nou tendinta unui comportament mai juvenil pe o perioada de readaptare, de asemenea are tendinta de schimba total modul de gandire, devenind mai creativ daca a fost mai tipicar inainte sau invers. In cadrul acestui interval de trei ani dominat de o emisfera cerebrala exista su-etape in care se vede cum se modifica in mod specific anumite caracteristici in functie de dominanta unei emisfere.

In figurile de mai jos se poate vedea cum se genereaza noile caracteristici de varsta corespunzatoare noii etape, plecand de la caracteristicile vechii etape.

Astfel la vizuali motivatia va deriva in prestigiu, pe cand la secventiali promovarea va deriva in stabilitate

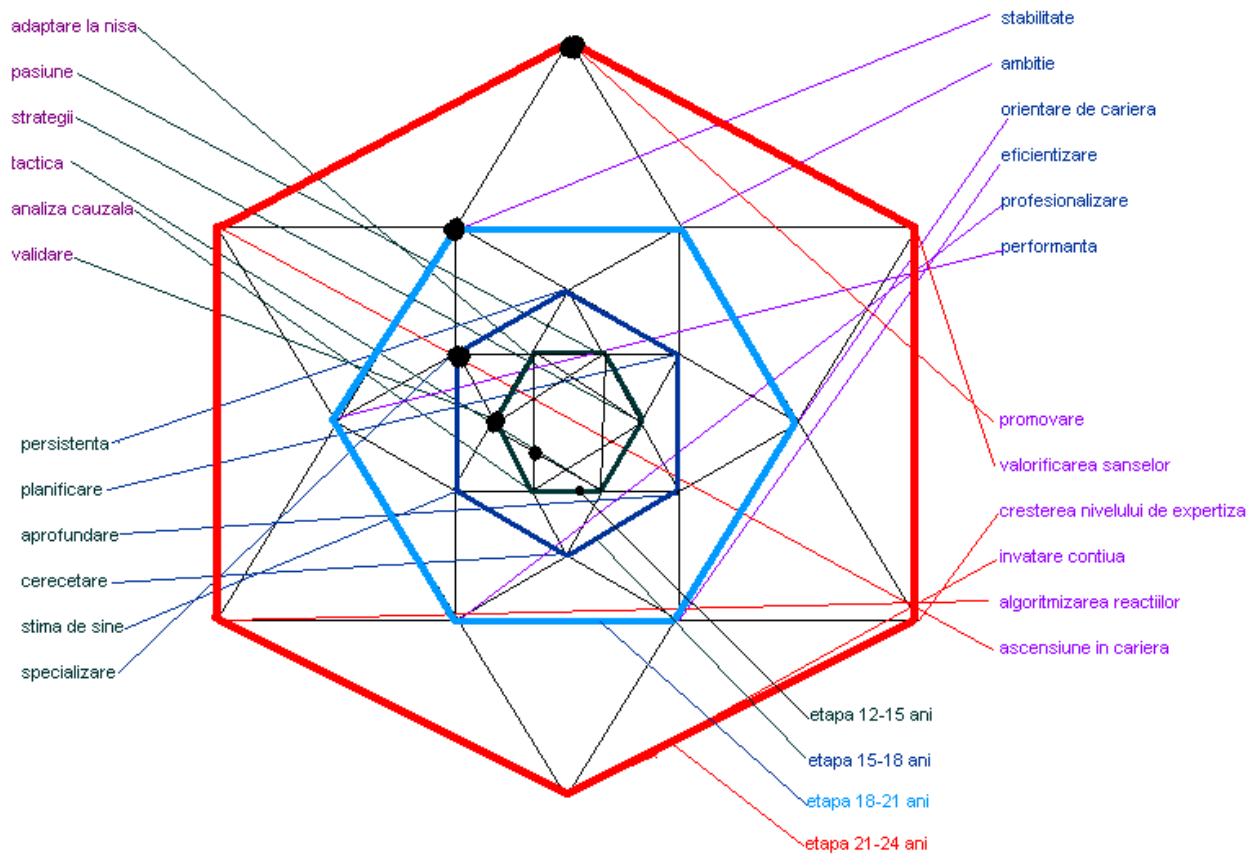

Figura 1 dezvoltarea pe caracteristici de varsta

Un detaliu important in intelegerea evolutiei gandirii conceptuale a copiilor este dat de structura de informatii a emisferelor cerebrale dominante. Astfel pentru vizualii spatiali exista tendinta de evolutie conceptuala ce se vede prin rotatia pe dreapta a figurilor, la auditivi secventiali fiind specifica rotatia pe stanga .

In tabelul de mai jos urmarim pe verticala modificarea caracteristicilor la vizual spatiali odata cu trecerea la alte etape de varsta:

Vizuali spatiali						
0-1	Capacitate senzoriala (sensibilitate)	Flexibilitate adaptativa	Contact social (cunoastere)	Conditionare afectiva	Tonus si motricitate	Relatia de empatie cu altii
1-2	Imitatie, experimentalism si curiozitate	Citire,	Motricitate	Comportamentul social si de adaptare	Atragerea atentiei	Relatia de empatie cu altii Intelegere
2-3	Imaginatie	Motricitate	Invatare	Generozitate	Agresivitate	Limbaj
3-4	Incredere imitarea si copierea	Dominare agresivitate	Curiozitate	Subordonare comportamentul social	Libertate motricitate	Pacifism comportamentul de adaptare
4-5	Religiozitate	Cunoastere	Comportament social	Achizitia rationamentului	Descoperirea binelui si a	Emotionalitate

				intuitiv	raului	personala
5-6	Jocul simbolic	Intelegere	Etica sociala	Agresivitate	Limbajul, scrierea	Altruism
6-7	Prestigiu	Carisma	Initiativa	Observatie	Revolta	Emotionalitate sociala
7-8	Initiativa	Observarea semnificativului	Nesiguranta	Precizie eficienta	Responsabilitate	Introspectie
8-9	Motivatie	Experimentalism	Leadership	Analiza laterala	Frustrari directionate	Competitie
9-10	Personalitate	Modele de viata	Reglementare	Caracteristici psihologice diferite	Stiluri personale	Emancipare
10-11	Conducta	Armonia	Competitia	Concretetea	Subordonarea	Culpabilizare
11-12	Adaptare la nisa	Profesionalism	Relatiile de ordonare	Operarea abstracta	Clasificarea	Altruism
12-13	Neincredere in fortele proprii	Ierarhii	Planificare activitati	Taxonomii	Formarea de aliante	Colaborarea in grup
14-17	Dezvoltarea intelectuala	Operarea in viitor	Operatii formale	Argumentare logica	Imaginatie	Abstractizare
18-21	Ambitie	Orientare de cariera	Eficientizare	Profesionalizare	Performanta	Stabilitate
21-24	Promovare	Valorificarea sanselor	Cresterea nivelului de expertiza	Invatare continua	Algoritmizarea reactiilor	Ascensiunea in cariera

Informatii necesare proiectarii de curricula specifica varstei

Primul an de viata

Dimensiuni: sensibilitate, tonus si motricitate, cunoastere
Caracteristici perioada 0-3 ani

1. Capacitate senzoriala (sensibilitate)		
2. Flexibilitate adaptativa	1x	2x
3. Contact social (cunoastere)		
4. Conditionare afectiva		
5. Atragerea atentiei (tonus si motricitate) 6x	6x	3x
6. Relatia de empatie cu altii		
	5x	4x

Sensibilitatea

- vederea : urmareste un obiect dintr-o pozitie laterala
- auzul: reactioneaza la sunete vibrante
- vorbirea : scoate mici gingureli.

2 luni

- vederea : intoarce capul dupa un obiecte in miscare
- auzul: reactioneaza la sunete vibrante
- vorbirea : gangureste, scoate sunete prelungite

3 luni

- vederea : capul dupa un obiecte in miscare
- auzul: se intoarce pentru a-1 privi persoana ce-i vorbeste
- vorbirea: gangureste prelungit si rade mult

5 luni

- vorbirea : tipa de bucurie si rade, jucandu-se

6 luni

- vorbirea : tipa de bucurie si rade, jucandu-se

7-8 luni

1. Sensibilitatea

- vorbirea : emite unele silabe clare

Miscarea corporala

2. Miscarea corporala

- pozitia : usor sprijinit, se tine in pozitie sezand
- miscarea corporala : intinde mana catre o jucarie ce i se ofera
- indemanarea : apuca un cub, daca il atinge, si ridica jucaria

2 luni

- tonusul : isi ridica capul stand in sezut
- pozitia : isi ridica capul si umerii stand pe burta
- miscarea corporala : se intoarce in lateral
- indemanarea : apuca un cub, daca il atinge, si ridica jucaria

3 luni

- tonusul: isi tine bine capul drept in pozitie sezand
- pozitia: de pe burta, se ridica sprijinindu-se in maini
- miscarea corporala: scutura jucariile
- indemanarea : trage de cearsaf sau de prosop

4 luni

- tonusul : tine bine capul drept in pozitie sezand
- pozitia : culcat pe burta, isi ridica corpul, cand il iei de mana
- miscarea corporala : pipaie si scutura obiectele
- indemanarea : misca mana catre obiect

6 luni

- pozitia : sta in sezut si se rostogoleste
- miscarea: pipaie si scutura obiectele
- indemanarea : manevreaza si urmareste cu privirea obiectele

7 luni

- pozitia : sta fara sprijin in pozitie sezand
- miscarea corporala : se joaca cu ambele maini cu jucariile
- indemanarea : manevreaza cu mai multa indemanare obiectele

8 luni

- pozitia : daca-l tragi usor de maini se ridica in sezut
- miscarea corporala : se da de-a rostogolul si manevreaza obiecte diverse
- indemanarea : poate manevra un singur obiect o data

Cunoasterea

1 luna

- priveste adultii fara sa planga
- se manifesta cand ii este foame

2 luni

- zambeste cand i se zambeste
- isi recunoaste mainile
- a lumii : priveste si recunoaste biberonul

4 luni

- gangureste cand i se vorbeste
- isi recunoaste corpul
- priveste atent diferite obiecte

5 luni

- zambeste la imaginea din oglinda
- incepe sa-si coordoneze miscarile
- i-si manevreaza diferite parti ale corpului

6 luni

- a celorlalti: recunoaste chipurile familiare
- isi manevreaza vesmintele
- examineaza diferite obiecte lovindu-le

7 luni

- isi duce picioarele la gura; sezand, mangaie imaginea proprie din oglinda
- examineaza diferite obiecte cu interes

8 luni

- se joaca de-a cucu-bau
- da jos prosopul de pe cap
- cauta obiecte cazute

Adaptarea la mediu

- arunca inapoi o minge aruncata
- incepe sa aprecieze forma si a numarul obiectelor. Introduce un obiect in gaura de aceeaasi forma
- mazgaleste hartia cu creionul.
- cauta sa atraga atentia asupra sa facand ghidusii
- intelege starile afective ale celorlalti
- se amuza la situatii caraghioase
- ajuta mama cand il imbraca
- manifesta sentimente diverse
- este atent la muzica ritmica.
- arata ca-i este foame prin manevrarea lingurii si farfuriei.

AL DOILEA AN DE VIATA

1	Capacitate senzoriala Imitatie, experimentalism si curiozitate		
2	Flexibilitate adaptativa Citire, Limbajul		
3	Contact social, Motricitate	1x	2x
4	Conditionare afectiva Comportamentul social si de adaptare		
5	Atragerea atentiei, Agresivitate	6x	3x
6	Relatia de empatie cu altii Intelegere	5x	4x

Motricitate

varsta motricitatii

“la 13 luni, face primii pasi.

Mers lateral : 16,5 luni.

Mers cu spatele : 16,9 luni.

Copilul se tine intr-un picior daca este ajutat: 19,9 luni.

Copilul urca scara daca este ajutat: 20,3 luni.

Copilul coboara scara daca este ajutat: 20,5 luni.

Urca scara singur, cu pauze : 24,3 luni.

Coboara scara singur, cu pauze : 24,5 luni.

Pe la 15 luni, copilul manuieste obiecte tot mai complicate : deschide o carte, pune un obiect intr-altul mai larg etc.” Dumitrana M. (2007)

„ – copilul face progrese in controlul postural.

- a dobandit un echilibru mai bun.
- are o flexibilitate mai mare a incheieturilor, astfel ca merge bine si chiar alearga.
- poate urca si cobori scarile, poate sari de pe ultima treapta.
- da cu piciorul in minge atunci cand i se cere.
- ii place sa danseze, sa sara, sa bata din palme.
- are o mai mare capacitate de apucare si manipulare a obiectelor.” Dumitrana M. (2007)

Comportamentul adaptativ

- se concentreaza si memoreaza mai usor
 - recunoaste jucariile care lipsesc
 - identifica multe imagini,
 - deosebeste albul de negru, dar nu cunoaste culorile
 - simte diferenta intre unu si multi
 - pune trei cuburi unul peste altul (turnul) sau trei cuburi unul langa altul (trenul).
- Dezvoltarea mintala, cea motrica si limbajul incipient sunt interdependente.

Intelegere

c) insusirea vorbirii

la 2 ani, vocabularul copilului contine cam 200-250 cuvinte.

Apare jocul simbolic,: un bat poate fi un obiect sau un personaj. Apar jocurile de rol, in care copiii se joaca de-a diverse personaje

Imitatie, curiozitate si experiment

La 15 luni

- Arunca jucariile pe jos.
- Pune un cub peste un altul.
- Incearca sa deseneze pocnind un creion pe hartie.
- Li place sa se uite pe fereastra cand calatoreste

La 18 luni

- Imita adultii
- Construieste un turn din cateva cuburi
- Se uita la imaginile dintr-o carte, numindu-le
- Se uita pe fereastra

La 2 ani

- Potriveste jucariile una cu alta.
- isi foloseste bratele cu mai mare abilitate.
- Priveste obiectele in miscare.
- Construieste din cuburi, vertical ori orizontal, folosind o varietate de cuburi.

Agresivitate

La 2 ani si 6 luni

- manipuleaza obiectele cu bruschete.
- In desen foloseste linii drepte, puncte si curbe.
- Li place sa foloseasca degetele cand picteaza sau modeleaza.

- Poate identifica pietrele kilometrice pe un drum
- Nu este agresiv decat accidental
- Intra in conflict cu copiii pentru jucarii.
- Face dezordine prin casa, fara sa distruga lucrurile de regula
- Are accese de furie, determinate in special de mama.
- Musca, loveste, da cu piciorul, mai ales pentru jucarii
- Distruge obiectele
- « Fura » obiecte de la altul si loveste necunoscuti
- se teme de sunete puternice

Citire Limbajul

La 18 luni

- Arata cu degetul imaginile dintr-o carte.

La 2 ani

- Denumeste ceea ce vede in pozele din carte.

La 2 ani si 6 luni

- La 18 luni, copilul doarme doar cu un obiect familiar
- La 2 ani devine posesiv cu lucrurile. Ii place imbracamintea proprie, mai ales pantofii.

Nu imparta lucrurile cu altcineva. Utilizeaza cuvinte ce implica trecutul, prezentul si viitorul,

- Intelege cand i se spune « jos » sau « sus »

Limbajul

Copilul asculta cuvintele cu o atitudine calitativ noua : le repeta, incepe sa asocieze actiunea cu vorbele (de exemplu, da mingea atunci cand i se spune), invata cateva cuvinte noi. In dezvoltarea limbajului, ceea ce se manifesta pregnant la copil este reciprocitatea sociala (schimburile verbale).

- la 15 luni, are un vocabular activ de 4-5 cuvinte.
- la varsta de 2 ani, ajunge la un numar de cuvinte situate intre 12 si 1 000.
- la 2 ani si 6 luni, limbajul devine un instrument util pentru copil.

Dezvoltarea se observa atat la nivelul vocabularului activ, cat si in structura expresiilor verbale, care devin tot mai corecte din punct de vedere gramatical. Limbajul incepe sa devina mijloc de comunicare nu numai a unor idei, dar si a unor sentimente, plangeri, laude, povestiri; Limbajul devine instrument pentru intelegerea cauzelor, vehicul pentru probleme si idei, baza pentru gandire critica.

Cand vorbeste despre sine, nu mai foloseste pronumele personal, ci prenumele. Cand este strigat, intelege mai bine daca e strigat pe nume, decat daca e apelat cu pronumele. (mai repede intelege: Mihai, du-te acolo, decat : tu te duci acolo)

Deja se exprima atat intentia, cat si faptul : „Mihai mananca paine „ ,poate sa insemne ca intr-adevar , el mananca , sau ca ii e foame si doreste sa manance Apar acum intelesuri multiple de limbaj. Copilul ingana cuvinte, repeta ca pe incantatie. E interesat de povesti in care apar sunete ce pot fi imitate si de catre el.

Poate dezvolta acum si judecati negative : „marul nu e cutit „ , „z nu este y”. Gessel considera aceasta ca fiind cea mai importanta achizitie, adica intelegerea faptului ca intre obiecte si cuvinte exista diferenta. Cuvantul x corespunde obiectului y si nu altuia .

Atitudine sociala, atitudine de adaptare

- percepe deja identitatea, oarecum fragmentat. Are simțul proprietății, „al meu „ are înțeles pentru el. Utilizează ezitant pronumele personal, ceea ce arată că el face distincție între sine și alții. Își recunoaște imaginea din oglindă. Mama este încă percepută ca parte din sine.

- se joacă puțin cu ceilalți, preferă să se joace solitar și să relaționeze sporadic. Atât la fete, cât și la băieți, jocul se dezvoltă mai ales în direcția relației mama-fiu (fiica), prin intermediul păpușilor. Apare primul fragment de înțelegere a faptului că el este detașat de mama. (prin această se accentuează structurarea eului) Începe să înțeleagă relația dintre el și mama.

-când este îmbrăcat sau dezbrăcat, copilul este extrem de cooperant. Își trage singur ciorapii, nimereste manecile. Reușește să manance cu lingura, fără a mai imprăstia mâncarea.

Ascultă când i se cer lucruri simple. (aduce ziarul)

Afectele se diversifică: rade puternic, arată simpatie, repulsie.

Se simte vinovat când face pe el. Se jenează și comută vina pe altcineva, persoană, animal,...Mimica sa e însă mult mai acută decât profunzimea reală a sentimentului de vină.

Percepția și vocabularul fiind mai avansate, motricitatea mai rafinată, apare tendința de ordonare. De exemplu, dacă are 4 patrate, el are tendința de a le alipi pentru a forma unul mai mare. Se intensifică percepția formelor.

Poate deja să încastreze patrate, triunghiuri, cercuri. Nu are încă suficientă coordonare între ochi și mână, pentru a desena o formă simplă după model (un x, de exemplu)

Asistând la executare, el poate trasa, imitând mișcarea.

Poate copia cercul, numai după model. Când i se dă o jumătate de imagine, poate recunoaște întregul. Poate recunoaște o figură văzând jumătățile ei, înțelege ce i se cere și execută.

După părerea lui Gessel, achizițiile intelectuale se datorează foarte mult dezvoltării limbajului.

Comportament social

Începe o adaptare activă la rigorile mediului. Există nevoia de aprobare din partea celor din jur. Copilul dorește să se integreze și să priceapă. El e acum capabil să renunțe la o satisfacție imediată, pentru o promisiune viitoare. Își exprimă în cuvinte năzuințele și problemele.

Apar scurte crize de furie. Sentimente intense (Gelozie, tensiune) se mențin pe mai lungă durată. Are și tendința de a se juca cu alții, dar preferă încă să fie singur. Începe să înțeleagă să-și aștepte rândul, acceptă această cu plăcere și îi place să împartă jucăriile cu copii.

La vârsta de 3 ani, are deja o independență în a observa. Poate să manance singur și îngrijit. Învăță să se îmbrace, descheie nasturi, sîreturi, scoate ciorapii, pantalonii.

Copilul de trei ani

1. Capacitate senzorială Imaginație

2	Flexibilitate adaptativa miscarea	1x	2x
3	Contact social Invatare		
4	Conditionare afectiva Generozitate		
5	Atragerea atentiei Agresivitate	6x	3x
6	Relatia de empatie cu altii Limbaj		
		5x	4x

Agresivitate

La 3 ani si 6 luni

-Amenintari violente („te distrug „)

La 4 ani

-Salt de la inaltime de 30 cm

-Salt in lungime 30-60 cm

Vorbire

-Poate invata scurte poezii, poate memora o rugaciune.

-E posibil sa aiba interes pentru scoala de duminica si gradinita, chiar sa-i placa fragmente din liturghie

-Pana la 2 ani, cunoaste doar prezentul.

-La 3 ani, incepe sa inteleaga si trecutul si viitorul. Se refera la durata (3 zile), fara a intelege de fapt ce inseamna aceasta.

_ La 3 ani, poate folosi cuvintele pentru a desemna idei, perceptii, interdependente. Se dezvolta vocabularul, inasa neomogen, unele cuvinte sunt utilizate corect si frecvent, altele sovaielnic. Copilul inventa jocuri in care isi exerseaza singur cuvintele ,frazele. Practica jocul dramatic, in care e si personaj si povestitor. O face in special din nevoia de a-si exersa vorbirea si exprimarea gandurilor.

Apar jocuri cu incantatii si rostiri. Este capabil sa asculte si prin aceasta, sa invete.

Imaginarul

-Il percepe pe Mos Craciun si i se pare interesant

-La 3 ani intelege notiunile de „peste „ si „sub „, mare, lung , inalt si poate actiona in functie de ele. Poate folosi nisipul umed si face forme din el.

Spre 3 ani, se exacerbeaza frica de tip vizual si spatial (frica de obiecte care nu sunt la locul lor, frica de strambatari, frica de miscari)

Motricitate

-28 luni, salt cu picioarele lipite

-29luni si 6 zile sta singur pe piciorul stang

-29 luni si 9 zile sta singur pe piciorul drept

-30 luni si 3 zile merge pe varfuri

-31 luni sta pe o scandura in picioare

-31 luni si 9 zile poate merge pe o linie dreapta, cu ezitare

-32 luni si 3 zile se da jos singur de pe scaun

-35 luni si 15 zile urca scara

-36 luni si 6 zile merge pe varfuri 3 metri

La 2-3 ani , copilul se complace atat in jocuri dinamice, cat si in jocuri statice li plac materialele de joaca. Devine interesat de posibilitatile motrice.

In desen, se remarca dezvoltarea miscarilor fixe . Liniile devin mai clare, mai ferme.

Apare o coordonare motorie superioara a muschilor mici, care permite constructii de mai multe cuburi (turn de 10 cuburi), plierea unei foi de hartie pe laturi (dar nu si pe diagonala)

Cresc coordonarea generala si cea a muschilor mari

Ca atare

- alearga mai bine, invinge mai usor inertia,
- reuseste sa ramana intr-un picior o fractiune de timp,
- alterneaza picioarele la urcarea treptelor,
- merge pe bicicleta.

Scriere, vorbire

La 3 ani incepe sa doreasca a place celorlalti. Executa corect cererile, ii pasa daca e laudat sau pedepsit. E capabil de a face ceva ce nu ii place, daca i se ofera o motivatie.

La 3 ani si jumătate, traseaza linii cu logica ,apoi mazgaleste.

- poate sectiona linia verticala daca traseaza o cruce
- are placere de a pune chenar foii

Vocabularul lui cuprinde acum cateva sute de cuvinte, pe care le utilizeaza uneori in propozitii, alteori, mai curand ca pe onomatopee. Frecventa cea mai mare o au substantivele, apoi numele de actiuni.

Apar apoi pronumele, (chiar dupa 2 ani), intai al meu, mie, tu eu

Altruism

La 3 ani

- Imparte jucariile cu ceilalti.
- Aduce de acasa jucarii pentru a le arata altor copii
- Poate pune pantofii si descheia nasturi
- Poate urmari imagini dintr-o carte, dandu-le intelesuri
- Poate trasa cercul
- Trasele la pictura sunt variate
- Poate lucra cu lut si face diferite forme simple
- ii place sa priveasca masinarii ce functioneaza
- li place sa priveasca oameni lucrând
- Constructiile din cuburi capata logica si ordine

La 3 ani

- Se diminueaza agresivitatea fizica, fiind treptat inlocuita de limbaj si de autocontrol
Se enerveaza mai mult din cauza amestecului celorlalti in lucrurile lui, decat in activitatea sa fizica.

La 3 ani si jumătate

- Vrea sa priveasca imaginile din cartea din care i se citeste
- Poate sa identifice litere
- Poate asocia litere cu notiuni (de ex. A de la albina)
- Ii plac cantece cu litere
- poate identifica litere mari din carte cu alfabetul, chiar de la 3 ani

Al patrulea an de viata

1. Incredere	imitarea si copierea		
2. Dominare	agresivitate		1a
3. Curiozitate	religiozitate	6a	2a
1. Subordonare	comportamentul social		
2. Libertate	miscarea	5a	3a
3. Pacifism	comportament de adaptare		4a

Mimarea si copierea

- Poate sa deseneze un patrat
- Poate desena unele detalii ale obiectelor
- Picteaza riguros, dar numai un timp, apoi schimba tema. Contururile sunt grosiere.
- Incearca sa taie in linie dreapta cu foarfeca.
- Identifica litere, scrie grupuri de 2 litere, stie cate litere are cuvantul, ii place sa i se scrie numele sau pe desene
- Realizeaza structuri complexe din cuburi, cu forme variate, predominand simetria
- Isi da seama daca o litera apartine numelui sau
- Poate scrie unele litere, mare si grosier
- Disponerea in pagina e aleatorie, literele fiind uneori oblice sau inversate
- In mod special fetele, incearca sa-si scrie numele
- Se intampla sa scrie primele litere, apoi sa continue cu semne aleatorii, sau sa treaca pe alt rand

In ceea ce priveste adevarul, varsta de 4 ani e potrivita pentru abordarea subiectului. Acum, fictiunea si realitatea nu sunt foarte distincte, imaginatia incepe sa se exprime in cuvinte.

Agresivitate

- Din punct de vedere fizic, loveste, arunca, musca
- Verbal: jignește, se lauda
- Redevine posesiv, atat fata de prieteni, cat si fata de parinti. Se lauda cu ce are
- Este violent si nepasator cu jucariile
- Este agresiv cu altii si exclusivist
- Arunca vina pe obiecte neinsufletite
- Nu mai doreste asa de mult sa fie placut de altii si e mai nepasator la pedepse
- se intampla sa recunoasca greseala

- incepe sa inteleaga rigoarea comportamentului si necesitatea ei
- la 4 ani, reuseste sa cuprinda sensul unei succesiuni de evenimente din ziua respectiva
- combina cuvinte relative la spatiu in mod mai clar
- apare in vocabular cuvantul „moarte”, fara a avea un sens prea clar

Religie

Il intereseaza notiunea de Dumnezeu, pune intrebari. Aceasta intervine mai ales datorita faptului ca parintii raspund ades la intrebarile copilului facand apel la cuvantul Dumnezeu. Intrebarile si discutiile aferente sunt ades nepotrivite.

- are parerea ca parintii stiu totul si pot totul
- ii place sa se roage si sa inventeze rugaciuni, prin asemanare cu cele initiale
- crede in Mos Craciun
- reuseste sa stea linistit la liturghie, chiar cu placere, mare parte din timp
- muzica din biserica ii place

Miscarile corpului

- alergare mai ferma, sarituri in unul sau doua picioare, cu oarecare rigiditate. Poate sta intr-un picior ceva mai mult timp, poate merge pe o scandura destul de ingusta
- arunca mingea cu ceva flexibilitate,
- poate sa coasa pe carton , daca gaurile sunt deja facute
- poate sa-si incheie nasturii, sau chiar si sireturile
- copiaza desene cu mai multa indemanare decat la 3 ani
- poate copia o cruce, dar nu un patrat

Adaptabilitatea

Referitor la inteligenta crescuta a varstei, Gessel povesteste o istorie adevarata:

Un baiat de 4 ani, a fost intrebat , dupa ce a vazut o poza cu un miel sugand de la o oaie, „ce ia mielul de la mama lui ?”

Imediat, copilul a raspuns : ”Benzina”

Dincolo de amuzament, raspunsul este logic si corect, fiind in legatura si cu mediul in care traieste copilul. Este intuit faptul ca benzina este sursa de energie, ea pune lucrurile in miscare, deci il ajuta si pe miel sa se miste.

Este o dovada a capacitatii de a generaliza a copilului. La aceasta varsta.

In aceasta etapa, copilul incepe sa puna intrebari, e dornic de acumulari. El numara deja pana la 4 si chiar peste, dar in mod mecanic. Poate intelege conceptul de „unu” , „doi”, sau „multi”. Dupa Gessel, la 4 ani, mintea este mai mult preocupata ,decat profunda. Lipseste inca puterea de sinteza, gandirea este mai mult combinatorie. Se complace in jocuri dramatice , dar rolul nu rezista mult in timp. Are uneori un prieten imaginar.

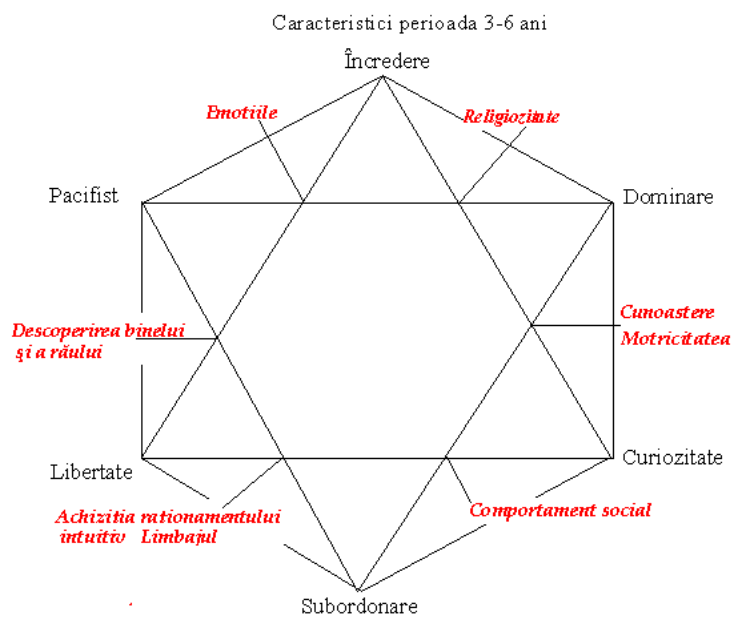
In desen, sintetizeaza omul ,prin un cerc in loc de cap, doua bete ca brate, doi ochi.

Apare o imbinare de simboluri si realitate imaginata literal.

Comportamentul social

- apare o imbinare de sociabilitate si independenta. Capata tabieturi, aplomb in afirmatii, emfaza.
- e convins de importanta sa. Nu da seama de actiunile sale, poate sa se imbrace si sa se dezbrace,sa se spele pe dinti si sa se pieptene, fara prea mult ajutor. Are mancaruri preferate, mananca singur.
- se trezesc curiozitati noi, ii place sa mearga la toaleta impreuna cu altii.
- jocul de unul singur nu il mai satisface. Doreste sa faca cunostinte noi, sa se joace in grupuri de 2-3, isi imparte jucariile aduse de acasa. Actioneaza cu lipsa de flexibilitate, dandu-si aere de sef, impartind indicatii celorlalti.
- este logoreic, „eu” are o pondere principala,dar de multe ori referinta este legata de contextul social, de raporturile cu anturajul. Are dorinta de a fi apreciat si este critic cu altii.
- se teme adeseori, fricile fiind uneori greu de interes. Se poate teme de intuneric,de obiecte oarecare, sau de ceva cu totul neasteptat.
- in mintea lui, adevarul si imaginatia se contopesc

Anul al cincilea

Religiozitate

- nu are inca o atitudine sentimentala in fata mortii. Receptioneaza doar faptul ca persoana decedata este imobila
 - uneori pune intrebari despre Dumnezeu si e interesat de subiect. Unii copii ii atribuie lui Dumnezeu responsabilitatea pentru tot. Cand patesc ceva, este pentru ca Dumnezeu le-a facut acel lucru. Alti copii, au pierdut interesul pentru subiect.
 - ii place sa se roage si sa inventeze rugaciuni personale
 - ii place sa mearga la scoala de duminica, dar se zbanduie in timpul slujbei.
 - Mos Craciun si Dumnezeu, sunt perceputi in mod realist si practic, le atribuie caracteristici umane, cred ca au locuinte undeva.
 - De abia dupa 5 ani, corpul omenesc apare in desen.
- Daca vede un desen neterminat, poate sa sesizeze elemente lipsa . Daca pune ochiul in desen ,spune ca „poata acum sa vada „.

Miscarea

La 5 ani, plimba nisipul cu camionul de jucarie, la 6 ani construiește forme cu apa și nisip, la 7 ani, face clădiri strazi, etc.

Perioada cuprinsă între 3-7 ani, ar putea fi numită „varsta faunului” sau „varsta lui Pan”, deoarece acum, copilul, având un spirit dezvoltat de observație, fantazează, cumulând realul cu imaginarul.

Jocul are caracter dominant în viața copilului, imbinând eterogen noțiuni disparate din domenii diferite. Acum e perioada deprinderilor „corecte”, cei din jur reușind, de obicei să-i însușească impresia că virtutea e sinonimă cu supunerea, care supunere e cam problematică !

Binele și raul

Fundamentul conștiinței morale se formează până la 6 ani. Regulile coincid cu cele promulgate de părinți. Motivația respectării regulilor se regăsește în sentimentul de siguranță pe care îl obține copilul și la plăcerea de a auzi exprimată dragostea și admirarea familiei.

În contrast, neascultarea poate afecta iubirea părinților, în viziunea lui.

Formarea raționamentului intuitiv

Pentru înțelegerea acestui capitol, Rose Vincent trimite la studiile lui Jean Piaget (vezi capitolul special consacrat)

La 3 ani și jumătate

- se poate să aibă un tremur vag în coordonarea de finețe a mișcării
- poate folosi ambele mâini, simultan sau alternativ (inclusiv acțiuni cu mâna care nu e cea îndemănatică)
- unii pot identifica litera T de la tata, sau M de la mama, sau chiar propriul nume

La 5 ani

- ajunge la un nou stadiu al coordonării, poate apuca direct obiecte și le poate lăsa, fără ezitări
- face construcții complexe din cuburi, structuri plane, sau turnuri și clădiri
- construiește structuri din nisip, case, strazi și are capacitatea de a crea figuri din plastilină
- în cazul jocurilor mai complexe, fie solicită ajutor, fie renunță
- umple figuri cu culoare, taie și face colaje, dar fără a fi îndemănatic
- desenează figurând conturul și e satisfăcut
- e amator de a copia forme simple
- îi place să picteze pe hartă, sau pe podea. Face litere grosiere
- poate petrece firul prin hărțile găurite în prealabil
- se poate încheia și descheia la nasturii aflați în raza vizuală, poate așeza corect mâinile pe clapele pianului

Comportarea în societate

- in multe manevre, e neindemanatic
- baietilor le place sa se uite la trenuletul electric, sau sa aiba jucarii metalice
- fetelor le place sa aranjeze papusile
- incep sa fie interesati sa-si scrie numele, sau sa recunoasca litere mari sau cuvinte din cartea preferata
- mesele principale le ia alaturi de familie, dar cina o ia mai devreme singur, vorbind in acest timp

Cunoasterea

- incearca sa recunoasca literele deja stiute. Incearca sa identifice propozitii sau expresii din cartile cunoscute-onomatopee, sunete emise de animale
 - recunoaste litere si cuvinte de pe cutiile alimentare
 - uneori subliniaza cuvinte sau litere din carti cunoscute
 - poate sa citeasca literele unui cuvânt si apoi intreaba „ce inseamna A.P.A „ ?
 - citeste cuvinte scurte de 3-4 litere
-
- in incercarea de a citi cuvântul, alege doar prima sau ultima litera si citeste de sus in jos sau invers
 - recunoaste numele sau
 - poate folosi litere preformate pentru a forma cuvinte si le poate combina in jocul cu cuburi
 - recunoaste cifre de pe cadranul ceasului, de pe calendar, de la numarul casei, sau legate de activitati zilnice.

La 5 ani si jumătate

- stie intrucatva literele alfabetului
 - da expresie imaginilor din carti
 - ii plac povesti in care eroii sunt copii
 - are obiceiul ca atunci când i se citeste, sa priveasca atat imaginile, cat si literele
 - poate sa scrie unele litere, oblice una fata de alta, uneori inversate
 - solicita confirmare si ajutor, dupa ce executa anumite litere
-
- privindu-si numele scris, poate sa recunoasca litere
 - scrie acum de la dreapta la stanga
 - adeseori copiaza litere, uneori de la dreapta la stanga
 - scrie propriul prenume, incepand cu litere mari si terminand cu litere din ce in ce mai mici
 - scrie cifre cu care e mai des in contact (orele ceasului, varsta sa); poate copia cifre.
 - apar diferente mari intre copii la scrierea cifrelor; unii in loc de 23 scriu 32, altii omit ceva.

Impunere

- Arunca vina pe altii (din cauza ta ...)
- Nu recunoaste ce a facut, când e întrebat

- De la 5 ani, simte necesitatea indrumarii, solicita sfaturi. Simultan doreste independenta in alegere, dar vrea si sa se conformeze cerintelor celor mari
- La 6 ani balanta se inclina , in sensul ca , acum, tinde sa fie ferm cu propriile alegeri, iar daca cei mari ii solicita altceva, refuza si capata accese de nervi.
- La 5 ani , notiunile de bine si rau , coincid cu ce e si ce nu e permis din partea adultilor. Prefera sa se spuna despre el ca e bun, dar in jocuri, se simte bine si in rol de personaj negativ
- Tot la aceasta varsta, poate arata trasee pe harti, sau sa copieze harti simple, aratand drumul spre gradinita.
- Il intereseaza spatialul, tari, localitati de departe, dar nu si temporalul. Perceperea succesiunii incepe sa apara la 5 ani, atunci devine interesat de ceasuri. Continua exagerarile, dar incepe sa faca diferenta intre real si imaginar.
- Intre 5 ani si 5 ani si jumătate, e o perioada in care se estompeaza simtul de proprietate, pentru ca apoi sa razbata iar. Isi doreste oricat de multe jucarii, nu renunta la niciuna, dar nici nu are grija de ele.

Motricitate

- 41,5 luni : sare coarda, max 20 cm
- 48 luni: sare in lungime, max 85 cm
- 49,3 luni :sare intr-un picior pe o distanta de peste 2 m
- 51 luni : coboara scarile prin alternarea picioarelor
- Creste agilitatea, capata control sporit asupra corpului. Sare in unul sau 2 picioare, fara probleme
- Postura este fireasca, eleganta. Miscarile sunt naturale, fara efort
- Apare coordonare de finete in miscari
- Poate executa fara a fi ajutat diferite activitati (imbracat, spalat pe dinti,...), manuieste uneltele cu abilitate.
- Poate desena cu creionul cu siguranta . Executa figuri simple, ce pot fi recunoscute.
- Poate reproduce patrute, cercuri ,triunghiuri
- Are dificultati in copierea rombului

Adaptabilitatea

- Incepe sa rezolve probleme usoare, ce presupun relatii geometrice . Poate reface un dreptunghi din carton, taiat pe diagonala. Poate incastra figuri complexe.
- Omuletul din desenul sau e acum complet. El are cap, maini, picioare. Apar si detalii mai fine.
- Numara un grup de 10 obiecte, face adunari pana la 5, cu ajutorul obiectelor. Stie ce varsta are
- Este mai dezvoltat simtul timpului. Poate , in urma ascultarii unei povestiri, sa reproduca secvente logice de durata. Poate dezvolta jocul de pe o zi pe alta, integrand ce a avut loc in ziua precedenta, sau programand pe a doua zi.
- Poate reproduce un cantec
- La desen , ideea intervine inaintea lucrului efectiv. La varstele dinainte, ideea era generata de miscarea creionului, putand suferi variatii permanente

Limbajul

- Stapaneste aproape toate sunetele
- Pune mai putine intrebari si cu mai mult miez. Raspunsurile il intereseaza, ele se constituie in informatii
- Raspunde precis si la obiect
- In general, din punct de vedere gramatical, limbajul este complet. Foloseste fraze complexe, intelege ipoteticul si conditionalul. Vocabularul este mult mai vast, legaturile in fraza sunt corecte

In societate

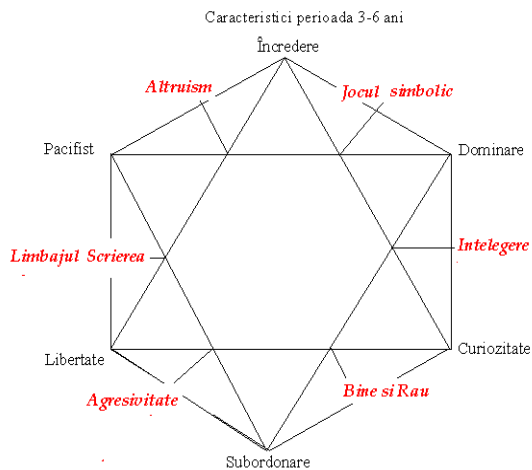
- La 5 ani , independenta si autonomia sunt mult dezvoltate
- Se poate adapta la un mod simplu de cultura. Din acest motiv, i se spune „micul adult „
- Este mai adaptat in familie, creaza mai putine probleme,
- Doarme fara eforturi, respecta higiena, pe care acum o intelege, se imbraca si se dezbraca singur. Este dornic sa ajute in casa si sa-si indeplineasca sarcinile primite.
- Este protector fata de cei mai mici, frati sau camarazi de joc
- Daca se pierde, e capabil sa-si decline numele si adresa
- Capata simtul prieteniei, incepe sa se joace in grupe de 2-5 copii. Prefera grupul jocului solitar, dar are si prieteni imaginari.
- Li plac calatoriile, hainele si alegerea lor
- Intelege politetea si tactul, in cazul in care a avut sansa educatiei
- Intelege mai mult diferenta dintre sexe, diferenta dintre culturi

Planul emotional

- Din punct de vedere emotional, e mai stabil, dar poate fi cuprins de frici si tulburari puternice. Apar caracteristici altruiste, seriozitate, prietenie, generozitate, perseverenta,...
- Se mandreste cu ce poseda si cu ceea ce poate sa faca. Ii place sa mearga la scoala si sa fie apreciat in manifestarile sale artistice. Are incredere in altii, in sine si e conformist.
- Dupa Gessel, in primii 5 ani, avem etapa pregatirii. Intre 5 si 10, avem o etapa de mijloc, pentru ca apoi, sa urmeze etapele de completare, adolescenta si maturitate.
- In etapa de mijloc, se produc schimbari subtile, care , in momentul manifestarii, pot da loc la intelegeri eronate. Factorii responsabili, parintii si profesorii, tind sa se inovateasca reciproc, judecand pe baza de factori exteriori.
- In perioada aceasta, exista o alternanta de echilibru si dezechilibru de tranzitie, in cadrul progresului, in care se intrepatrund actiunile introvertite cu cele extravertite, scoala si casa, interesele personale cu cele de grup. Este perioada in care educatorii trebuie sa fie atenti sa discearna fluctuatiile ce intervin in dezvoltare, altfel apar dificultatile in implinirea copilului.
- Dupa Gessel, ar trebui sa inlocuim educatia bazata pe teorii exterioare, limitate, cu cea bazata pe psihologia dezvoltarii, care sa permita o intelegere autentica a problemelor copilului

La 6 ani

Intre 3 si 6 ani

Ascultare

- incepe bine actiunile, dar nu are forta necesara finalizarii, are nevoie de asistenta ,pentru a termina
- utilizeaza unelte
- reuseste sa taie hartia si sa confectioneze diverse figuri
- scrie litere, uneori le figureaza pe dos si se complace in a scrie cu creta
- uneori reuseste sa coasa cu ac mare
- poate sta la masa cu ai sai, in special dimineata. Simte nevoia de a vorbi in timpul mesei. Se ridica foarte des de la masa, nu are stare, se duce ades la toaleta

Agresivitate

- nu are un comportament bun. Vorbeste excesiv, mesteca urat, varsa supa, e repezit si rastoarna obiectele, e agitat si se misca cu scaunul. Loveste obiectele cu piciorul, ii critica pe ceilalti. In loc sa manance, face orice altceva .
 - agresivitatea nu e o caracteristica, totusi are comportament agitat, loveste cu picioarele, tranteste usile, profereaza amenintari verbale.
- Acum se face trecerea de la varsta de 5 ani, cu calmul ei specific, la cea de 6 ani, cu agresivitatea ei
- foloseste insulte verbale
 - este refractar la sugestii
 - are momente de nervi, loveste in cei din jur
 - este distructiv in jocuri
 - Agresivitatea se manifesta atat pe plan fizic, cat si in plan verbal
 - Are accese de nervi, refuza sa stea in camera sa, trebuie incuiat acolo. E capabil sa distruga mobilierul.
 - Se autodefineste ca fiind nebun
 - Braveaza, se contrazice, e refractar la ce e rugat
 - Loveste atat adultii ,cat si prietenii
 - Arata cruzime fata de ceilalti, de animale, de insecte
 - Este distrugator cu obiectele din jur

Scrierea

- Il intereseaza si literele mici si cele mari
- incepe sa se descurce in a recunoaste propozitii, chiar destul de lungi
- gaseste cuvinte ce au tangenta cu povestea ,sau cu poza

- e capabil de a potrivi cuvinte
- îl tentează să aibă lucruri ce au legătură cu experiența sa (carti, poze)
- dacă reușește să citească o carte, o recită de mai multe ori
- când citește, completează textul cu ce simte el ca ar lipsi, inversează sensul cuvintelor, înlocuiește cuvintele cu altele asemănătoare
- când citește de pe un rând, adaugă un cuvânt scris pe alt rând
- cunoaște toate literele, dar le scrie uneori invers
- e capabil de a scrie cuvinte, dar amestecă literele mari cu cele mici, fără a le deosebi
- poate scrie litere dintr-o trasatură
- odată cu scrierea pe un rând, literele se măresc spre capăt
- îi plac diferite unelte de scris (creta, creioane,)
- știe să scrie atât numele mic, cât și pe cel de familie
- unii copii pot scrie cifrele până la 20, cu cifre mari. Se întâmplă să inverseze cifrele numărului
- dacă e întrebat în legătură cu ceva ce a comis, neagă și da vina pe altcineva

Notiunile de bine și de rău

- în privința acestor notiuni, ele sunt aproape confundate cu ceea ce aprobă sau dezaproba părinții. Își pune problema analizei comportamentului celorlalți copii. În cazul în care apucă să se comporte aberant, criticile celorlalți nu îl pot opri
 - îi plac laudele. Refuză să fie pedepsit, iar pedeapsa nu îi corectează comportamentul
 - evită pedeapsa mintind
- Alteori spun ceea ce ei cred că e adevărul, dar nu au consecvență, trisează, de ex. La jocuri

Altruism

- aduce obiecte la școală și le împarte cu ceilalți. Duce acasă lucruri făcute în școală. Îi place să ofere cadouri profesorilor. Adună multe lucruri, dar e neglijent cu ele

Conștiința

- percepe ciclul anotimpurilor, legat de activitățile caracteristice lor
- spre 7 ani și ulterior, se lărgesc percepția mediului înconjurător, e percepută casa proprie în relație cu cartierul și cu restul lumii
- începe să aibă temeri emotionale, e îngrijorat că mama să ar putea muri
- moartea devine o idee prezentă, un rezultat al violenței și agresiunii

Libertatea

- acceptă ideea de Dumnezeu, care a creat lumea, ființele și tot ce e frumos. Îi place la școală de duminică, îl impresionează povestea lui Isus, îl interesează îngerii.
- îi plac rugăciunile și crede că i se va răspunde la ele
- asimilează notiunile de rău și iad, bine și rău
- Moș Crăciun este un personaj real, iar cei care afirmă contrariul, sunt necredibili.
- începe să inventeze jocuri dramatice, cu personaje și situații create de el
-

Limbajul

- Apar intrebari diverse, puse in mod continuu, cu ajutorul unui limbaj cursiv, „de ce ?” este o permanenta. Raspunsul, adeseori nu mai e sesizat, intrebarea urmatoare deja a fost rostita.
- se distreaza emitand sunete diverse, sau rostind cuvinte oarecare.
- poseda acum capacitatea de a manevra noi exprimari, noi structuri gramaticale
- acum poate discuta indelung, e capabil sa spuna povesti cu intindere mare. In aceste naratii, realul si irealul sunt intrepatrunchi. Discuta despre orori, razboi, moarte, dar conform unei logici personale

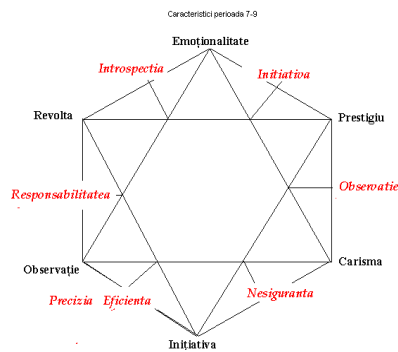
Simbolismul in jocuri

Intre 2 si 7 ani, caracteristic este jocul de tip „ziceam ca „, in care copilul pretinde ca se afla intr-o anumita situatie, sau ca e un anumit personaj.

Primele semne ale acestui gen de joc, apar intre 1,5 si 2 ani, pentru ca la varsta de 5 ani sa se dezvolte deplin.

O analiza detaliata a acestui gen de joc, a facut-o Jean Piaget, analizand evolutia sa in paralel cu cresterea copilului

Al saptelea an de viata

Observatie

Intre 6 si 7 ani, copilul intelege conservarea numarului si a cantitatii de lichid. In apropiere de 7 ani, isi fac aparitia fricile legate de nerespectarea propriilor obligatii, de a nu corespunde din punct de vedere social, etc.

Emotiile

Imaginarul copilului, vise, frici, prieteni imaginari, sunt in stransa legatura cu procesul de crestere si dezvoltare. La 5 ani, lipsa acestor griji, ii permite o atitudine mult mai relaxata decat se intampla dupa 6 ani, cand, cu toate acestea, simte nevoia de a invata. Paradoxal, la 6 ani, cand copiaza litere, face mai multe greseli si inverseaza mai multe litere decat la 5 ani.

Prestigiu

In aceasta perioada, copilul este capabil de a trage invataminte din greselile sale. Gissel atrage atentia ca acum nu trebuie insistat asupra corectitudinii in mod mecanic si „nu trebuie sa punem toate ouale noastre pedagogice in acelasi cos ”.

Este gresit ca scrisul si cititul sa se predea in acelasi fel, tuturor copiilor, cu aceeasi metoda.

Se pot utiliza multe metode, fie ca atare, fie in o combinatie armonioasa, pentru a trata individualizat copilul si procesul de invatare.

Mai jos ,se arata care ar fi aceste posibilitati, legate intrinsec de scoala.

Spiritul de initiativa

- se descurca mai bine sa manevreze unelte
- creionul e folosit prin apucare foarte aproape de varf si prin apasare fluctuanta, adesea foarte puternica
- acum poate sa scrie fraze in succesiune, literele avand tendinta de a se mica spre final.

Marimea scrisului este totusi o caracteristica individuala.

- in privinta preferintelor, la baieti se manifesta mai mult interesul pentru tamplarie, la fete mai mult pentru decupari din hartie si asamblarea in figurine.

-are un control mai mare asupra tinutei,dar inca raman neindemanari de tipul varsarii farfuriei, al vorbitului cu gura plina.

Nu accepta sa-si intrerupa activitatea inceputa anterior, pentru a manca , Adesea prefera sa manance singur, pentru a putea continua ce facea inainte de masa,

- reuseste sa scrie propozitii, folosind atat litere mari, cat si mici, dar nu intotdeauna acolo unde trebuie

- de la 6 ani si jumătate, incepe sa corecteze literele inversate. Se mai intampla sa scrie litere invers ,sau sa omita caractere.

- cuvintele scrise pana acum, erau legate. Incepe separarea lor

- copiaza propozitii cu placere

- corecteaza ades prin stersaturi, din dorinta de a scrie corect

- este familiarizat deja cu numere mai mari de 10, le scrie corect, iar inversarile de cifre apar mult mai rar

-uneori cifrele sunt scrise de sus in jos, in loc de orizontal

Nesiguranta

-7 ani reprezinta o varsta cu comportament atipic. Copilul acuza anturajul ca sa scape de vina, nu accepta ca nu a facut ce trebuie, pentru ca „ tocmai avea aceasta intentie „ E o perioada de trecere.

Imaginea proprie

- percepe notiunile de bine si rau

- intelege ca exista comportament corect si comportament incorect

- doreste sa faca parte dintre cei buni

Raspunderea

- la 7 ani minte cu mai putina dezinvoltura si incepe sa constientizeze ca nu e bine sa triseze in relatiile cu ai sai

- incepe sa aiba raspundere pentru obiectele proprii

- se estompeaza variatiile bruste de dispozitie, comportamentul devine mai liniar

Orientarea

- intelege notiunile de an ,luna, zi, ora si are capacitatea de a sti in ce context temporal se afla (ce anotimp, ce luna, ce ora e ,..)

Probleme existentiale

- perceptia despre Dumnezeu este acum mai complexa, apar intrebari mult mai pertinente despre religie

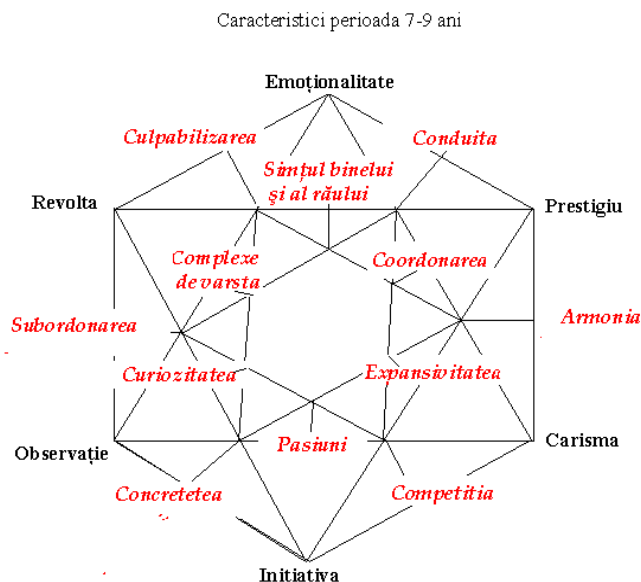
Eficacitatea

- citeste fraze intregi. Este capabil sa citeasca cu usurinta cuvinte uzuale
- rapiditatea citirii difera de la individ la individ
- citirea e presarata cu greseli caracteristice: lipsa sau adaugare de cuvinte, inversare de litere in cadrul cuvintului

Spiritul de contradictie

- agresivitatea se diminueaza. Accesele de nervi se raresc si creste acceptarea in privinta cererilor adultilor
- exista episoade de incaierare cu fratii sau surorile
- foloseste amenintari verbale
-poate avea comportament violent, lovind cu picioarele ,sau aruncand obiecte.
-apar contestatii rostite de genul „minti ! „ nu e bine ! „

Al optulea an de viata

Ascultarea

A treia etapa a vietii este cea legata de scoala.

Accentul incepe sa se lase pe memorie si e de dorit sa nu fie fortata, pentru a nu impieta asupra dezvoltarii intelectuale.

Acum se face trecerea de la perceptia copilareasca asupra cunostintelor, la structurarea pe notiuni fundamentale si la rationamentul logic. Morala are rol principal in simtirea

copilului si complexitatea si varietatea stimulilor vietii nu reusesc sa acopere inocenta si emulatia.

Miscarea

- deseneaza cu miscari libere
- se misca cu usurinta si armonios
- ii place sa danseze, in special dansuri populare, dar ritmul ii intereseaza doar daca e viu si natural

Intrecerea

- ii place sa joace fotbal si e captivat de diferitele faze ale jocului
- fetele sar coarda cu indemanare, dar inca nu pot schimba pasul in timp ce coarda este in miscare
- descrie situatii cu gesturi energice
- este constient de ierarhiile din grup. Il urmeaza in mod natural pe lider

Coordonarea

- coordonarea dintre mana si ochi este la un nivel crescut
- apare o relaxare in manuirea uneltelor de desen
- intelege sa accepte constrangerile temporale, dar nu poate lucra contra cronometru
- inca sunt mari diferente intre intentie si rezultatul actiunii
- scrisul este acum corect, alinierea si inclinarea caracterelor are un grad destul de ridicat de constanta
- reuseste sa aplice perspectiva in desen

Comportamentul

- nu exista un tipar bine definit. In afara casei se straduieste mai mult sa arate ca e bine crescut. Teoretic, stie ce inseamna comportament frumos, dar nu e capabil sa aplice prea des regulile .Ii intrerupe pe altii cand vorbesc si se amesteca in conversatiile adultilor in timpul mesei

Acceptarea vinei

- desi mai are tendinta de a nega vina proprie, scade totusi tendinta de a-i invinovati pe ceilalti. Percepe raspunderea proprie si doreste sa-si ceara scuze. Poate intelege consecintele actiunii sale.
- de la 8 ani, are sentimentul vinii in cazul in care a gresit, promite sa nu se mai intample. Este indispus cand se glumeste pe seama lui.
- este receptiv la argumente si capabil de a se conforma

Notiunile de bine si de rau

- face diferentiere intre bine si rau, constientizeaza latura morala a actiunilor sale, iar deciziile le ia acum in functie si de acest parametru, nu numai ca urmare a ordinelor primite de la parinti.

- primeaza notiunile de „corect” sau „gresit”, inaintea notiunilor „bine” si „rau”. Acest mod de a simti accentuandu-se inspre varsta de 9 ani. Acum, dorinta de a fi cum trebuie este puternica, iar sentimentul de vina in cazul contrar este prezent adesea.

Expansivitatea

- la 8 ani, comportamentul este marcat de o mare energie, apar istorii in care copilul se lauda, dar in cazurile pe care le percepe ca fiind importante, respecta adevarul

Domenii de interes

- istoria incepe sa-l captiveze, dar nu in spirit stiintific, coreland evenimentele, ci legat de anumite personaje preferate.

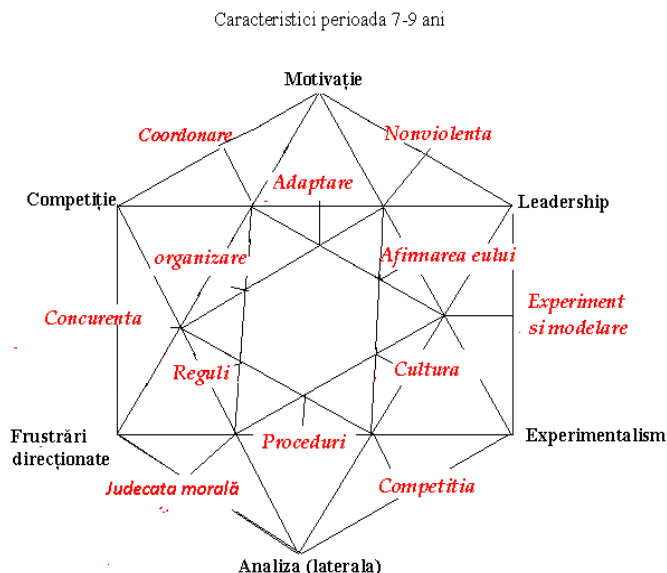
Spirit-materie

- perceptia trece acum dincolo de ritualurile concrete legate de inmormantare, ajunge sa-si puna problema a ceea ce se intampla dupa moarte
 - incepe sa inteleaga ca sufletul si nu corpul, se duce in rai.

Curiozitatea

- relatiile cu mediul sunt acum caracterizate mai mult de curiozitate, decat de agresivitate.
 - reactia agresiva e treptat inlocuita de tristete si sentimente ranite
 - manifestarea agresiunii, atunci cand apare, se face mai mult prin intermediul exprimarii. Se cearta si jigneste.

Perioada intre 8 si 9 ani

Motricitate

- activitatile, atat joaca cat si munca, sunt tratate cu pasiune. Tot ceea ce face, se desfasoara fara sfarsit, fara oboseala, fara existenta sentimentului ca jocul ar trebui sa se termine la un moment dat.

- simte mai bine viteza, poate sa coreleze mai bine cu situatia si in situatii periculoase, in masina sau pe sanie, are retineri.
- doreste sa fie puternic si sa ridice greutati
- are adeseori atitudini neindemanatice
- la baieti, exista interes pentru competitie fizica, lupte, box, tranta. Ii pasioneaza jocurile de echipa si ii motiveaza performanta.
- in privinta capacitatilor fizice exista mari diferente, de la caz la caz.
- uneltele sunt folosite cu lejeritate. In cazul baietilor, uneltele de gradina, ciocanul, etc. In cazul fetelor, foarfeca, acul de cusut, etc.
- se poate folosi cu usurinta de scrierea de mana
- are placere si in a fi spectator la joaca altora
-

Comportamentul

- comportamentul se modifica substantial in bine, dar aprecierea strainilor face ca in afara casei , atitudinea sa fie mai buna ca in interior
- la masa, se poate intampla sa uite sa manance, fiind captivat de discutii
- are tendinta de a justifica ce a facut
- de la 7 ani, desi are reactie pozitiva la laude, acestea nu-i mai sunt la fel de necesare. In acelasi timp, in cazul criticilor, reactia este vehementa, de respingere
- intelege sa spuna adevarul si o face, de cele mai multe ori, dar ,tot asa, poate sa se foloseasca de minciuna pentru a se autoapara, sau pentru a apara o persoana apropiata

Violenta

- La varsta de 9 ani, e capabil sa primeasca reprosuri, dar exprimate in mod bland.
- influenta prietenilor, tinde sa o acopere pe cea a parintilor
- poate accepta si glume facute pe seama sa

Gandirea

- asociaza lipsa respiratiei cu „nu e viu „
- compara notiunile de „viu” si „ne-viu”

Legatura cu religia

- aceasta isi pierde din insemnatate in acest moment

Competitia

- jocuri mai violente, bataile si certurile apar destul de frecvent
- exprimarea este agresiva, este mereu contra celor afirmate de ceilalti, spiritul lui este permanent pus pe critica

Cunostintele

- il intereseaza istoria si geografia, ii place sa se uite pe harti, il captiveaza citirea biografiilor unor personaje ale caror actiuni sunt legate de nivelul sau de intelegere

Logica

- de la 7 ani, jocul simbolic isi pierde treptat importanta, in favoarea jocului bazat pe reguli. Intre 7 si 11 ani, se poate vorbi de stadiul de dezvoltare numit „al operatiilor concrete” Intre 11 si 15 ani, despre stadiul operatiilor formale.
- Jocul bazat pe reguli ramane o constanta pe tot timpul vietii, castigand in complexitate pe masura ce copilul inaintea in etate. Dupa Piaget, « Jocul cu reguli este activitatea ludica a fiintei socializate », individul necreand regulile pentru sine.
- -7-8 ani intelege conservarea cantitatii si a lungimii
- 8-10 ani, intelege conservarea greutatii

Experiment si modelare

In genurile de joc anterioare, exista reguli care iau nastere in mod natural (atingerea la leapsa, etc.) Din regula, deriva ceva nou, si anume obligativitatea

Regulile se pot imparti in doua clase, cele care iau nastere spontan si cele transmise. Cu alte cuvinte, putem numi jocurile din prima clasa ca fiind jocuri cu reguli „institutionale”, marcand presiunea unei generatii asupra alteia, ca realitate sociala.

Jocurile din a doua clasa, au specific temporar si contractual.

Jocurile cu reguli institutionale deriva din influenta copiilor mai mari asupra celor mai mici. Acestia din urma ii imita pe primii , sunt influentati de ei si respecta normele impuse.

Jocurile cu reguli spontane iau nastere in urma socializarii, cu specific „de la copii mai mari la copii mai mici ”, sau „de la egal la egal ”, acestea din urma, predominand.

Putem concluziona ca jocurile cu reguli se refera la motricitate,(fotbal, sotron), sau la intelect (sah, carti, etc.) Regulile presupun automat competitia intre participanti, fara aceasta , ele ar deveni inutile.

Privind altfel, reglementarea jocurilor vine fie prin coduri trimise din generatie in generatie, fie prin conventie instantanee, Jocurile practice (pentru exercitiu), cat si cele simbolice, apar intr-un moment al existentei si dispar pe masura dezvoltarii copilului. Jocurile bazate pe reguli, raman insa pe tot parcursul vietii.

Morala

In incercarea sa de a explica felul in care cunoasterea eticii si a normelor morale se despart si evolueaza , Piaget priveste copilul din punct de vedere al dezvoltarii cognitive, odata cu inaintarea in varsta, legat simultan de gandire si de simtire.

In acest studiu, el observa trei realitati care ar putea face lumina asupra modului in care apare si se aseaza fara perceptia si analiza morala la copil : ideea de regula la copii, cu exemplificare la jocuri, rationamentul moral al copilului si perceptia copilului in legatura cu dreptatea si pedeapsa.

-in perioada 5-9 ani, probleme provenientei regulilor este nebuloasa. Nu este clar daca aceste reguli vin de la dumnezeu, de la adulti, sau de la copii mai mari. In orice caz, ele provin de la o autoritate incontestabila.,

Regulile nu pot fi schimbate, ele au caracter de sacralitate, ele exista dintotdeauna. (aceasta in teorie ! Practic, in functie de interesul de moment, in special la varstele fragede, se cere frecvent ca regulile sa fie schimbate, fara a parea ciudat ca toti castiga)

- de la 10 ani, dispare sentimentul de inviolabilitate a regulilor, devine clar ca insisi copii le-au inventat. Apare intelegerea ca regulile sunt utile, pentru ca ele

genereaza jocul si in plus, impiedica certurile. Schimbarea lor se poate face doar daca toti accepta acest lucru.

- Pe parcursul derularii jocului, copii sunt analisti ai modului in care se respecta regulile si ai consecintelor ce ar decurge din eventualele modificari aduse.
- Putem concluziona ca exista cateva etape in evolutie, legate de modul in care regulile jocului sunt intelese si acceptate: interes individual, imitarea celor mari, interesul pentru regula insasi.

Afirmarea de sine

Perioada de la 6 ani, pana la pubertate, este numita „varsta scolara „
Aceasta este etapa celor mai mari acumulari intelectuale si a dezvoltarii gandirii logice, dupa analizele lui Jean Piaget.

Acum se realizeaza primele socializari, primele grupuri, primii prieteni, totodata se iese de sub influenta familiei .

Jocul se adapteaza noilor perceptii si cunostinte specifice varstei.

- de la 4 la 9 ani : saritul corzii, jocul cu mingea, sarituri in inaltime, constructii mari din cuburi, mersul pe tricicleta, bicicleta, datul in leagan.

Acestea ar fi jocuri de agilitate. Este prezenta dorinta de afirmare a eului, dar in corespondenta cu posibilitatile de adaptare la mediul exterior.

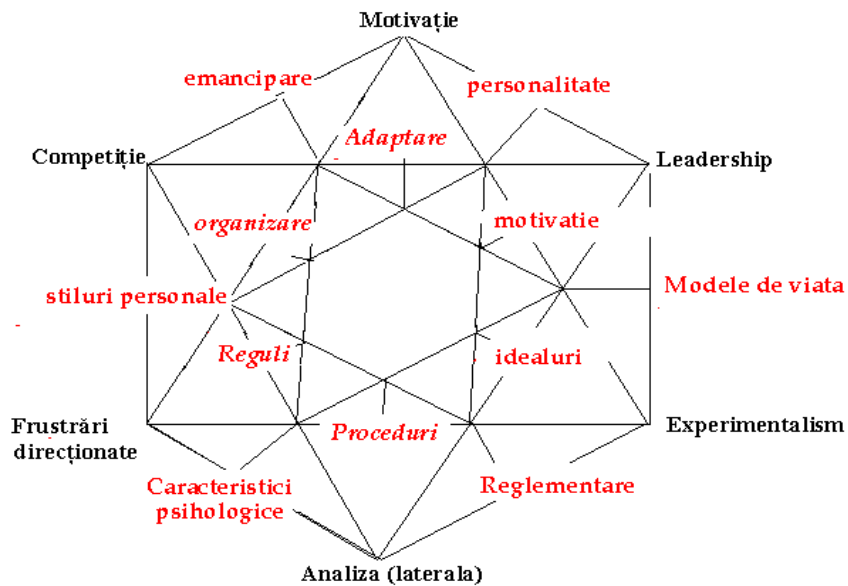
Adaptarea

La 7 ani

- se observa ca activitatile bazate pe miscare au aspect mai ingrijit
- perioade de activitate alterneaza cu perioade de inactivitate
- ii place sa repete actiunile in care exceleaza, chiar cu obstinatie
- dorinta de a avea bicicleta este generala, desi multi copii stapanesc foarte putin mersul pe ea.
- apare interesul pentru aruncari si loviri cu batul.
- la baieti predomina alergarea si lansarea de avioane de hartie
- au in instinct dorinta de a dansa, le place sa faca pasi in ritmul muzicii

Perioada 9-10 ani

Caracteristici perioada 7-9 ani

La pubertate, conștiința eului crește în intensitate și acoperă cea mai mare parte a preocupărilor. Explorarea continuă, dar acum se întoarce spre propria ființă. Se diversifică specificitățile indivizilor, iar primul plan este ocupat de sentimente, sub aspectele emotivității și imaginației.

Modelele

Adolescentul tinde să adopte reguli în comportament similare cu ale persoanelor sau personajelor care l-au impresionat, el însuși având o instabilitate emoțională.

Provocări

La pubertate, neliniștile se amplifică și aceasta pune cele mai mari probleme în privința educației.

Energia și nesiguranța se încearcă a fi compensate de competiție între indivizi, în activități de toate genurile, de la cele sportive, până la cele proteste (cine scuipa mai departe, etc.)

Competiție

Jocurile exacerbează competiția. Ele sunt prilej de socializare și mod de a obține admirație și aprobare. Leapsa, jocuri de cărți, șotron, dans, etc.

Reguli

Jocurile specifice acestei perioade sunt bazate pe reguli clare, derivate din un grad avansat de socializare. Pe baza acestor reguli, individul se simte protejat în cadrul competiției. Această situație corespunde stadiului în care copilul a învățat să tempereze dorințele momentane, în ideea unui scop mai important.

Caracter-temperament

Clasificarea lui Le Senne este considerata ca fiind cea mai apropiata, ea nefacand distinctie intre cele doua notiuni.

In schimb, in literatura romaneasca de specialitate, ca si in diverse alte literaturi, temperamentul si caracterul sunt tratate distinct.

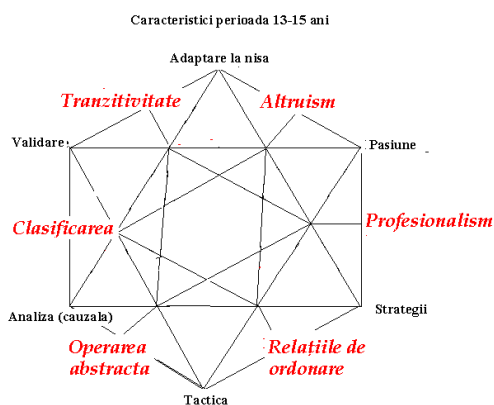
Tipologii psihologice

- genul nervos : plin de energie, avatat, agitat, cu spirit, dar incapabil de a finaliza ceea ce a inceput
- genul sentimental : timid, usor de ofensat, constiincios
- genul exuberant : tendinte de lider, violent, aventuros, intreprinzator, bun coleg
- genul pasionat : ambitios, insingurat, muncitor, dornic de afirmare si de statut de factor de comanda
- genul flegmatic : fara entuziasm, ordonat, serios
- genul sanguin : ager si descurcuret, avand mereu grija sa nu iasa in dezavantaj
- genul amorf: lenes, lacom, usor de influentat, nepasator.
- genul apatic : mai rar intalnit, resurse modeste, incet si suparacios

Etica

Evolutia pe plan moral duce la un grad sporit de receptivitate in privinta sentimentelor si intentiilor. Judecatile morale in privinta comportamentului, cuprind atat notiunea de corect, sau moral, cat si pe cea de imoral, necorespunzator.

Al unsprezecelea an de viata

Clasificarea

In acest moment, capacitatea de a vehicula ideii permite sa inteleaga relatia dintre parte si intreg.

Este de asemenea capabil sa cuprinda simultan mai multe criterii, care sa-i dea posibilitatea insusirii clasificarii.

Ierarhia

- evolueaza in cadrul relatiilor , atat cea de subordonare, cat si cea de pozitie superioara

Abstractizarea

- intelege adaugarea si retragerea partilor componente ale intregului

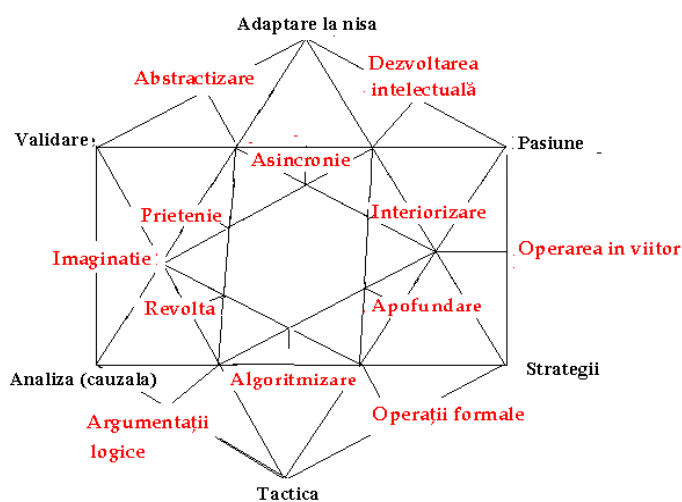
Ego

-se observa continua scadere a egoismului

Logica

-e capabil sa inteleaga situatii de tipul A implica B, B implica C, deci A implica C

Al doisprezecelea an de viata

Alura

În perioada dintre 10 și 15 ani, se produc intense transformări fizice și fiziologice. De aceea aceasta este o etapă extrem de grea. Se produc creșteri în greutate, în înălțime, dar nu există omogenitate între acestea, rezultatul fiind un aspect dezechilibrat, uneori dezlanat..

Introspectie

Începe să fie preocupat de propria persoană, devine închis, mai puțin comunicativ. Alura sa în continuă schimbare, ca și raporturile sale diferite cu lumea, îi conferă adolescentului acea stângăcie caracteristică.

Relatii

Devine foarte puternică preocuparea pentru sexul opus. La ambele sexe, se încearcă să se camufleze sub o atitudine de superioritate. Se formează perechi de prietenie, de același sex, iar timpul petrecut împreună este predominant. Compania tovarășului este preferată familiei.

Negativism

Este acut spiritul de contestare, dorinta de revolta, se imbratiseaza cauze .

Intelect

- multitudinea de cunostinte acumulate haotic, tind sa se structureze intr-o viziune mai cuprinzatoare, structurata in spatiu-timp.

Aceasta perioada este tumultoasa, iar linistirea se produce in timp, pe masura trecerii la urmatoarea perioada a vietii.

Gandire abstracta

Acum apare posibilitatea vehicularii de notiuni abstracte, spre deosebire de etapa anterioara, caracterizata de manevrare de obiecte. Poate sa conceapa rationamente, sa construiasca propozitii cu legaturi logice .Este momentul in care se produce trecerea catre urmatoarea etapa .

Argumentatia

Este capabil sa inteleaga notiunea de ipotetic. Poate construi rationamente pe baza de date nou aflate, fara sa se sprijine pe vechi repere.

Imaginatia

Este tentat sa imagineze situatii si lucruri noi, aceasta fiind si o urmare a descresterii egocentrismului,

Viziunea

Problemele permanente determina o atitudine de permanenta experimentare, de rezolvare corespunzatoare, de ierarhizare a relevantei.

Se produce o desprindere de concret si se castiga capacitatea de operare in virtual.

Operatii formale

Acest stadiu se atinge de obicei, in jurul varstei de 15 ani . Uneori, se intampla sa se prelungeasca pana la 20 de ani, in relatie cu diversi factori, de mediu, de constitutie, de experienta.

In cazul copiilor cu dotari superioare, aceste corelatii nu isi pastreaza valabilitatea, acesti copii fiind fiecare un caz aparte.

Formarea personalitatii

Procesul formarii personalitatii este dependent si de o alta caracteristica de stare anume jocul dezvoltarii finite creat de societatea ce se organizeaza pe nise functionale sau procesul dezvoltarii de tip fractal ce permite salturi valorice si dezvoltarea de caracteristici superioare noi.

Un exemplu de structura generativa de structura sociala sunt regulile de tip religios, sau urmatorul tabel ce pentru a fi facut coerent este necesara dezvoltarea de cutume, ritualuri, fetisuri sau mecanisme de control.

Legile formarii personalitatii

F1 totul este spirit

F2 daruirea si primirea
 F3 legea cauzei si a efectului
 F4 legea minimei rezistente
 F5 legea intentiei detasate
 F6 legea scopului in viata

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F1 totul este spirit	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F2 daruirea si primirea	F2 daruirea si primirea	F1 totul este spirit	F4 legea minimei rezistente	F3 legea cauzei si a efectului	F6 legea scopului in viata	F5 legea intentiei detasate
F3 legea cauzei si a efectului	F3 legea cauzei si a efectului	F5 legea intentiei detasate	F1 totul este spirit	F6 legea scopului in viata	F2 daruirea si primirea	F4 legea minimei rezistente
F4 legea minimei rezistente	F4 legea minimei rezistente	F6 legea scopului in viata	F2 daruirea si primirea	F5 legea intentiei detasate	F1 totul este spirit	F3 legea cauzei si a efectului
F5 legea intentiei detasate	F5 legea intentiei detasate	F3 legea cauzei si a efectului	F6 legea scopului in viata	F1 totul este spirit	F4 legea minimei rezistente	F2 daruirea si primirea
F6 legea scopului in viata	F6 legea scopului in viata	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F1 totul este spirit

Legile formarii personalitatii

Cunoasterea si spiritul pot exista pretutindeni. Fiind imateriale sunt omniprezente

Daruirea si primirea fac ca spiritul sa se regaseasca pretutindeni. Calitatile sunt spirituale, valorile sunt materiale. Calitatile pe masura ce le daruiesti sau primesti se inmultesc. Valorile pe masura ce le daruiesti sau primesti se imputineaza.

Natura spirituala a cunoasterii face ca aceasta sa ajunga la cei ce o doresc de la cei care o au, ca printr-un sistem de tuburi si tevi comunicante. Aceasta produce legea cauzei si a efectului.

Natura spirituala a universului face ca sa functioneze legea minimei rezistente la spiritualitate. Aceasta face ca noi sa avem sensibilitate (ce este o calitate), acolo unde nu intampinam rezistenta la cunoastere (alta calitate)

Spiritualitatea face ca intentiile pozitive fara profit personal sa se indeplineasca prin colaborarea factorilor din exterior ce nu au o legatura directa cu intentia. Dorinta cu profit valoric se indeplineste numai cu efort personal.

Spiritualitatea face ca noi sa avem un set de roluri predestinate pe care le putem juca cu naturalete atunci cand contextul general o cere. Putem face insa aceasta numai daca ne asumam acest rol cu toata responsabilitatea noastra si fara a avea in vedere profitul material.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimeii rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F1 totul este spirit	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimeii rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata

Daruirea si primirea sunt sustenabile ca un principiu economic numai in lumea spiritului. Iubirea, cunoasterea, intelegerea, bunatatea, omenia, ospitalitatea, etc sunt calitati ce pot fi daruite si primite in lumea spiritului caci se inmultesc prin daruire si primire.

Acolo unde daruirea si primirea genereaza daruire si primire se genereaza automat si lumea spiritului. Economia bazata pe cunoastere nu are nici o caracteristica comuna cu economia bazata pe profit creat prin cerere si oferta.

Daruirea si primirea facute dezinteresat actioneaza cauzal creand minima rezistenta a increderii in ceilalti. Aceasta se poate aplica in toata lumea vie depasind cadrul actiunii umane.

Daruirea si primirea facute cu minima rezistenta data de necesitate genereaza cauze si efecte stabile privind retelele de incredere. Actele generoase la nevoie nu se uita niciodata.

Daruirea si primirea detasate de scopuri materiale genereaza intelegerea scopului in viata a fiecarui om ce a daruit cu sinceritate. Cei ce nu stiu ce rol au, de unde vin si incotro se indreapta nu au depasit cadrul egoismului si nu au daruit sau primit cu sinceritate sau recunostinta nimic, considerand ca totul li se cuvine. De aici li se trage toata confuzia existentiala.

Daruirea si primirea facute pe directia scopului in viata genereaza detasarea de fructul faptelor proprii si dau forta de a darui neconditionat si de a primi cu recunostinta in continuare. Aceasta ne permite depasirea momentelor tensionate sau dificile din viata pastrandu-ne principiile si nefacand compromisuri.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimeii rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F2 daruirea si primirea	F2 daruirea si primirea	F1 totul este spirit	F4 legea minimeii rezistente	F3 legea cauzei si a efectului	F6 legea scopului in viata	F5 legea intentiei detasate

Legea cauzei si a efectului se autogeneraza in lumea spirituala. De aceea oamenii isi creeaza destinul propriu prin faptele, intentiile sau vorbele pe care le rostesc. Putem astfel spune ca ceea ce semeni si culegi.

Legea cauzei si a efectului fac ca daruirea si primirea sa genereze prin practicare si capacitatea de a fi detasat fata de intentiile tale, actionand in acelasi timp pentru a raspunde in timp real la problemele altora.

Legea cauzei si a efectului replicata asupra ei insisi genereaza lumea spirituala a cunoasterii si intelegerii universului

Legea cauzei si a efectului aplicate pe zonele sau liniile de minima rezistenta umana creeaza revelatia scopului in viata. Pentru aceasta trebuie sa actionezi in timp real pentru a solutiona problemele altora la care esti sensibil si pe care le intelegi.

Legea cauzei si a efectului aplicate asupra intentiei detasate de profit personal conduc la capacitatea de a darui si de a primi.

Legea cauzei si a efectului aplicate asupra scopului in viata conduc la minima rezistenta a mediului la indeplinirea acestuia. Daca viata ta nu are un scop precis, orice vei incerca sa faci se va lovi de o uriasa rezistenta a celor din jur. Gasirea menirii, rostului si scopului in viata sunt esentiale pentru a avea minima rezistenta a celorlalti.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F3 legea cauzei si a efectului	F3 legea cauzei si a efectului	F5 legea intentiei detasate	F1 totul este spirit	F6 legea scopului in viata	F2 daruirea si primirea	F4 legea minimei rezistente

Legea minimei rezistente aplicata asupra lumii spirituale genereaza minima rezistenta. Aceasta inseamna grija noastra de a fi discreti in actiune si de a nu tulbura echilibrele existente

Legea minimei rezistente aplicate asupra principiului daruirii si primirii genereaza gasirea scopului in viata. Binele nu se poate face cu forta, el trebuie facut cu discretie si fara a constitui un instrument de profit personal, pentru a te ajuta in gasirea scopului in viata

Legea minimei rezistente aplicata asupra cauzei si efectului genereaza daruirea si primirea. Acceptarea destinului propriu cu bucurie si recunostinta ne invata sa daruim si sa primim.

Legea minimei rezistente aplicata asupra sa insasi genereaza detasarea fata de intentie si smerenia in fata realitatii. Puterea de a fi rabdatori si smeriti o da doar aplicarea consecventa a principiului non-interventionismului ce ar putea tulbura echilibrele si intelegerii realitatii prin studierea legilor sale ce se manifesta pe liniile de minima rezistenta.

Legea minimei rezistente aplicate asupra intentiilor detasate conduc la lumea spiritului. Aceasta permite gasirea instrumentelor celor mai aproape de legile naturii pentru a putea ajuta detasat in caz de necesitate. Lumea vie si ecosistemul planetar exista datorita acestui principiu.

Legea minimei rezistente aplicata asupra legii scopului in viata genereaza cauza si efect. Daca invatam sa mergem pe directia in care in mod natural excelam putem sa lasam o urma pozitiva vizibila a actiunilor noastre. Daca incercam sa ne corectam in permanenta conform unor standarde externe generam o framantare personala ce ne consuma energia fara a lasa ceva vizibil in final.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F4 legea minimei rezistente	F4 legea minimei rezistente	F6 legea scopului in viata	F2 daruirea si primirea	F5 legea intentiei detasate	F1 totul este spirit	F3 legea cauzei si a efectului

Legea intentiei detasate aplicata in lumea spiritului genereaza intentie detasata. Pe acest principiu se bazeaza politica surselor deschise de pe internet, sau produse precum wikipedia la care contribuie toata lumea, precum si voluntariatul, participarea tuturor la rezolvarea momentelor de criza, intr-ajutorarea precum si alte actiuni umane

Legea intentiei detasate aplicata asupra legii daruirii si primirii genereaza cauze si efect. Daca daruiesti detasat astfel incat nu stie nimeni si nu te lauda nimeni pentru aceasta fapta, darul tau are efect major si cauzeaza o schimbare pozitiva in viata celui care a primit acel dar fara sa stie din partea cui a venit.

Legea intentiei detasate aplicata asupra cauzei si efectului genereaza scop in viata. Cei ce au primit un dar neasteptat la momente de necesitate recunosc in acel dar mana destinului ce-i indreapta catre alt tip de viata. Ceva similar a descris Victor Hugo in romanul Mizerabilii prin personajul Jean Valjean

Legea intentiei detasate aplicata asupra minimei rezistente genereaza spiritualitate. Este cazul unor personaje de tipul Ioanei d Arc care a reusit o performanta incredibila prin credinta generata de totala detasare de avantajul personal si intelegerea zonelor cu minima rezistenta a combatantilor

Legea intentiei detasate aplicata asupra ei insisi ca un principiu de viata genereaza minima rezistenta. Pe acest principiu se bazeaza increderea oamenilor in religii care initial au fost complet detasate de material si profit si scaderea acestei increderi in aceleiasi religii atunci cand ajung sa devina institutii bazate pe profit

Legea intentiei detasate aplicata asupra scopului in viata genereaza daruire si primire. Ceea ce faci fara dorinta de profit sau avantaj competitiv asupra altora ajunge sa fie de interes general si este dat mai departe ca un dar. Din acest principiu a aparut si proverbul care spune ca dar din dar se face rai, adica spatiul daruirii si primirii.

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F5 legea intentiei detasate	F5 legea intentiei detasate	F3 legea cauzei si a efectului	F6 legea scopului in viata	F1 totul este spirit	F4 legea minimei rezistente	F2 daruirea si primirea

Legea scopului in viata aplicata asupra spatiului in care totul este spirit genereaza scop in viata care este stabil si permanent. Este cazul oamenilor care traiesc o viata pentru o idee ce marcheaza o epoca generand solutii la problemele dificile.

Legea scopului in viata aplicata asupra principiului daruirii si primirii genereaza legea minimei rezistente. Nimic nu este imposibil pentru cei ce actioneaza pentru binele colectiv sau pentru rezolvarea unor crize. Chiar Biblia spune ca fericiti sunt facatorii de pace, pe acestia ii asculta si ii urmeaza fara rezistenta toata lumea

Legea scopului in viata aplicata asupra cauzelor si efectelor genereaza legea intentiei detasate. Intept este cel care ajunge la destinatie ocolind obstacolele pe care nu le poate depasi, dar pastrandu-si neatins scopul si destinatia. Desi pe harta drumul lui poate parea mai lung, ca efort drumul lui este cel mai scurt

Legea scopului in viata aplicat asupra principiului minimei rezistente genereaza daruire si primire. Echipele ce se formeaza ad-hoc pentru a rezolva diferite probleme merg pe minima rezistenta dar lucreaza cu totii in acelasi scop, iar relatiile de colaborare dintre ei se bazeaza pe oferta-oferta, fiecare daruind si primind

Legea scopului in viata aplicata asupra intentiei detasate genereaza cauza si efect. Ceea ce faci deoarece stii ca esti moral implicat in acea actiune si trebuie sa faci deoarece poti sa o faci, lasa urme pozitive si contribuie la rezolvarea problemelor

Legea scopului in viata aplicata asupra ei insisi genereaza spiritualitate. Resursele de timp finite pe care le ofera o viata de om pot fi astfel gestionate incat orice clipa sa fie folosita pentru realizarea armonie si a echilibrelor din lumea noastra. Cei care traiesc pe principiul ca fiecare clipa trebuie pretuita ca si cand ar fi ultima clipa de viata ajung sa traiasca in lumea spiritului si sa lase o urma a vietii lor pamantene ce dureaza in timp

*	F1 totul este spirit	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F6 legea scopului in viata
F6 legea scopului in viata	F6 legea scopului in viata	F4 legea minimei rezistente	F5 legea intentiei detasate	F2 daruirea si primirea	F3 legea cauzei si a efectului	F1 totul este spirit

Toate aceste reguli ale spatiului spiritual fac ca lumea sa existe independent de conditiile materiale, generand legile cosmice ce conduc universul si care dau dinamica si complexitatea existentei.

Educatia spirituala si a personalitatii umane a fost rareori laica, in general diferitele religii au incercat sa preia aceasta sarcina. In conditiile in care omenirea se afla in crize multiple si pe diferite directii cu diferite dimensiuni de manifestare acest tip de educatie poate permite potentarea caracteristicilor naturale ce rareori sunt cerute de societate de consum, dar care pot contribui la managementul si rezolvarea crizelor.

Axiomatizarea educatiei individualizate si pe grupuri tinta cu caracteristici apropiate

Perceptia dimensiunii cosmice a fiintei umane se leaga de regulile si legile ce se pot asocia in structuri de tip grup, in egala masura cu cele de tip fractal ce deriva noi caracteristici la fiecare nivel de complexitate, cum sunt cele legate de etapele de varsta. Devine astfel si mai evidenta complexitatea functionalitatii personalitatii umane, iar aceasta complexitate devine si mai mare daca introducem si alte variabile de procesare a informatiilor despre om. Devine de asemenea evident faptul ca echilibrul personalitatii umane depinde in mod direct de modul in care datele de baza pe care le folosim ca axiome, sunt coerente cu proiectiile noastre perceptiv si mentale, precum si cu arhitectura spatiului social, relatiilor cu mediul natural, sau tehnologic, universul ideatic sau aspirational, etc.

Astfel axiomele din matematica pot fi caracterizate in functie de perceptiile noastre senzoriale, putand fi grupate in axiome de tip vizual (distanta, ordine), auditiv (armonii, ritmuri), gustativ (alegerii, incidentei) etc. Aceasta realitate se proiecteaza pe un stil de gandire dependent de perceptiile noastre tratate logic, precum si asupra universului nostru mintal al carui harta se mobileaza cu derivatele cognitive ale acestor perceptii, cu universul nostru social ce reprezinta modelul extins prin adaugarea de relatii de grup al acestor derivate cognitive, etc.

Dezvoltarea in continuare a derivatelor axiomelor tine de structura ludica pe care o au oamenii in primele etaje de dezintegrare pozitiva a personalitatii, eliberarea de ludic petrecandu-se abia in etajul al cincilea de dezintegrare de tip Dabrowski. Universul ludic se manifesta pe urmatoarele directii

- ordinea informatiilor si continuitatea in utilizarea acestora
- valoarea practica sau teoretica a informatiilor
- frumusetea prezentarii informatiilor
- gradarea curiozitatii sau a dificultatii informatiilor ce creeaza o anumita incordare a atentiei
- echilibrul informatiilor ce trebuie sa acopere atat partea aplicativa cat si pe cea speculativa
- alternanta aplicativului si speculativului
- contrastul dintre ce este esential si ce este doar descriptiv
- variata punctelor de vedere asupra unei informatii date
- legarea informatiilor de realitatea concreta si de experienta personala a copiilor
- detasarea informatiilor cu valoare de lege din contextul experientei directe
- rezolvarea de probleme cu ajutorul informatiilor
- ritmul de revenire la aplicativ sau speculativ ce trebuie sa corespunda capacitatii de concentrare specifice varstei
- armonia prezentarii informatiei ce trebuie sa conduca la atragerea elevilor catre text
- introducerea problemelor deschise si a situatiilor ce se cer cercetate fara a avea o rezolvare data
- introducerea situatiilor de invatare ce presupun hazardul si intrecerea
- introducerea situatiilor de invatare ce necesita o anumita indemanare in utilizarea instrumentelor de lucru
- introducerea regulilor de lucru „cinstii” si a informatiilor corespunzatoare nivelului de varsta
- introducerea de momente descriptive de tip istoric in care sa se releve ca anumite cunostinte au fost secrete intr-o perioada de timp istoric si ca simbolurile notiunilor sunt legate de anumite experiente istorice.
- introducerea activitatilor sau situatiilor ce presupun spectacol si ritual in cadrul orelor de clasa impuse de continutul manualelor
- introducerea legaturilor cu „misterul” ce sunt date de anumite notiuni (ex. energia).
- introducerea de ritualuri algoritmizate in rezolvarea anumitor situatii problema
- prezentarea unor cunostinte ca expresia unor evenimente cosmice

- introducerea de prezentari prin care sa se vada cum a evoluat o informatie de la estetic sau mistic la logic si ordine cosmica
- introducerea de texte ce redau solemnitatea, emotia, incordarea, incantarea unor momente legate de anumite notiuni
- introducerea de situatii ce permit sarbatoarea, extazul si exuberanta legate de rezolvarea unor situatii problema.

Metamorfoza umana poate permite atingerea unor nivele superioare de constienta si comportament, budismul vorbeste despre 12 astfel de nivele desi Dabrowsky consemneaza doar primele cinci ce pot fi consemnate statistic. Urmatoarele astfel de nivele pot fi reprezentate de cazuri singulare ce nu se mai incadreaza in norma statistica ci doar in potentialele umane maximizate printr-o educatie capabila sa maximizeze aceste potentiale. Pe de alta parte fenomenul ratarii potentialelor legat de abandonarea idealurilor inalte si trecerea catre un comportament egocentric este majoritar in randurile populatiilor umane, caracterizand dezintegrarea negativa a personalitatii. Acest fenomen afecteaza in mod direct indicatorii de personalitate precum IQ, EQ, SQ, etc., micșorand valoarea acestora si se asociaza in mod direct cu raportul dintre egocentrism si altruism. Astfel faptul ca IQ mediu este 100 la nivel mondial atunci cand cele mai inalte inteligente conduc la IQ>200 mergind pina la 260 poate fi pus in relatie directa cu universul afectiv-volitiv si motivational al fiecaruia. Scaderea mult sub potential a capacitatilor individuale este pusa in acelasi pachet comportamental cu starile psihice de mila, scarba, lene, pentru o dezintegrare cu tendinte negative dar cu ritmuri reduse, sau cu ura, groaza, gelozie, depresie, abandon in fata realitatii. Diferentele comportamentale sunt vizibile atat la compararea stagiului 1 de dezintegrare pozitiva in care omul este altruist doar cu sine si egocentric in rest cu stagiul 5 de dezintegrare pozitiva cand raportul este inversat, omul devenind altruist cu toata lumea incluzand mediul natural, renuntand complet la egoism. In continuare se va exemplifica acest principiu pe cazul copiilor cu abandon educativ.

Caracteristici psihologice ale copiilor cu tendinte de abandon

Studiile psihologice au relevat un set de caracteristici psihologice specifice copiilor cu tendinte de abandon scolar si social. Aceasta tendinta este mai puternica la varsta intrarii in preadolescenta (9-15 ani psihologici) fiind astfel prezenta la o mare parte a populatiei umane ce se afla la acest nivel de varsta (media IQ aproximativ 90-150). Datele de mai jos sunt specifice varstei psihologice de 13-15 ani psihologici, dar pot fi extrapolate si la 9-13 ani psihologici.

Caracteristici psihologice

- anxietate
- suspiciune fata de lumea din jur
- reactii de adaptare la stres
- suferinta fata de neglijarea emotionala
- scaderea performantelor scolare
- sentimentul de abandon
- nesiguranta
- tristete
- indiferenta
- incapatanare
- agresivitate
- tulburari de atentie
- absenta aspiratiilor
- absenta stimei de sine
- lipsa de motivatie
- apatie
- oboseala

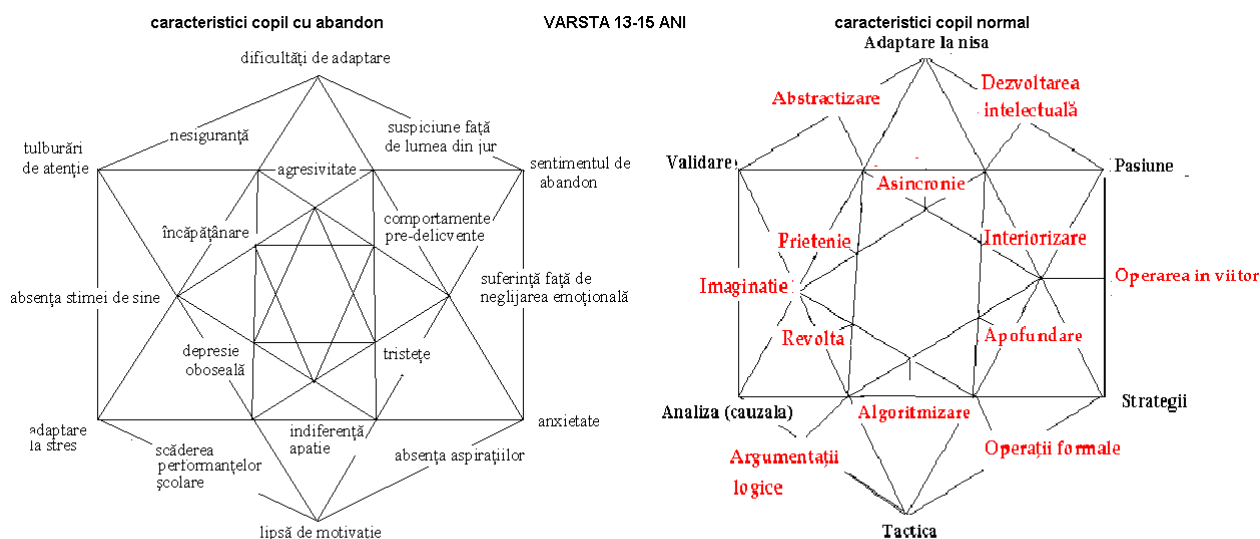
- depresie
- dificultati de adaptare
- comportamente pre-delicvente

Modelarea si punerea in comun a seturilor de caracteristici specifice abandonului si normalitatii maximizarii potentialelor de varsta psihologica scoate in evidenta urmatoarele diferente esentiale si releva faptul ca abandonul ca fenomen psihic este o optiune de auto-pedepsire si auto-excludere sociala a subiectilor.

Autoexcluderea sociala a somerilor de exemplu este acelasi tip de fenomen ca si abandonul scolar al copiilor cu parinti plecati in strainatate sau proveniti din medii defavorizate. In ambele cazuri reintegrarea sociala a acestor persoane se loveste de dificultatea dezvoltarii unei micro-culturi a celor abandonati ce este antagonica micro-culturii celor care au succes. In cazul unor comunitati culturale ce dezvoltă rezistentă la schimbare precum cultura Roma aceasta rezistentă se datorează acestei micro-culturi mentinuta traditional in familie sau comunitate.

Programele sociale ce s-au dovedit de succes permitand recuperarea sociala a copiilor, tinerilor sau adultilor au avut o componenta esentiala, anume a doua sansa in recuperarea si dezvoltarea talentelor ascunse si ingropate, ce permit emanciparea partiala a subiectilor si recastigarea stimei de sine.

Caracteristicile psihologice mentionate si comparate se pot vedea mai jos.

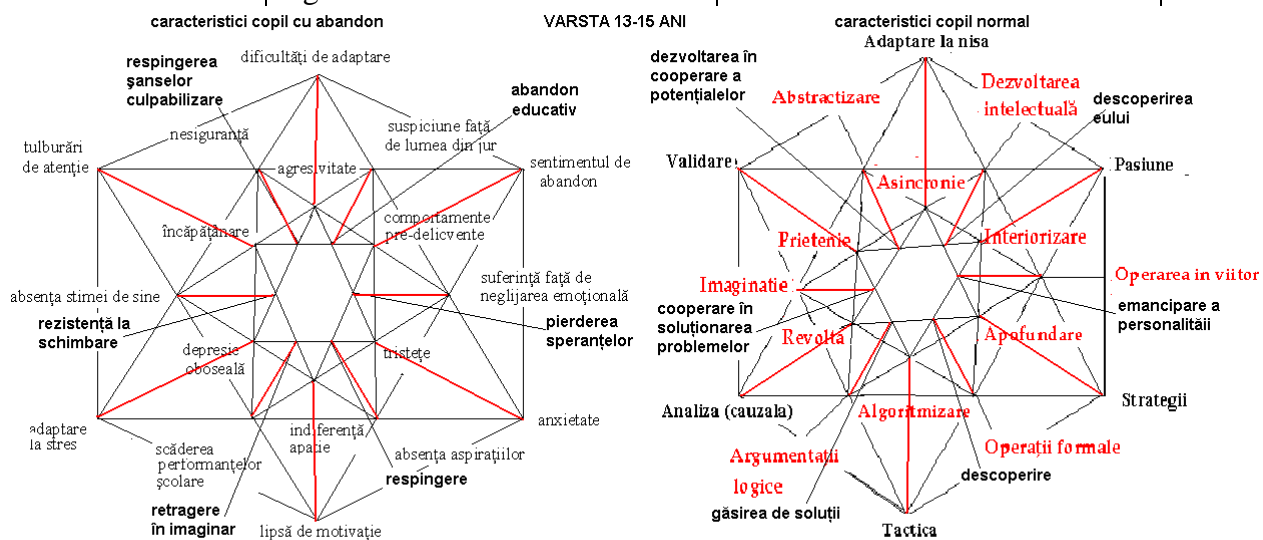

Devine relevanta, la o comparare a celor doua profile, diferenta calitativa intre caracteristici.

Tabelul urmatore face acelasi lucru, dar permite vizualizarea mai exacta a polarizarilor

Dimensiune umana	Copil cu tendinta de abandon	Copil cu dezvoltare mentala conform potentialului biologic maximizat al varstei fizice
Adaptare	Dificultati de adaptare	Adaptare buna la nisa
Deschidere	Suspiciune fata de lumea din jur	Dezvoltare intelectuala
Cunoasterii	Abandon educativ	Descoperirea eului
Motivare	Sentimentul de abandon	Pasiune
Echilibru personal	Comportamente pre-delicvente	Interiorizare
Incredere in sine	Suferinta fata de neglijarea emotionala	Operarea in viitor
Hotarare	Pierderea sperantei	Emanciparea personalitatii
Descoperire	Tristete	Aprofundarea cunoasterii
Curiozitate	Respingere	Descoperire
Initiativa	Anxietate	Strategii

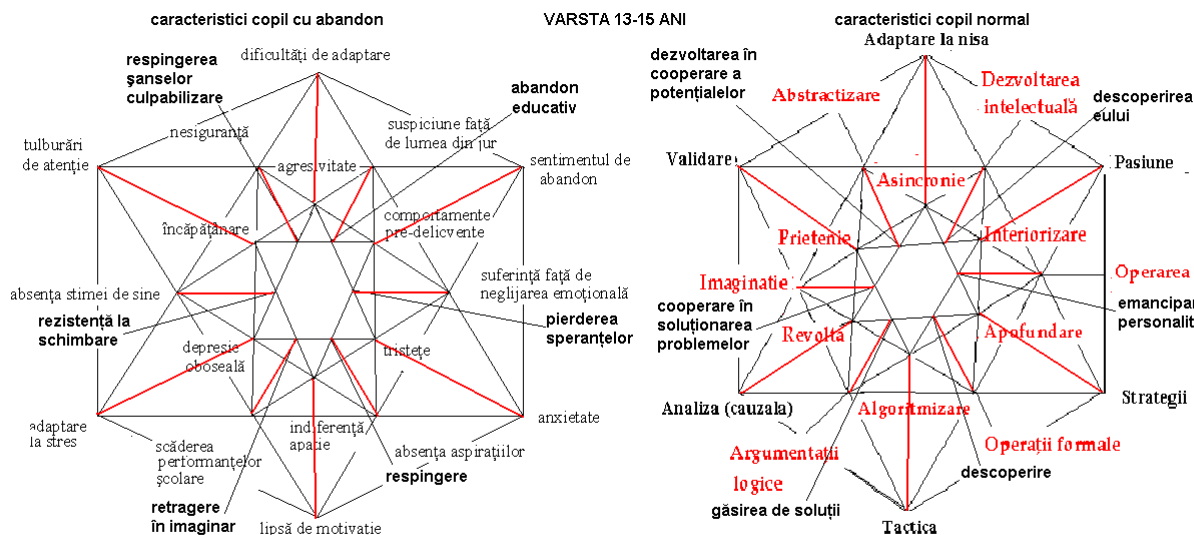
Implicare	Absenta aspiratiilor	Operatii formale
Ordonare	Indiferenta-apatie	Algoritmizare
Organizare	Lipsa de motivatie	Tactica in abordarea diferitelor situatii
Performare	Scaderea performantelor scolare	Argumentatii logice
Inventivitate	Retragere in imaginar	Gasirea de solutii
Aprofundare	Adaptare la stres	Analiza cauzala
Lupta cu dificultatile	Depresie-oboseala	Revolta
Creativitate	Absenta stimei de sine	Imaginatie
Stimulare	Rezistenta la schimbare	Cooperarea in solutionarea problemelor
Cooperare	Incapatanare	Prietenie
Concentrare	Tulburari de atentie	Validare
Sistematizare	Nesiguranta	Abstractizare
Activare	Respingerea sanselor, culpabilizare	Dezvoltarea in cooperare a potentialelor
Evolutie	Agresivitate	Asincronie

Se poate observa cu ușurință din acest tabel cum apare polarizarea inversă a comportamentului copiilor, copii cu tendințe de abandon simțindu-se la rândul lor abandonați și dezvoltând astfel comportamente de auto-pedepsire și auto-distrugere.

Diferențele comportamentale dintre cele două categorii de personalități arată existența unui număr de dimensiuni umane. Acestea sunt reprezentate în tabelul de mai sus pe coloana din dreapta și sunt caracteristici nivelului de dezvoltare mentală a persoanelor cu tendința de abandon. Nivelul de performanță pe fiecare dimensiune poate fi evaluat pe o scală de la 1 la 10 obținând astfel o hartă de caracterizare a gradului și direcției tendinței de abandon școlar sau social.

Se pot estima pe această cale tendințele către alcoolism (dimensiunea cooperării), infractionalitate (dimensiunea evoluției) etc. ce caracterizează diferitele profile psihologice, se poate de asemenea estima strategia individualizată de asistare a acestor persoane și punctele forte pe care se poate construi aceasta.

Vectorii personalitatii lor se modifica dupa cum se poate vedea in tabelul urmator

Copil cu tendinta de abandon	Copil cu dezvoltare mentala conform potentialului biologic maximizat al varstei fizice
Dificultati de adaptare → agresivitate	Adaptare la nisa → Asincronie a dezvoltarii
Suspiciune fata de lumea din jur → abandon	Dezvoltare intelectuala → Descoperirea eului
Sentimentul de abandon → comportamente delicvente	Pasiune → Interiorizare
Suferinta fata de neglijarea emotionala → pierderea sperantelor	Operarea in viitor → emanciparea personalitatii
Anxietate → tristete	Strategii → aprofundare
Absenta aspiratiilor → respingere	Operatii formale → descoperire
Lipsa de motivatie → indiferenta apatie	Tactica → algoritmizare
Scaderea performantelor școlare → caderea in imaginar	Argumentatii logice → gasirea de solutii
Adaptare la stres → depresie, oboseala	Analiza cauzala → revolta
Absenta stimei de sine → rezistenta la schimbare	Imaginație → cooperare catre solutionarea problemelor
Tulburari de atentie → incapatanare	Validare → prietenie
Nesiguranta → respingerea sanselor, culpabilizare	Abstractizare → dezvoltarea in cooperare a potențialelor

Din studiul acestor doua tabele se poate deduce si metoda optima individualizata de lucru cu copiii cu tendinte de abandon. Caracteristicile psihologice nu se dezvoltă toate o data, ci in functie de context individual acestea apar si pot fi depistate pe rand. In perioada de dezvoltare a acestor caracteristici specifice tendintelor de abandon mai exista inca active si caracteristicile copilului normal cu potentialele deplin dezvoltate. Aceasta face posibil demersul integrării copiilor cu tendinte de abandon in programe de dezvoltare a unei pasiuni ce duce la emotii pozitive, deseori acestea fiind de tip artistic.

Existenta paralela a referentialului comportamental al copilului normal face posibila lupta cu tendintele de abandon. Trebuie sa luam in considerare faptul ca abandonul școlar este o reactie tipica a copilului ce se simte abandonat de familie, prieteni, școala sau societate, dezvoltand tendinte de culpabilitate personala si pedepsindu-se singur prin auto-distrugerea sanselor si a personalitatii.

Vectorii de personalitate sunt de asemenea instrumente utile gasirii de solutii individuale pentru asistarea celor cu tendinte de abandon. Existenta simultana a doi vectori, unul pozitiv, altul

negativ in compensatie arata existenta unor optiuni de afirmare sau negare a personalitatii ce sunt declansate de factorul de mediu social si de caracteristicile de performanta individuala. Aceasta observatie este utila in construirea de strategii individualizate atat pentru intarirea caracteristicilor vectoriale pozitive ce sunt inca prezente la subiectii expusi abandonului, cat si pentru recuperarea partiala si schimbarea de perspectiva a caracteristicilor vectorilor negativi declansati de starea de abandonare a afirmarii proprii.

De exemplu pentru vectorul Tulburari de atentie → incapacitanare ce se poate transforma in Validare → prietenie se poate construi o strategie de mentorat de tip peer to peer cu colegi binevoitori ce doresc sa ajute pe colegul aflat in dificultate. De asemenea pentru Lipsa de motivatie → indiferenta apatie ce se poate transforma in Tactica → algoritmizare se poate proiecta un program de descoperire si inventica pe subiecte ce nu au fost initial abordate si unde copilul aflat in dificultate nu a intampinat nici un fel de esecuri. Orice succes intr-un astfel de proiect va face copilul sa-si gaseasca motivatii de revenire in fluxul scolar, fiind convins ca poate relua scoala si performa. O lista partiala de astfel de programe este urmatoarea

Program de recuperare	Copil cu tendinta de abandon	Copil cu dezvoltare mentala conform potentialului biologic maximizat al varstei fizice
Program de incluziune sociala prin cultivarea talentelor artistice	Dificultati de adaptare → agresivitate	Adaptare la nisa → Asincronie a dezvoltarii
Program de antreprenoriat social si de mediu	Suspiciune fata de lumea din jur → abandon	Dezvoltare intelectuala → Descoperirea eului
Programe de tip da mai departe si de cultivare a solidaritatii de grup	Sentimentul de abandonat de societate → comportamente delicvente	Pasiune → Interiorizare
Program de ajutorare reciproca si interventie la nevoie	Suferinta fata de neglijarea emotionala → pierderea sperantelor	Operarea in viitor → emanciparea personalitatii
Program de cunoastere a naturii si societatii si de intelegere a comportamentelor	Anxietate → tristete	Strategii → aprofundare
Program de aplicare practica a cunostintelor si de utilizare practica a abilitatilor manuale	Absenta aspiratiilor → respingere	Operatii formale → descoperire
Program de descoperire sau inventica pe subiecte inedite	Lipsa de motivatie → indiferenta apatie	Tactica → algoritmizare
Program de dezbatere asupra problemelor curente si de gasire de solutii	Scaderea performantelor scolare → caderea in imaginar	Argumentatii logice → gasirea de solutii
Program de managementul stresului prin activitati sportive si de grup	Adaptare la stres → depresie, oboseala	Analiza cauzala → revolta
Program de management al crizelor si de interventie pentru recuperarea si rezolvarea problemelor de mediu si sociale	Absenta stimei de sine → rezistenta la schimbare	Imaginatie → cooperare catre solutionarea problemelor
Mentorat intre colegi de generatie sau mai mari	Tulburari de atentie → incapacitanare	Validare → prietenie
Program de instruire privind viata de familie si optimizarea sanselor de succes ale copiilor	Nesiguranta → respingerea sanselor, culpabilizare	Abstractizare → dezvoltarea in cooperare a potentialelor

Pentru cazul specific al copiilor cu abandon aceste programe este necesar sa se concretizeze in curricule specifice. O lista de directii de dezvoltare curriculara este urmatoarea

Program de recuperare	curricula
Program de incluziune sociala prin cultivarea talentelor artistice	Intrebări de cultura generala si talent artistic concurs cu premii.
Program de antreprenoriat social si de mediu	Competente antreprenoriale, inclusiv pentru propria cariera
Programe de tip da mai departe si de cultivare a solidaritatii de grup	Competente de comunicare si organizare de grup
Program de ajutorare reciproca si interventie la nevoie	Competente de invatare continua si intrajutorare reciproca
Program de cunoastere a naturii si societatii si de intelegere a comportamentelor	Societatea europeana, comportamente multiculturale
Program de aplicare practica a cunostintelor si de utilizare practica a abilitatilor manuale	Agricultura si zootehnia ecologice, meserii traditionale cu materii prime din natura
Program de descoperire sau inventica pe subiecte inedite	Competente in stiinta si tehnologie
Program de dezbatere asupra problemelor curente si de gasire de solutii	Educatie civica, democratica, juridica
Program de managementul stresului prin activitati sportive si de grup	Jocuri si divertisment
Program de management al crizelor si de interventie pentru recuperarea si rezolvarea problemelor de mediu si sociale	Catastrofe naturale, Protectia mediului, Sensibilitate culturala si acceptarea multiculturalismului
Mentorat intre colegi de generatie sau mai mari	Utilizarea internetului, competente informatice
Program de instruire privind viata de familie si optimizarea sanselor de succes ale copiilor	Educatie pentru sanatate

Un exemplu de structura de program dedicat acestui grup tinta este urmatorul. Un set de programe destinate acestui grup tinta poate fi gasit in anexe.

Program de educatie 4 **Descoperirea si cultivarea talentelor antreprenoriale sau artistice, Fructificarea intuitiei in mod creativ si constructiv**

Dezorganizarea familiei	sentimentul de abandon, lipsa de motivatie	Descoperirea si cultivarea talentelor antreprenoriale sau artistice, Fructificarea intuitiei in mod creativ si constructiv
-------------------------	--	---

Factori cauzali abandon Dezorganizarea familiei

Manifestari specific generate sentimentul de abandon, lipsa de motivatie

Scenariu

aratarea intelesurilor si filozofiei ce au stat la baza abordarii problemelor

Copiii cu tendinte de abandon provenit din familii dezorganizate dezvolta sentimente de culpabilitate pentru dezorganizarea familiei si secundar sentimentul de abandonati si de inutilitate a existentei proprii. Copiii din acest grup nu-si gasesc un rost in viata sau o motivatie pentru a progresa intr-o directie oarecare. Programele ce le anuleaza aceste tendinte, ii atrag la scoala si le redau incredere in fortele proprii sunt programele de cultivare a talentelor antreprenoriale sau artistice, programele creative si de cultivare a initiativelor constructive. Aprecierea intuitiilor si

incurajarea analizei cauzale a observatiilor sunt principalele mijloace de a atrage aceasta categorie de copii catre scoala. Fructificarea intuitiilor si observatiilor in realizarea de produse creative sau de programe antreprenoriale destinate rezolvarii unor probleme concrete sunt cheia ce asigura succesul atragerii catre scoala a acestor copii. Categoria aceasta de copii este suficient de larga si de accesibila in sistemul institutionalizat ca sa merite o atentie speciala.

Activitati

-Ce credeti voi despre evenimentele recente, ce considerati ca favorizeaza evenimentele si in ce context se manifesta acestea? Ce responsabilitati asumate ar putea favoriza evitarea unor astfel de evenimente? **Activitati de observare si interpretare cauzala prin intrebari deschise si dezbateri a evenimentelor pozitive sau negative. Motivarea elevilor in a cauta solutii concrete la evenimentele negative sau solutii de sprijin pentru evenimentele pozitive.**

-Cum va explicati urmatorul sir de evenimente, cum au fost generate si in ce context? Cum va explicati succesiunea de evenimente colaterale produse datorita evenimentului principal? Cum pot fi utilizate aceste fenomene pentru indreptarea sau rezolvarea unor probleme mai vechi?

Experimente si modelari, dezbateri si lansari de ipoteze si analize asupra diferitelor situatii din viata cotidiana sau din experienta personala.

-Care sunt in opinia voastra cauzele principale si cele colaterale secundare ce au produs urmatorul sir de evenimente? Care pot fi solutiile de rezolvare a problemelor, daca exista si in ce conditii pot fi aplicate? **Experimente si observatii asupra abilitatilor ce trebuie dezvoltate pentru rezolvarea acestor probleme si a cunostintelor necesare pentru gasirea celor mai eficiente si neinvazive proceduri.**

-De ce este nevoie de antrenarea abilitatilor pentru a face fata la momentele dificile sau imprezibile? Aveti abilitati si talente de care nu sunteti constienti inca? Ce fel de actiuni ar fi necesare pentru dezvoltarea acestor abilitati si talente? **Experimente si observatii privind calitatile umane, psihologice sau fizice, precum si privind capacitatea de a gasi resursele necesare in rezolvarea problemelor, sau de a organiza actiuni coerente pentru rezolvarea problemelor concrete.**

-Unde avem prilejul sa ne formam personalitatea, natura ne ajuta daca invatam sa observam si sa interpretam corect observatiile? Regulile sociale ne ajuta sau ne impiedica sa ne dezvoltam personalitatea, cum definim personalitatea? **Observatii si experimente privind capacitatea de a conduce sau actiona in caz de necesitate si a caracteristicilor ce permit rezolvarea problemelor si eficienta interventiilor.**

-Cand putem fi creativi in actiunile noastre, ce ne impiedica sa fim creativi in fiecare moment? Care sunt caracteristicile ce ne stimuleaza creativitatea in descoperirea de solutii inedite si corecte etic pentru rezolvarea problemelor? **Experimente si observatii asupra increderii oamenilor sau in oameni, asupra libertatii de a gasi solutii si de a cauta mijloace, asupra capacitatii de implicare si a curiositatii manifestate pentru a descoperi solutiile ingenioase si creative.**

-Cu ce mijloace si prin ce tip de experiente putem sa ne motivam sa dezvoltam capacitatile noastre ascunse si sa ni le asumam? Ce ne trebuie pentru a ne implica in actiunile corective ce permit rezolvarea unor situatii problema? **Experimente si observatii privind identificarea zonelor de interes individual si a capacitatilor ce se dezvoltă datorita acestui interes, precum si a factorilor motivationali ce dezvoltă implicarea personala in rezolvarea problemelor.**

-In ce conditii credeti ca oamenii isi declaseaza dezvoltarea de abilitati si asumarea de sarcini implicandu-se in actiuni preventive sau corective? In ce conditii se pot rezolva problemele acumulate in timp? **Actiuni de organizare a experimentelor sociale de grup sau de auto-cunoastere ce permit tinerilor si copiilor sa constientizeze prin experiment direct structura problemelor si a reactiilor lor la acestea.**

-Pentru cine esti important, ai consientizat vreodata ca esti important sau chiar esential pentru oamenii din jurul tau? Devii mai important daca actiunile tale sunt pozitive si benefice?

Experimente si actiuni prin programe de tipul da mai departe, ceea ce tie ti-a folosit va folosi si altora.

-Pentru ce este necesar sa cauti sa te dezvolti echilibrat si armonios pe toate dimensiunile umane? Este lipsa de abilitati si platinutudinea comportamentala o solutie reala adaptativa, sau este necesar sa iti asumi propriul destin? **Organizarea si conceperea de dezbateri motivationale care trebuie sa**

conduca catre implicarea copiilor si tinerilor in luarea destinului in propriile maini si a munci si lupta pentru propria emancipare.

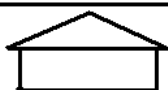
Plan de remediere individualizat

Crearea grupurilor de lucru si analiza care sa permita dialogul sincer intre membri si proiectarea activitatilor necesare coordonate prin feedback pe diferitele detalii ale desfasurarii activitatilor.

Programe de educatie generate de etapele de dezvoltare provocate de mediul social si corespunzatoare motivatiilor generate de acesta

METAMORFOZA UMANA

autonomie (emancipare) personalitate (responsabilitate) constienta (perceptia complexa) abilitati mentale si nivel etic
--

specia umana	rol ecologic	stagiul 5	integratoare	complexa	de emancipare
omenirea	menire, rost	stagiul 4	normativa	dinamica	de cunoastere
societatea	idealuri	stagiul 3	corelativa	laterala	de comunicare
comunitatea	scopuri	stagiul 2	calitativa	sintetica	de siguranta
individul	obiective	stagiul 1	cantitativa pe valori	analitica	primare
piramida motivationala	orizonturi specifice	stagii de dezintegrare	tipuri de perceptie	tip de inteligenta	piramida nevoilor

Caracteristici generale

<i>Stagiu de dezvoltare caracteristici</i>	<i>Programe specifice de educatie</i>	<i>Competente educative prin materie aplicabile asupra unui domeniu</i>	<i>Directii si arii de curricula</i>
Egocentric individualist, obiective, perceptie cantitativa, inteligenta analitica, nevoi	Dezvoltarea capacitatii de observare a semnificativului si de explicare a	Interactiunea, gestionarea emotiilor si afectivitatii fata de altii, de domenii sau directii, identificarea	biologie, ecologie, geografie, anatomie, psihologie, sociologie, fizica, chimie, economie, astronomie,

primare	fenomenelor prin dezvoltarea de scenarii	memelor culturale, a ierarhiei sociale, a pozitiei fata de trecut si viitor, deschidere, directionare, stima de sine, respect, recunoastere, integrare, acceptare, control, antrenare, armonizare	etc.
Motivat de comunitate, scopuri, perceptie calitativa, inteligenta sintetica, nevoia de siguranta	Dezvoltarea capacitatilor de lucru in grup, de colaborare si ofertare de informatii, de finalizare in standarde inalte a lucrului inceput	Colaborarea, intuitia, analiza interactiunilor, jocuri, caracter, gestionarea sentimentelor de recunostinta, intuitia, motivatia, creativitatea, ordinea, toleranta, determinarea, initiere, implicare	stiinte aplicate, tehnologii, istoria culturilor, istoria religiilor, dezvoltarea de proiecte diverse, informatica, legislatie, finante, etc.
Motivat de societate, idealuri, perceptie corelativa, inteligenta laterala, nevoi de comunicare	Dezvoltarea capacitatilor de intelegere si corelare a relatiilor si mecanismelor neliniare si de gasire a limbajului adecvat descrierii fenomenului	Comuniunea dincolo de sentiment, nevoile si responsabilitatile, iubirea autentica, iertarea, slujirea celorlalti mai presus decat conducerea lor, voluntariatul, descoperirea, intelegerea simbolurilor, intelegerea inrudirii fenomenelor	limba si comunicare, limbi straine, comunicare pe internet, educarea non-violentei, etologie, retele profesionale si gestionarea informatiilor, etc.
Motivat de omenire, menire, rost, perceptie	Dezvoltarea intelegerii multi-	Mistica dincolo de nevoi, invatarea si	teoria sistemelor, stiintele complexitatii,

normativa, inteligenta dinamica, nevoia de cunoastere	dimensionalitatii si dinamicii sistemelor si a legilor din spatele fenomenelor	evolutia auto-determinata, arta de a invinge trupul, transformarea lui in fiinta, identificarea propriului eu si intelegerea celorlalti, nivelul la care se afla, darurile specifice, ce putem invata de la altii, dimensionare, structurare, organizare, emancipare, analiza cauzala, gandire pe mai multi pasi	sustenabilitate si echilibru sistemic, etologie sociala, antropologie culturala, teoriile cosmologice, stiintele cosmosului, etc.
Motivat de transcederea speciei umane, rol ecologic, perceptie integratoare, inteligenta complexa, nevoi de emancipare	Dezvoltarea inteligentei responsabile si inovative, a capacitatilor de manageriere a crizelor, a intelegerii dezvoltarii fenomenelor, complexe sau deschise si de estimare a consecintelor lor	Realizarea unei comuniuni autentice, cunoastere prin participare la realitate li intelegerea mistica nu magica, revelatie nu putere, emancipare, organizare, cunoastere directa, echilibru, sinteza, organicitatea intelegerii, complexitate, dinamica, autocunoastere, echilibru si armonie	managementul crizelor si dezastrelor, organizare si control, responsabilitate corporatista si de mediu, inventica si inovare tehnologica pe tehnologii verzi sau albastre, dezvoltarea personalitatii, etc.

Urmatorul tabel coreleaza nivelele de metamorfoza umana cu cele patru directii descrise in metamorfoza umana.

	Stagiul 1	Stagiul 2	Stagiul 3	Stagiul 4	Stagiul 5
<i>personalitate</i>	Egocentric, obiective	Comunitar, scopuri	Social, idealuri	Uman, menire, rost	Responsabil eco-sistemic
<i>constienta</i>	Asupra propriului corp	Asupra familiei	Asupra comunitatii	Asupra umanitatii	Asupra ecosistemului si universului
<i>autonomie</i>	Primara	Siguranta generala	Comunicare	Cunoastere	Emanciparea personalitatii
<i>abilitati mentale si nivel etic</i>	Cantitativ Drept-nedrept Profitabil- neprofitabil Corect-incorect Bun-rau Frumos-urat	Calitativ Valoros- nevaloros, Partajabil, Echilibrat, Sustenabil, Optimal	Corelativ Similar Izomorf Derivat din.. Cu consecinte in .. Generator de...	Normativ Legiferabil prin.. Descriptibil prin.. Axiomatizabil prin Recuperabil prin.. Gestionabil prin..	Integrator Seturi de legi auto- generative Dezvoltari de tip fractal auto-similar Dezvoltari auto- izomorfe Dezvoltari deschise modificarilor datelor initiale

Structura mai sus amintita este generala si independenta de stilurile de invatare ale copiilor sau adultilor, dar evolutia de tip metamorfoza are tendinta de a conduce catre creier integrat la nivelul personalitatii dezvoltate. Cum stagiile de metamorfoza a personalitatii umane nu sunt direct dependente de varsta cronologica programele educative specifice pot fi introduse intre programele non-formale ce sunt deschise tuturor etapelor de varsta. Pe de alta parte programele formale pot avea deschideri care sa canalizeze eforturile elevilor catre dezvoltarea personala si metamorfozarea umana catre maximizarea abilitatilor native si indeplinirea orizontului personal de motivare. Aceasta se face atat prin adecvarea stilului de predare al profesorilor la stilul de invatare al elevilor, cat si prin intelegerea stagiului de dezvoltare umana a fiecarui elev.

Dezvoltarea personalitatii umane trece printr-o metamorfoza ce presupune anumite etape si modificari de profil mintal si comportament. Acestea se asociaza in pachete ce sunt descrise in figura 1 prin citirea pe orizontala a figurii, ce este structurata pe caracteristici delimitate de structura volitiva si de piramida nevoilor. De exemplu comportamentul egocentric individualist, orizonturile pe obiective, perceptie cantitativa, inteligenta analitica, nevoi primare si etajul I de dezintegrare pozitiva a personalitatii conform Dabrowsky. Fiecare etapa de dezvoltare a

personalitatii este asociata de asemenea cu un nivel de procesare a informatiei ce configureaza si directia si amplitudinea performantelor mentale. Anumite domenii de studiu si materii scolare sunt mai bune ofertante de astfel de informatii decat altele, iar dezvoltarea pe cunoastere si comportament a copiilor poate fi facilitata de studierea non-formala a acestor materii sau domenii.

Stagiul 1

Din acest punct de vedere comportamentul egocentric este direct asociat cu gandirea de tip cantitativ si poate fi produs de acest tip de gandire liniara, cantitativa si analitica. Aici intervine atat deschiderea culturala cat si educatia de tip formal ce evalueaza anumite caracteristici pe care le si antreneaza.

Dezvoltarea personalitatii se poate face prin expunerea mentalului copiilor la probleme deschise in care nu exista raspunsuri standardizate si mecanisme deja fixate de analiza a problemelor si fenomenelor. Deschiderea mentala necesara dezvoltarii personalitatii se poate face atat prin ofertarea unor informatii interpretabile prin stilul de gandire specific nivelului, cat si prin alte stiluri de gandire specifice nivelului superior.

Stagiul 2

Comportamentul va fi egocentric fata de tot cu exceptie familia sau grupul social de prieteni, unde va exista o doza de altruism, deseori interesat partial.

Dezvoltarea personalitatii se poate face prin analiza consecintelor lipsei de implicare in problemele existente sau inadecvarii comportamentale egocentrice in remedierea echilibrelor. Sunt necesare multe exemple pentru intelegerea corecta a cazurilor si intelegerii modului de operare a relatiilor eficiente in colectiv.

Stagiul 3

Comportamentul va fi intolerant fata de alte culturi decat cea proprie, dar toleranta fata de greselile sau contradictiile propriei culturi ce sunt considerate justificabile.

Dezvoltarea personalitatii se face prin deschidere multiculturala, incluziune sociala, incluziune culturala, toleranta la creativitatea altora si la standardele valorice si procedurile altora. Este necesara o deschidere de tip piata de valoare culturala pentru a se putea trece la stagiul urmator.

Stagiul 4

Comportamentul va fi inclinat catre valorile umane, drepturi si libertati, etica profesionala, responsabilitate sociala si de mediu, cu mai putina deschidere catre alte specii ce sunt considerate pe un nivel mai jos decat specia umana.

Dezvoltarea personalitatii se face prin deschideri asupra rostului ecosistemic al omenirii, echilibrul cunoasterii si studiul ingineriei viului, deschiderea catre logicile non-formale si neliniare, abordarile complexitatii fenomenelor, deschideri catre stiintele calitative ale naturii sau societatii.

Stagiul 5

Comportamentul este tipic altruist la orice nivel, cu tendințe autosacrificiale pentru echilibrarea sistemului, puternic motivat către această direcție și inclinat către cunoașterea legilor și mecanismelor de funcționare al universului viu sau neviu.

Dezvoltarea personalității nu mai poate fi influențată prin programe specializate ci devine complet liberă și independentă de factorii externi, fiind influențată strict de deciziile proprii sau nevoile generale ale sistemului la care răspund pozitiv subiecții.

Dezvoltarea conștiinței asupra universului presupune un alt tip de demers, unde nu doar informația joacă un rol prioritar. Oamenii în general sunt conștienți de anumite aspecte ale universului personal sau exterior, iar această conștiință nu este dependentă doar de informație și capacitățile de procesare ci și de nivelul de abilități de observare a ceea ce este semnificativ din anumite puncte de vedere. Conștiința este dependentă de nivelul de complexitate corelată pe care îl dezvoltă o persoană în observarea și înțelegerea realității. Aceasta se poate îmbunătăți și dezvoltă prin tehnici de interpretare și dezbateri pe anumite teme, ce fac parte tot din portofoliul educației non-formale. Direcțiile de evaluare a nivelului de conștiință asupra realității se asociază direct cu participarea cu standarde de comportament etic sau ne-invaziv asupra echilibrelor existente, cu dezvoltarea de soluții aplicabile în rezolvarea sustenabilă a unor probleme și cu echilibrul personalității în condiții de stres. Tehnicile didactice în acest caz sunt mai importante decât informația primită. Cea mai valoroasă tehnică didactică în acest sens s-a dovedit a fi tehnica feedback-ului prin care elevii răspund la întrebarea “care este părerea ta despre”..

Stagiul 1

Omul este centrat pe propriul corp, din punctul de vedere al nevoilor sau esteticii acestuia, se poate extinde conștiința asupra vesmintelor și impactul social al acestora, sau asupra obiectelor personale pe care le simț ca o parte din ființa lor și pe care le posedă. Sentimentele posesiei, posesiunii sau apartenenței sunt predominante.

Dezvoltarea conștiinței se face prin trecerea de la eu la noi, de la al meu la al nostru, prin sublimarea comportamentului posesiv și cadouri reciproce, împartirea sarcinilor altora sau personale cu alții.

Stagiul 2

Omul este centrat pe corpurile altora, dar sesizează și caracteristici ale personalității altora ce pot fi mai puternice decât simbolistica corporală. Aprecierea corporală este condiționată calitativ de frumos-urât, gras-slab, înalt-scund, sau alte aspecte de apreciere liniară, dar există deschideri și spre armonios, sau alte caracteristici calitative.

Dezvoltarea constientei se face prin deschiderea catre functionalitate, solutiile tehnice ale naturii, echilibrul general al viului sau mecanismele societatii. Apare un primordiu de necesitate a protejarii echilibrelor socio-culturale sau de mediu.

Stagiul 3

Omul este centrat pe constienta caracteristicilor culturale si necesitatile comunitatii. Poate intelege motivatiile si istoria dezvoltarii caracteristicilor culturii proprii, modul de gandire si orizonturile de dezvoltare. Poate deveni din acest motiv lider in cultura proprie si se poate implica in administrarea acesteia, deseori abuzand de pozitia data de persoanele din mediul sau cultural.

Dezvoltarea constientei se poate face prin intelegerea problemelor globale si generale ce afecteaza cultura proprie si prin mecanisme de previziune a dinamicii si orientarilor viitorului, precum si prin managementul organizatoric al crizelor si dezastrelor, al asigurarii calitatii si standardizarea procedurilor de inter-relatie sociala sau de mediu natural local.

Stagiul 4

Omul este centrat asupra posibilitatilor si limitelor abilitatilor umane, asupra posibilitatilor de depasire a limitelor si neputintelor acestora si spre gandirea complexa si cauzala necesara in aprecierea corecta a realitatii. La acest stadiu omul lanseaza multe ipoteze plauzibile pe care cauta sa le valideze prin experiment, acolo unde nu are deplina intelegere a situatiei

Dezvoltarea constientei se face prin intelegerea cu ajutorul instrumentelor de gandire neliniara, aprecierea momentelor critice sau singulare si gasirea logicilor de transfer intre datele cantitative si cele calitative culese in caracterizarea unui fenomen. Actiunea este mai putin frecventa omul avand tendinta sa lase lucrurile sa evolueze liber, influentandu-le doar in caz de urgenta si necesitate.

Stagiul 5

Omul este constient de coerenta legilor cosmice si ale viului, de dinamica si orientarea evolutiei fenomenelor, are previziuni clare si precise pe orizont indepartat de timp si tendinta de a gasi solutii pentru fenomene ce se vor petrece in viitorul previzibil.

Dezvoltarea constientei se face neconditionat, omul avand o mare capacitate de traire fenomenologica a realitatii si de recunoastere a patern-urilor comportamentale.

Dezvoltarea autonomiei este o alta directie ce presupune calcarea standardelor si regulilor impuse pentru reconfigurarea acestora in conditii noi. Aceasta se produce prin programe de cultivare a creativitatii ce sunt de asemenea specifice fiecarei etape din metamorfoza umana. Astfel pe prima etapa cea cantitativa si liniara se pot introduce programe de cultivare a creativitatii cu obiecte si in reguli existente, dezvoltarea de noi concepte pe baza vechilor reguli sau axiome fiind consecinta asteptata si precedand actiunea creativa din etapa a II-a.

Stagiul 1

Autonomia se reduce la acest nivel la necesitățile fiziologice și la ocuparea unui loc favorabil unde are posibilitatea să maximizeze beneficiile minimizând eforturile. În rest omul este direct dependent și atent la influențele celorlalți, este oportunist și deseori agresiv, temător, pofcios, invidios, instinctual și puternic sexual.

Dezvoltarea autonomiei se face în mod natural prin conflictul între generații și tendința de ocupare a unei poziții superioare în ierarhie fără asumarea riscurilor, prin susținerea și supunerea în fața unui lider potențial. Din punct de vedere educativ o creștere a autonomiei se poate obține odată cu creșterea încrederii în puterile proprii prin dezvoltarea de abilități ce pot fi validate de piață.

Stagiul 2

Autonomia este condiționată de opiniile celorlalți despre subiect, de gradele de libertate oferite de mediul social apropiat, de gradul de curaj avut în asumarea unor riscuri limitate. Siguranța generală este cadrul general față de care se fac toate aprecierile ce desemnează limitele autonomiei individuale. Deseori subiecții sunt posesivi și intransigenți, dau altora propriile sarcini și nu-și asumă responsabilități riscante.

Dezvoltarea autonomiei se face prin managementul stresului în condiții dificile și prin programe de creștere a stimei de sine și motivației de a duce la bun sfârșit diferite demersuri. Este posibil ca acestea să se obțină la momentul când vârsta cronologică este înlocuită de vârsta mentală a personalității în relațiile cu alții sau în momente de criză când subiecții descoperă soluții de ieșire din criză.

Stagiul 3

Subiecții au autonomie în dezvoltarea mijloacelor de comunicare, pot utiliza mijloace inedite ce au impact direct asupra celorlalți, sau pot rafina limbajul astfel încât să producă efectele așteptate și dorite. Sunt foarte atente încă la imaginea generală pe care o au în fața altora și caută să iasă în evidență.

Dezvoltarea autonomiei se poate face către cunoașterea mai fină a realității, în special pe partea calitativă greu de exprimat sau de evaluat și măsurat. Din punct de vedere educativ aceasta se face prin corelarea diferitelor aspecte ale realității într-o structură de date dimensionate și structurate cu ajutorul unor indicatori complecși și prin utilizarea datelor corelate în crearea de strategii specifice ce pot conduce la rezolvarea unor situații problemă.

Stagiul 4

Autonomia se dezvoltă asupra câmpurilor de cunoaștere și a profunzimii abordărilor. Există tendința unor dezvoltări cognitive de tip enciclopedic și a unor emiteri de ipoteze și teorii ce pot fi confirmate de parerile, ipotezele și teoriile altora. Aceasta conduce la necesitatea sprijinirii propriilor realizări prin cercetarea altor rezultate și bibliografie.

Dezvoltarea autonomiei se poate face prin asumarea propriilor rezultate chiar daca aceasta inseamna conflictul cu alte rezultate anterioare sau noi campuri de lucru. Din punct de vedere educativ aceasta se poate face prin incurajarea creativitatii si inventivitatii

Stagiul 5

Autonomia in acest stagiu se adreseaza intelegerii limitarilor produse de traditiile culturale in gandire si manifestare sociala. La acest stagiu omul devine liber de standarde, cutume, ritualuri sau taboo-uri si are capacitatea de a dezvolta solutii complexe si eficiente pentru probleme dificil sau foarte dificil de abordat. Din punct de vedere educativ autonomia este posibil sa se dezvolte prin deschiderea de noi instrumente logice sau algoritmi de gandire si evaluare a realitatii de orice fel pe orice directii de apreciere.

Dezvoltarile ulterioare ale autonomiei nu sunt conditionate de nimic.

Dezvoltarea abilitatilor mentale si a nivelului etic este o alta directie ce presupune contactul uman cu infinitatea universului si studierea legilor de functionare a tuturor expresiilor universului. Chiar si aceasta directie are etape de dependenta de metamorfoza umana, la primul nivel existand principiile dreptatii, adevarului, frumosului, profitabilului, sau a ceea ce este bun sau util, precum si gandirea critica.

	Stagiul 1	Stagiul 2	Stagiul 3	Stagiul 4	Stagiul 5
personalitate	Egocentric, obiective	Comunitar, scopuri	Social, idealuri	Uman, menire, rost	Responsabil eco-sistemic
constienta	Asupra propriului corp	Asupra familiei	Asupra comunitatii	Asupra umanitatii	Asupra ecosistemului si universului
autonomie	Primara	Siguranta generala	Comunicare	Cunoastere	Emanciparea personalitatii
abilitati mentale si nivel etic	Cantitativ Drept-nedrept Profitabil- neprofitabil Corect-incorect Bun-rau Frumos-urat	Calitativ Valoros- nevaloros, Partajabil, Echilibrat, Sustenabil, Optimal	Corelativ Similar Izomorf Derivat din.. Cu consecinte in .. Generator de...	Normativ Legiferabil prin.. Descriptibil prin.. Axiomatizabil prin Recuperabil prin.. Gestionabil prin..	Integrator Seturi de legi auto- generative Dezvoltari de tip fractal auto-similar Dezvoltari auto- izomorfe Dezvoltari deschise modificarilor datelor initiale

Stagiul 1

Abilitatile mentale sunt conditionate de aprecieri liniare conforme unor standardizari culturale, drept-nedrept, valoros-fara valoare, frumos-urat, adevarat-fals, etc. fara nuantare sau reducere a domeniului de aplicabilitate ale notiunilor.

Dezvoltarea abilitatilor mentale se face prin nuantarea conceptelor si dezvoltarea de paradoxuri prin care se verifica validitatea abordarilor liniare. Din punct de vedere educativ aceasta se face prin analiza erorilor de gandire din istorie ce au provocat diferite dezastre, dar si prin dezvoltarea instrumentelor analitice si stiintifice de gandire.

Stagiul 2

Abilitatile mentale si gandirea etica sunt conditionate de intelegerea sistemelor si comportamentelor acestora prin abordari de tip calitativ ce nu presupun fenomene masurabile. Tematici de tipul factor declansator (Elena din Troia) si context favorizant conduc la astfel de analize de tip calitativ si la conditionarea unei intelegeri de tip etic calitativ.

Dezvoltarea abilitatilor mentale si a nivelului etic se face prin analiza solutiilor naturii atat in functionarea biologica cat si in cea ecosistemica. Din punct de vedere educativ sunt necesare teoriile integratoare precum teoria evolutionismului, teoria GAIA a planetei vii, teoria derivei continentelor, teoriile cosmologice, etc.

Stagiul 3

Abilitatile mentale sunt direct conditionate de intelegerea complexitatii corelate cu dinamica fenomenelor. Se dezvolta intelegerea sistemelor, a functionalitatii fenomenelor, a solutiilor posibile de evolutie a unor fenomene, a surselor de generare a fenomenelor si ponderilor relative ale factorilor declansatori.

Abilitatile mentale si nivelul etic se pot dezvolta intelegerea si cercetarea logicii interne si legilor ce au generat anumite fenomene si prin crearea de experimente si tehnologii care confirma aceste reguli. Din punct de vedere pedagogic este necesara atat invatarea prin descoperire cat si invatarea prin experiment direct.

Stagiul 4

Abilitatile mentale si nivelul etic manifesta prin intelegerea legilor de manifestare ale naturii prin corelare laterala si recunoasterea acestora in diferite fenomene pe diverse directii de manifestare. Astfel se vor putea recunoaste patern-uri comportamentale sau logice la fenomene complet diferite ce nu au aparent nici o radacina comuna, dar se va putea dezvolta si intelegerea evolutiei de la radacina la manifestari aparent divergente ce pastreaza acelasi fel de manifestare.

Dezvoltarea abilitatilor mentale si a nivelului etic se va face prin responsabilizarea actiunilor de conservarea armoniei sau echilibrului de mediu sau de sistem, dar si prin dezvoltarea de masuri corective sau recuperatorii in cazul deteriorarii acestora. Din punct de vedere pedagogic se utilizeaza modelarea realitatii prin introducerea de variabile noi in dinamica intelegerii sistemelor si prin evaluarea consecintelor posibile.

Stagiul 5

Abilitatile mentale sunt integratoare, fiind centrate pe intelegerea legilor ce se sprijina si se conditioneaza reciproc, sau care genereaza alte seturi de legi sau manifestari predictibile sau deschise la schimbare. Se pot observa intelegerile similitudinilor pariale si a limitarilor aplicabilitatii unor legi pe anumite domenii sau conditii de manifestare. Sistemul etic tine de integralitatea echilibrelor percepute pe mai multe nivele de complexitate ale realitatii

Evolutia in continuare a abilitatilor mentale sau sistemului etic este neconditionata de factori externi locali ci raspunde la nevoile generale globale.

Observatie

Abilitatile mentale si sistemul etic au fost conditionate in dezvoltare de feedback-ul social si nu s-a dezvoltat decat accidental la nivelul potentialului natural si in general cand s-a dezvoltat a fost in relatia maestru-discipol izolata de presiunile sociale

Facilitarea dezintegrarii pozitive este posibila cu ajutorul unor programe educationale cu au o structura corespunzatoare relatiei nature-nurture.

Etapele de realizare a programelor educative

Rezolvarea problemelor din educatie se face prin proiectarea de programe specifice ce definesc scopurile, mijloacele, etapele, resursele, standardele si metodologiile necesare pentru atingerea obiectivelor propuse. Un program educativ trebuie sa raspunda la un numar mare de intrebari de tipul: «ce», «cine», «care», «cum», «de ce», «unde», «cand», «cu ce mijloace», «pentru cine», «cu ce resurse», etc. Etapizarea programelor educative trebuie de asemenea sa urmeze anumite reguli logice pentru a crea cadrul necesar eficientizarii acestora. Astfel de etape necesare sunt:

- 1) definirea clara si intuitiva a problemei si a terminologiei specifice
 - 2) aratarea intelesurilor si filozofiei ce au stat la baza abordarii problemelor
 - 3) definirea regulilor si instrumentelor de lucru ce permit abordarea necesara rezolvarii
 - 4) definirea standardelor de calitate si a metodelor ce asigura managementul calitatii in rezolvarea problemei
 - 5) rezolvarea practica a unor cazuri particulare ce se incadreaza in problema
 - 6) transferul de bune practici la nivelul solutiilor gasite de altii pentru probleme asemanatoare
 - 7) definirea si utilizarea mijloacelor si limbajelor specifice de prezentare a solutiilor de rezolvare a problemei
 - 8) descifrarea reactiei mediului de prezentare vis-a-vis de prezentarea solutiei
 - 9) evaluarea problemei im urma feedback-ului obtinut
 - 10) reevaluarea standardelor de calitate si a viziunii in urma evaluarilor
 - 11) corectarea si completarea strategiilor de lucru din program
 - 12) transferarea experientelor paralele provenite din alte surse
 - 13) redefinirea problemei in urma experientei acumulate pentru marirea eficientei programului.
- Programele educative se imbunatatesc in permanenta prin acumularea de experienta.

Exemplu de proiect de program, instrument perincipal de lucru animatia pe calculator

Factori cauzali abandon	Manifestari specific generate	Programe remediale
Dificultatile materiale.	anxietate, nesiguranta	Invatarea prin descoperire si experiment in natura, Descoperirea calitatilor altora si

1) *definirea clara si intuitiva a problemei si a terminologiei specifice*

Nesiguranta animalelor si plantelor in contextul incalzirii globale, de ce s-au imputinat fluturii pe pajisti si ce se va intampla daca dispar albinele sau ramele. Care sunt relatiile dintre diferitele specii din natura care permit pastrarea echilibrelor ecologice si care sunt costurile neglijentei, inconstientei, lacomiei sau iresponsabilitatii fata de mediu. Ce ne ofera fiintele vii pe gratis, cum muncesc ele pentru echilibrul general fara a fi platite de vre-un angajator. Sa observam natura, limbajul si relatiile dintre fiintele vii, sa observam propriul comportament. Suntem mai bogati cand natura saraceste? Ce calitati ne-a dat natura si cum le gestionam?

Activitati

Plan de remediere individualizat

2) *aratarea intelesurilor si filozofiei ce au stat la baza abordarii problemelor*

De unde ne vin fricile, visele, intuitia sau previziunile, mintea noastra este sau nu conectata cu fiintele din natura? Ce am invatat sa observam in natura, este observatia calitativa egala cu masuratoarea cantitativa? Putem intelege ce simte un animal si ce emotii traieste acesta? Putem trai fericiti si linistiti atunci cand fiintele din preajma traiesc in spaima si nesiguranta, sau ne contamineaza starea lor de spirit? Ce ar trebui sa facem ca sa traим in pace si stabilitate cu natura, iubeste pe aproapele tau ca pe tine insuti, se refera doar la oameni sau la orice fiinta din natura?

Activitati

Plan de remediere individualizat

3) *definirea regulilor si instrumentelor de lucru ce permit abordarea necesara rezolvarii.*

Putem interpreta ca inteligenta a naturii toate adaptarile functionale ale unui organism? Sunt acestea superioare ca solutii tehnice fata de ingineria umana actuala? Ce inseamna feedback, circuit, retea, nod, ciclu, hub, sustenabilitate, echilibru sistemic, optimalitate si prin ce mecanisme naturale se realizeaza acestea? Cum putem modela aceste caracteristici cu ajutorul animatiei pe calculator si a matematicii simple? In ce consta superioritatea umana fata de alte fiinte vii? Ne atingem parametrii naturali pe directiile noastre de performanta maximala? Ce greseli de gandire ne fac sa nu intelegem sau macar sa intuim corect natura? Orice are caracteristici masurabile, dar aceste caracteristici definesc complet obiectele sau fenomenele din natura, pot fi acestea reproduse numai datorita masuratorilor efectuate sau exista alte caracteristici ce nu pot fi masurate si care definesc fenomenul sau obiectul. Poate fi masurate increderea, iubirea, intelepciunea, bunatatea?

Activitati

Plan de remediere individualizat

4) *definirea standardelor de calitate si a metodelor ce asigura managementul calitatii in rezolvarea problemei*

Cum putem reda calitatea vietii, ce este mai important sa ai bani sau sa ai vecini politiciosi umani si saritori la nevoie? Cum se defineste fericirea nationala globala in Bhutan (Gross National Happiness)? Ce ne trebuie ca sa fim fericiti sau macar satisfacuti, fara a dezechilibra mediul natural care ne intretine? Care sunt costurile fericirii si linistii personale si care sunt costurile placerii, invidiei fata de altii, imitatiei altora, modei, dorintei de putere sau de avere? Ce inseamna amprenta ecologica si cat mediu consumam ca sa ne asiguram fericirea fata de cat mediu consumam pentru a ne asigura placerile sau a ne intretine dezechilibrul personal?

Activitati

Plan de remediere individualizat

5) rezolvarea practica a unor cazuri particulare ce se incadreaza in problema

Presupunem ca sunteti pe o pluta in largul mării impreuna cu o alta persoana, cum ati vrea sa fie aceasta, bogata, puternica, cu relatii personale, sau responsabila, buna, generoasa, saritoare. Care sunt argumentele ce va creeaza aceasta preferinta? Dar daca ati fi pe o nava impreuna cu alte persoane, ati decide in acelasi fel? Cum actioneaza fiintele vii in natura, ofera servicii, merg pe interesul personal imediat sau combina cele doua directii? Puteti face ca un caine si o pisica sa fie buni prieteni? Ce rol are limbajul de comunicare in stabilirea relatiilor si pozitiilor relative dintre fiintele naturale sau sociale? Cum ar arata o zi pe pluta?

Activitati

Plan de remediere individualizat

6) transferul de bune practici la nivelul solutiilor gasite de altii pentru probleme asemanatoare

Ce stim despre egoism sau altruism, care sunt consecintele sociale ale acestor doua stari? Cine va rezista mai mult si mai bine pe pluta un cuplu de oameni egoisi, altruisti sau unul egoist si unul altruist? Cine are sanse mai mari de supravietuire egoistul, sau altruistul? Ce stiti despre oameni care au esuat pe mare sau au traversat deserturile sau jungla fara apa sau hrana? Cum a fost utilizata relatia cu natura de catre cele doua tipuri de personalitate? Cum putem aplica concluziile la organizarea unui grup de lucru necesar realizarii unor obiective si rezolvarii unei probleme, cine trebuie sa conduca grupul un egoist sau un altruist? Creati doua scenarii in acest sens si evaluati si dezbateti concluziile simularii.

Activitati

Plan de remediere individualizat

7) definirea si utilizarea mijloacelor si limbajelor specifice de prezentare a solutiilor de rezolvare a problemei

Cum putem prezenta in mod optim altora observatiile noastre si viziunea proprie asupra unor fenomene, activitati, realitati sau obiecte de studiu? Cum comunica fiintele din specii diferite intre ele, exista un sigur limbaj de comunicare sau comunica in mai multe limbaje simultan? Prin ce mijloace comunicam intre noi si in ce domenii de comunicare, cum interpretam informatia transmisa de altii? Receptionam corect canalul de comunicare principal si canalele celelalte? Descoperim comunicare pe mai multe canale ce creeaza contradictie de interpretare, ce inseamna minciuna din punctul de vedere al comunicarii? Cum putem prezenta in mod optim o solutie a unei probleme astfel incat sa fie mai bine inteleasa de altii?

Activitati

Plan de remediere individualizat

8) descifrarea reactiei mediului de prezentare vis-a-vis de prezentarea solutiei

Cum ne dam seama ce cred altii despre noi si ce reactii trezesc actiunile noastre?
Ce caracteristici sunt mai bine apreciate in diverse medii si de ce? Unde apar problemele de intelegere la anumite persoane si din ce motive? Cum putem tine treaza atentia celor care ne asculta? Cum poate fi imbunatatita solutia prezentata astfel incat sa corespunda asteptarilor celorlalti? Cum reusesc animalele sau plantele sa se prezinte mai atractiv pentru membri grupului din care fac fata?

Activitati

Plan de remediere individualizat

9) evaluarea problemei in urma feedback-ului obtinut

Cum putem reevalua observatiile noastre tinand cont de opiniile celorlalti, apar caracteristici noi si relevante ce ne scapau inainte? Ce rol are schimbarea perspectivei asupra unei probleme, este rapitorul din natura un dusman sau un prieten al ierbivorelor tinand seama ca ataca cu predilectie animalele bolnave, batrane sau cu defecte genetice transmisibile? Care sunt consecintele secundare ale disparitiei lupilor asupra populatiilor de caprioare? Care sunt consecintele pe termen lung a utilizarii substantelor chimice din agricultura asupra insectelor polenizatoare si asupra sanatatii oamenilor sau celorlalte specii afectate? Mai mult inseamna si mai bun in acest caz? Este legata cresterea incidentei cancerului de poluarea chimica si de agricultura chimizata?

Activitati

Plan de remediere individualizat

10) reevaluarea standardelor de calitate si a viziunii in urma evaluarilor

Cum apreciem calitatea unui mediu capabil sa se autosustina si sa sustina si sanatatea umana, care sunt criteriile de evaluare? O leguma mai aratoasa este si mai sanatoasa? Cartofii cei mai mari sunt cei mai buni? Care sunt calitatile ce pot fi evaluate si care sunt cele despre care nu avem opinii clare dar care conteaza in relatia noastra cu mediul? Oamenii care consuma multa hrana sunt lacomi sau au o lipsa a unei substante sau compus chimic ce este rara in hrana chimizata si de care organismul are totala nevoie? De ce ne simtim bine atunci cand ajungem sa traим in natura?

Activitati

Plan de remediere individualizat

11) corectarea si completarea strategiilor de lucru din program

Cum putem gasi cei mai buni indicatori pentru binele general sau personal? Care sunt necesitatile noastre de baza, cat ne costa acoperirea lor, care sunt necesitatile induse si sugerate de piata si cat ne costa satisfacerea lor? Ce ne face fericiti, satisfacerea unor necesitati sau implinirea unor idealuri sau teluri inalte? Fericirea noastra depinde de altii sau doar de noi? Putem trai numai pentru noi sau ne motiveaza binele general? Cand un om poate considera ca are o viata implinita, are aceasta legatura cu bogatia sau puterea?

Activitati

Plan de remediere individualizat

12) transferarea experientelor paralele provenite din alte surse

Cum invatam de la natura si cum punem in aplicatie aceasta invatatura? De ce vechii egipteni considerau scarabeul, broasca, pisica sau crodilul ca fiind zei, ce au invatat ei de la aceste specii? Cum invatam din experienta altora, dar din istorie? De ce scoala este un mediu de invatare, putem invata de la colegi, de la profesori, din carti scrise de altii, de pe internet? Suntem mai bogati sufleteste si mintal atunci cand intelegem realitatea mai bine? Este cunoasterea unul dintre scopurile vietii noastre? De ce citim carti, intelegem prin citire cate ceva din modul de gandire si experienta de viata a autorilor? Cum putem exploata mai bine informatia din natura, dar de pe internet, este internetul o imitatie tehnologica umana a retelei de comunicare din natura?

Activitati

Plan de remediere individualizat

13) redefinirea problemei in urma experientei acumulate pentru marirea eficientei programului.

Cum putem utiliza tehnologia pentru refacerea echilibrului din natura, putem planta o padure din crengile catorva copaci tratate cu hormoni de crestere? Putem reface echilibrul din natura cu ajutorul biodiversitatii plantelor spontane sau cultivate? Este posibil sa gasim modalitati de a avea o recolta suficienta, dar si diversa care sa se hraneasca din sol dar care sa si hraneasca solul la randul sau? De ce biomasa animala de pe terenurile neexploatare agricole este de cateva ori mai mare decat cea obtinuta de pe terenurile cultivate agricole? Cum putem gasi retete de succes cu ajutorul internetului?

Activitati

Plan de remediere individualizat

Daca planul general pe etape de desfasurare a unui program educativ se poate proiecta pentru diverse grupuri tinta, activitatile si planurile de remediere sunt individualizate sau dependente de conditiile si cultura locala

Problema emanciparii personalitatii este legata direct in aceasta perioada de gasirea de instrumente necesare depasirii pericolelor date de aceste crize si de maximizarea posibilitatilor de utilizare a potentialelor umane capabile sa gestioneze sau sa rezolve crizele curente.

Exemplu de curricula dedicata unui grup tinta la o anumita etapa de varsta

Capitole Curricula clasa a III-a	Structura de proiectare tematici pentru lectii	Competente specifice	Teme de evaluare	Activitati Secventiale	Activitati creative
1 Experimentul (joc)	N1 ce se vede dincolo de ce este evident N2 descoperirea prin experiment N3 raspunderea fata de ceilalti din joc N1 obiectele si actorii jocului N2 procedurile jocului N3 transferul de roluri	Realitatea / nevoia sursa a realitatii (daca ea este un instrument, etc.) obiecte, fenomene care o constituie, descriere, proprietati Modelarea si intelegerea realitatii in formule comunicabile altora Dezvoltarea capacitatii de a proiecta mijloace de interventie asupra realitatii	Cu cine ne putem juca? Cu ce obiecte ne place sa experimentam? Pentru cine este important jocul? Pentru ce avem nevoie de experiment? Cu ce mijloace se poate realiza un experiment Cu ce scopuri	Reguli de joc respectate Organizarea jocului Simularea situatiilor	Intuitia fenomenului Rolul de joc Conducerea regulilor de joc

			<p>experimentam?</p> <p>Cu ce rezultate se finalizeaza jocul? De ce suntem dependenti de experiment? Cum se organizeaza un joc</p> <p>Unde se poate organiza un experiment? Cand este oportun sa experimentam? Ce reguli aplicam in joc?</p>		
2 Modelarea realitatii (creativitate)	<p>N1 raspunsul la provocari N2 imitatie altora N3 lucrul in echipa N1 atribuirea sarcinilor individuale N2 protejarea celorlati in fata riscurilor N3 stabilirea regulilor modelarii</p>	<p>Cand, in ce conditii? Moment, modalitate, conditiile potrivite de interventie in realitate – indicatori pentru a interveni corect; unde?, locul potrivit unei actiuni Dezvoltarea capacitatii de a finaliza o sarcina de lucru in parametrii stabiliti Dezvoltarea capacitatii de decizie in timp real adecvata necesitatilor curente</p>	<p>Cu cine fac echipa? Cu ce reguli operam? Pentru cine stabilim reguli?</p> <p>Pentru ce ne atribuim sarcini? Cu ce mijloace protejam pe ceilalti? Cu ce scopuri atribuim sarcini individuale?</p> <p>Cu ce rezultate raspundem la provocari? De ce imitam pe altii? Cum sunt acceptate regulile in grup?</p> <p>Unde este necesara protectia celorlalti? Cand este necesar sa lucram in echipa? Ce raspuns dam la provocari?</p>	<p>Responsabilitatea individuala Calcularea riscurilor Morala si etica modelarii</p>	<p>Mai intai sa nu faci rau Transferul de calitati Bucuria descoperirii</p>
3 Cercetare aprofundata (dezbatere)	<p>N1 de ce exista reguli in toate? N2 cum putem sa intelegem realitatea? N3 cand stim ca am inteles corect? N1 care este rolul nostru in lume? N2 ce am vrea sa-i invatam pe altii din ceea ce stim noi? N3 ce cale vrem sa urmam in viata?</p>	<p>Metode, interventii, actiuni realizabile pentru indeplinirea dorintelor, intentiilor – prezentare, solutii posibile Dezvoltarea capacitatii de a proiecta performant instrumente de lucru Dezvoltarea capacitatii de evolutie si transcendere a gandirii</p>	<p>Cu cine se creeaza regulile de cercetare a realitatii? Cu ce fel de invatatura ne alegem dupa ce cercetam realitatea? Pentru cine este esentiala intelegerea corecta?</p> <p>Pentru ce trebuie sa intelegem realitatea? Cu ce mijloace vrem sa-i invatam pe altii? Cu ce scopuri ne cautam calea in viata?</p> <p>Cu ce rezultate se valorifica intelegerea? De ce vrem sa avem un rol in viata? Cum se creeaza regulile?</p> <p>Unde putem transmite altora ce stim? Cand vor altii sa fie invatati? Ce cale dorim sa urmam?</p>	<p>Ce se masoara si ce nu se masoara? Cum putem aplica ceea ce stim? Ce fel de informatii sunt sigure?</p>	<p>Cum intelegem alte fiinte? Ce invatam de la alte fiinte? De ce credem noi in adevar?</p>
4 nivelul de intelegere al realitatii (calitativ)	<p>N1 ce reguli urmam in intelegerea realitatii N2 ce intelegem prin bun, frumos, adevarat? N3 poate fi ceva adevarat si fals in acelasi timp? N1 cum am vrea sa fie lumea in care traim? N2 putem sa obtinem orice in viata sau avem limitari? N3 suntem stapanii lumii sau o parte din lume?</p>	<p>Cu ce? Resurse din realitate implicate, consumate, proprietati, transformari posibile folosite, cu cine? Retea umana, model organizatoric Dezvoltarea capacitatii de ordonare si organizare a sistemului social creind emotie artistica Dezvoltarea abilitatilor de a evalua dimensiunile si complexitatea unei probleme</p>	<p>Cine sunt creatorii de reguli? Cu ce instrumente incercam sa intelegem realitatea? Pentru cine este necesar sa gandesca in sabloane?</p> <p>Pentru ce vrem ca lumea sa fie mai altfel decat este? Cu ce mijloace poate fi creata o lume mai buna? Cu ce scopuri folosim notiunea de frumos?</p> <p>Cu ce rezultate se finalizeaza ideea de bun? De ce consideram ca ceva este adevarat sau fals? Cum ne putem depasi limitele?</p>	<p>Ce reguli ar trebui sa urmam cu totii pentru a avea o lume mai buna? Ce calitati avem si le apreciem? Se ajuta vietuitoarele intre ele?</p>	<p>Cum se inteleg vietuitoarele? De ce cainele nu comunica cu pisica? Cat de des ne inselam cand ceva fara sa cercetam?</p>

			<p>Unde avem limitari in gandire? Cand credem ca suntem stapanii lumii? Ce greseli mari facem cand vrem ca suntem stapanii pamantului?</p>		
5. transmiterea informatiei (oral)	<p>N1 cum ne-ar place sa se poarte oamenii? N2 ce ar trebui sa facem ca sa ajungem ceea ce dorim? N3 cand este bine sa vorbim? N1 cum ii intelegem pe altii? N2 ce facem noi pentru a fi intelesi? N3 cum apreciem o informatie, dupa ce criterii?</p>	<p>Indicatorii care descriu realitatea si transformarile din ea – caracteristici calitative si cantitative ale realitatii si ale transformarilor posibile Dezvoltarea capacitatii de adaptare si respectare a regulilor de lucru Dezvoltarea capacitatii de descoperire de noi sisteme de gandire</p>	<p>Cu cine ne place sa comunicam? Cu ce fiinte putem comunica cu usurinta si de ce? Pentru cine este usoara comunicarea? Pentru ce folosim un limbaj? Cu ce mijloace comunica alte fiinte? Cu ce scopuri plantele dau flori cu parfum, culoare si gust? Cu ce rezultate comunicam cu un animal, dar cu o planta? De ce este necesar sa ne facem intelesi? Cum ne realizam obiectivele? Unde vedem cum comunica insectele? Cand trebuie sa ne impunem punctul de vedere? Ce fel de informatii sunt importante?</p>	<p>Invatam sa observam cum comunicam Care sunt regulile politetii in comunicare? Ce inseamna corectitudine, adecvare si aplicabilitate?</p>	<p>Este posibila o lume a politetii si tolerantei? Pentru ce fel de lume ne pregatim, suntem gata sa o facem? Felul in care vorbesti te facesti.</p>
6 informatia (concreta atipica)	<p>N1 cum intelegem limbajul animalelor, dar al plantelor? N2 intelegem mai bine limbajul animalelor sau animalele inteleg mai bine limbajul nostru? N3 de ce toate fiintele reactioneaza bine la muzica de calitate? N1 putem interveni prin limbaj personal in viata furnicilor? N2 cate limbaje stapaneste o furnica si ce stie sa comunice? N3 de ce gargarita este rosie cu puncte negre, ce vrea sa transmita prin culoare?</p>	<p>Ce?- influenta exterioara – Influenta, imperativul, presiunea realitatii/familiei, societatii asupra omului – nevoia de a rezolva anumite probleme, oportunitati, beneficii, „ispite”, cu ce mijloace? Necesitatile de unelte specifice Dezvoltarea capacitatii de subordonare si auto-disciplinei in fata unor sarcini concrete Dezvoltarea capacitatilor de raspuns in timp real la solicitari dificile, crize, sau dezastre</p>	<p>Cu cine comunica insectele si de ce? Cu ce mijloace se realizeaza comunicarea? Pentru cine dau plantele fructe gustoase colorate si parfumate si de ce? Pentru ce s-au creat limbaje specializate doar intre fiinte ce colaboreaza? Cu ce mijloace se poate realiza comunicarea? Cu ce scopuri au creat plantele nectarul florilor? Cu ce rezultate comunica albinele sau furnicile intre ele? De ce atunci cand se intalnesc furnicile isi ating antenele? Cum comunica insectele sau alte fiinte? Unde lasa furnicile mesaje? Cand lasa furnicile mesaje cu porunci sau indicatii? Ce fel de mesaje transmit furnicile sau alte fiinte prin miros sau prin culoare?</p>	<p>Cum isi coordoneaza furnicile activitatea cu ajutorul limbajului? Cat de puternica este o comanda data de matca? Cum realizeaza furnicile o societate ordonata? (de studiat pe youtube „ants’ city”)</p>	<p>Ce intelegem prin limbajul formelor, al miscarilor? Stim sa interpretam parfumul cui se adreseaza acestea? Putem invata cum sa ne marasim astfel incat sa aducem multumirea in jurul nostru?</p>
7 solutii tehnice (ingenioase)	<p>N1 cum este construita o pana de pasare? N2 cand aparatul ochiului in evolutia vietii si unde s-a dezvoltat in forma actuala? N3 de ce ne sufocam daca ne tinem respiratia? N1 cat de perfect este realizat un fir de par pentru scopurile pentru care a fost proiectat?</p>	<p>Dorinta, intentii, nevoi de a interveni/ ameliora/ schimba/ actiona pentru satisfacerea lor 6. Cognitiv Dezvoltarea capacitatilor de solutionare a situatiilor curente Dezvoltarea capacitatilor de descoperire de noi solutii la probleme vechi sau nou</p>	<p>Cu cine ne asemanam in detaliile noastre de constructie fizica? Cu ce instrumente isi atinge viata scopurile si faureste organe specializate? Pentru cine se creeaza adaptari ale organismului? Pentru ce ni se transforma corpul in timpul vietii?</p>	<p>Cum invatam sa observam ceea ce este relevant si esential? Ce rol are antrenamentul in adaptarea organismului la medii diferite? Cat de mult putem interveni in natura fara sa o dezechilibram?</p>	<p>Am putea crea un ou, avand dreptul sa distrugem ceea ce nu putem crea? Cum a evoluat ochiul in istoria vietii? Cum s-au adaptat vetutoarele la diferite medii de viata?</p>

	<p>N2 de ce ne putem adapta la diverse medii de viata, dar prosperam in mediul in care ne-am nascut?</p> <p>N3 este natura inteligenta, cum invatam de la natura?</p>	<p>aparute</p>	<p>Cu ce mijloace atragem partenerii de viata?</p> <p>Cu ce scopuri s-au creat dintele, unghia, solzul si pana?</p> <p>Cu ce rezultate tehnice s-a finalizat crearea ochiului?</p> <p>De ce ochiul nostru are lichid in interior?</p> <p>Cum a reusit viata sa creeze perfectiunea instrumentelor de lucru?</p> <p>Unde gasim inteligenta in realizarea existentei materiei vii?</p> <p>Cand devine natura creativa?</p> <p>Ce strategie foloseste natura pentru a-si adapta oranismele la medii noi?</p>		
<p>8 optimizare (generalizare, extensie laterala)</p>	<p>N1 cum ne putem dezvolta abilitatile personale?</p> <p>N2 cat de capabili putem deveni daca ne antrenam?</p> <p>N3 care sunt cele mai bune metode de antrenament?</p> <p>N1 cat de mult ne putem perfectiona abilitatile desi la inceput pare imposibil?</p> <p>N2 ce informatii sunt esentiale pentru a intelege o situatie data si a putea aplica intelegerea?</p> <p>N3 putem invata si de la natura, in ce conditii?</p>	<p>De ce? – determinarea interioara, scopul - Satisfactiile ce pot fi oferite de realitate, probleme ce pot fi rezolvate, sau evitate, participare cu succes la relatii, etc – motivarea; cu ce obiective imediate?, influenta factorului eterogen si local, etape de evolutie</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de a invata din experienta altora si a lucra pe Internet</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de a optimiza deciziile luate in situatii diverse</p>	<p>Cine este cel mai bun profesor?</p> <p>Cu ce metode ne putem antrena cel mai bine abilitatile?</p> <p>Pentru cine ne dezvoltam abilitatile, cui folosesc acestea?</p> <p>Pentru ce fel de informatii trebuie sa ne marim nivelul de atentie?</p> <p>Cu ce mijloace putem invata mai bine de la natura?</p> <p>Cu ce scopuri ne perfectionam mereu abilitatile?</p> <p>Cu ce rezultate invatam de la natura daca stim sa observam ceea ce este relevant?</p> <p>De ce este important sa separem esentialul de ne-esential?</p> <p>Cum putem descoperi informatia relevanta?</p> <p>Unde descoperim toata cunoasterea lumii?</p> <p>Cand putem invata de la natura mai bine?</p> <p>Care sunt cele mai interesante informatii pe care le stiti?</p>	<p>Am luat deciziile corecte, cum putem indrepta deciziile incorecte?</p> <p>Cat de mult evolueaza intelegerea noastra daca am pus corect problemele?</p> <p>Cum putem transmite altora intelegerea noastra?</p>	<p>Unde putem face cel mai bine si merita sa ne dezvoltam abilitatile?</p> <p>Cat de mult, cand si cum es bine sa ne antrenam abilitatile?</p> <p>Cum putem aplica si intelegem strategiile de succes?</p>
<p>9 dialog (spontan pe interes)</p>	<p>N1 cum arata formulele de politete si la ce sunt utile?</p> <p>N2 cum se creeaza un dialog intre doi oameni sau doua animale?</p> <p>N3 cum se realizeaza comunicarea in natura?</p> <p>N1 cum initiem un dialog?</p> <p>N2 in ce fel ne adaptam limbajul ca sa fim intelesi?</p> <p>N3 prin ce fel de mijloace comunicam, in cate limbaje (gesturi, tonuri, mimica, etc)</p>	<p>Transformari, schimbari posibile in realitatea abordata, fenomene, interactiuni, etc. – descriere, consecinte</p> <p>Schimbari, transformari posibile</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de a trai impreuna cu altii si in favoarea altora</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de a lucra cu altii in modele organizate de lucru</p>	<p>Cu cine putem initia cu usurinta un dialog?</p> <p>Cu ce formule magice putem deschide un dialog?</p> <p>Pentru cine ne cautam mijloace speciale de comunicare?</p> <p>Pentru ce scop este necesara folosirea formulelor de politete?</p> <p>Cu ce mijloace ne gasim cea mai buna formula de dialog?</p> <p>Cu ce scopuri ne adaptam limbajul?</p> <p>Cu ce rezultate se finalizeaza utilizarea unui limbaj corect si aplicat in dialog?</p> <p>De ce nu se inteleg oamenii intre ei deseori?</p> <p>Cum se produce schimbarea in bine a unui dialog?</p>	<p>Cum interpretam semnalele celorlalti?</p> <p>Cum ne alegem cele mai bune cuvinte sau gesturi pentru a nu face rau celorlalti?, cat de tare depindem de informatia primita de la ceilalti?</p>	<p>De ce comunicam mai usor cainii decat cu furnicile?</p> <p>Cum facem sa ne iubesc oamenii caine sau o furnica, avem nivel de succes in ambele situatii?</p> <p>Care sunt semnalele de pericole in natura in limbajul culorilor formelor?</p>

			<p>Unde ne vine natural sa comunicam? Cand trebuie sa ne flexibilizam limbajul? Ce formula de dialog este cea mai folositoare?</p>		
10 nivelul de finete al simbolisticii (trairi)	<p>N1 cum ne manifestam emotiile? N2 cum participam la diferite evenimente? N3 cand si cum intervenim in desfasurarea unui eveniment? N1 ne speriem cand nu intelegem ceva sau studiem cu rabdare pana descifram situatia? N2 putem face binele cu discretie, este mai eficient in acest fel? N3 cum putem proteja sentimentele altora?</p>	<p>Cum? Resurse umane interventii: – cunostinte, deprinderi , operatii necesare pentru interventii cu succes, invatarea lor; in ce limite?, gradul de aplicabilitate a solutiilor sau operatiilor Dezvoltarea capacitatilor de ascensiune in ierarhia sociala si economica Dezvoltarea capacitatilor de participare la viata sociala si de rafinare a vietii personale</p>	<p>Cu cine ne permitem sa ne manifestam emotiile? Cu ce putem participa la diferite evenimente? Pentru cine intervenim in situatii delicate? Pentru ce avem nevoie de rabdare in intelegerea unei situatii? Cu ce mijloace depasim situatiile problema? Cu ce scopuri ne cautam prieteni? Cu ce rezultate se finalizeaza dusmania cu cineva? De ce este necesar sa protejam sentimentele altora? Cum putem face bine cu discretie? Unde ne gasim aliatii in depasirea unei situatii critice? Cand este utila interventia noastra? Ce influenta are manifestarea emotiilor in relatiile noastre cu altii?</p>	<p>Cand simtim nevoia sa ne sfatuim cu altii? Care sunt caracteristicile ce ne aseamana sau ne deosebesc? Cum actioneaza prietenii intre ei, dar dusmanii?</p>	<p>Cat de importante sunt emotiile pozitive pe care le cream alina? De ce este bine sa daruim alina? place si noua? Cum putem echilibra o situatiune tensionata?</p>
11 progres inventivitate (Originalitatea solutiilor)	<p>N1 ce ar trebui facut pentru a avea o lume mai buna? N2 cum putem colabora la rezolvarea unor probleme dificile? N3 ce putem invata din istorie pentru a nu mai repeta aceleasi greseli? N1 cum putem sa ne marim gradul de perceptie al realitatii sociale si al naturii? N2 ce solutii interesante ati gasit si cui le-ati transmis? N3 ce credem noi despre progres si cat de importanta este inventivitatea in descoperirea solutiilor la problemele actuale?</p>	<p>Indicatorii privind nevoile, dorintele, si posibilitatile de a fi satisfacute, intensitatea, importanta, costuri calitatea, eficienta, costul, durata, nivel dificultate, efortul necesar Dezvoltarea capacitatilor de perfectionare continua de-a lungul vietii Dezvoltarea capacitatilor de interventie in functie de necesitatile si regulile existente</p>	<p>Cu cine putem colabora pentru o lume mai buna? Cu ce mijloace se pot indrepta problemele curente? Pentru cine trebuie sa ne marim gradul de intelegere al realitatii? Pentru ce fel de situatii trebuie sa ne pregatim din vreme? Cu ce mijloace se poate rezolva inventiv o situatie? Cu ce scopuri cautam progresul in toate? Cu ce rezultate se finalizeaza progresul tehnologic? De ce este necesar sa gandim responsabil cand punem problema progresului? Cum se transmit solutiile interesante? Undeeste esentiala inventivitatea? Cand este necesar progresul? Ce solutii inventive au asigurat progresul pana acum?</p>	<p>Ce caracteristici sunt importante si este necesar sa le urmarim pentru a avea o imagine mai buna despre lume? Cum invatam sa aplicam solutiile bune la situatii de viata? Ce inseamna progresul si cum se poate realiza fara sa dezechilibreze natura si societatea?</p>	<p>Cum ne putem organiza si actiuni putem face pentru a ajuta lumea in care traim? In ce fel ne putem implica in actiunile promovate de altii? Cum identificam solutia una si cum o punem in aplicare?</p>
12 curiozitate (enciclopedie)	<p>N1 ce subiecte mari de interes avem in acest moment? N2 ce legi guverneaza lumea? N3 cum ne putem bucura de intelegerea altora si cum putem transmite</p>	<p>Care? Identificare, metode selectie, operatii, interventii, modalitati optime de actiune pentru satisfacere nevoi, cum evolueaza? Care a fost modelul de evolutie in timp al fenomenului sau</p>	<p>Cu cine colaboram cel mai bine cand cautam informatii? Cu ce instrumente descoperim legile universului? Pentru cine este esentiala transmiterea informatiilor</p>	<p>De ce ne pasioneaza anumite domenii? Cand o informatie este interesanta? Este bine ca sa traim cu un rost pe lume sau este bine sa profitam de orice ne asigura o placere?</p>	<p>De cand ne pasioneaza anumite domenii? Exista legi de guvernare a lumii care nu le stim? Dece neintelegera provoaca probleme si genereaza situatii dificile?</p>

	<p>intelegerea noastra? N1 ce fel de cunostinte ne creeaza cea mai mare bucurie? N2 de ce ne place sa citim informatii interesante? N3 care este rolul nostru in lume si pe planeta?</p>	<p>conceptului Dezvoltarea capacitatilor de comunicare cu altii si de a intelege multiculturalismul Dezvoltarea capacitatilor de aprofundare a intelegerii realitatii si de descoperire a legilor ei de organizare si functionare</p>	<p>intr-un stil ce nu creeaza dificultati in intelegere?</p> <p>Pentru ce ne intereseaza anumite domenii si subiecte? Cu ce mijloace ne putem satisface curiozitatea si dorinta de cunoastere? Cu ce scopuri ne cautam mereu domeniul de pasiune?</p> <p>Cu ce rezultate se finalizeaza cautarea informatiilor? De ce suntem sensibili la anumite tipuri de informatii? Cum reusim sa ne formam o viziune asupra lumii?</p> <p>Unde gasim informatia de care avem nevoie? Cand putem comunica cel mai bine cu altii? Ce ne bucura cel mai tare cand ne impartasim cunostintele?</p>		
--	---	---	---	--	--

Concluzii

Reformele educationale pe care le impun etapele de dezvoltare ale umanitatii de la acest moment si crizele aditionale generate pot fi duse la bun sfarsit doar prin reconceptualizarea educatiei si orientarea sa catre individ. In acest context educarea utilizarii instrumentelor de gandire si a echilibrului si armoniei personalitatii umane devin factorii cu cea mai mare pondere, superioara memorarii de cunostinte teoretice fara aplicabilitate imediata. Saltul in cunoastere pe care l-a facut omenirea pe plan stiintific si tehnologic trebuie sa fie urmat de un salt similar in evolutia personalitatii umane pentru a nu mari prapastia dintre necesitatile umane tot mai mari ce epuizeaza tot mai mult planeta Pamant.

Marele efort de schimbare a paradigmei educative se poate face nu doar prin acumularea de cunostinte ci mai ales prin sistematizarea si orientarea eforturilor de dezvoltare a personalitatii, mai ales datorita faptului ca internetul ne scuteste la momentul actual sa cautam cunostintele in mod aleatoriu. Este foarte posibil la acest moment sa se creeze mecanisme de educare online ce pot conduce la acumulari de cunostinte cu respect fata de profilul de personalitate al elevului, aceste mecanisme permitand eliberarea profesorului de necesitatea predarii si orientand eforturile catre dezvoltarea personalitatii. Un exemplu in aceasta directie este dat mai jos.

Curricula online si asigurarea calitatii

PARTEA I

Asigurarea calitatii in educatie se face pe mai multe directii, una dintre cele mai importante fiind proiectarea continuturilor curriculei.

In definitia curriculei sunt incluse planurile de invatamant, programele analitice, materialele de instruire scrisa sau online, stilurile de predare, obiectivele si competentele asteptate, metodologiile de evaluare.

Din acest motiv este necesara o abordare cu o viziune unitara asupra problemei curriculei ce permite asigurarea calitatii in educatie.

Proiectarea planurilor de invatamant

Planul de invatamant poate fi considerat cel mai important produs al demersului de optimizare curriculara. Planul de invatamant stabileste :

- a) finalitatile si obiectivele generale ale pregatirii ;
- b) competente si standarde ale pregatirii;

- c) structura continuturilor pregatiri, grupate modular, sub forma de discipline, inter- sau transdisciplinar etc.;
- d) esalonarea pregatirii in timp, cu precizarea expresa a:
 - succesiunii **situatiilor de invatare** (*situatia de invatare reprezinta un context pedagogic creat de actiunea conjugata a urmatorilor factori:*
 - sarcina de invatare;
 - cunostintele si abilitatile pe care le poseda elevul, cerute de rezolvarea sarcinii de lucru;
 - obiectivele de invatare;
 - obiectivele de formare relative la sarcina;
 - unitatea de timp;
 - resursele mediului fizic in care are loc invatarea;
 - contextual relational creat in jurul sarcinii de invatare.

*O situatie de invatare optim structurata din punct de vedere logic, psihologic si pedagogic determina la nivelul elevului o **experienta de invatare**. **Experienta de invatare pedagogica** este o componenta a curriculum-ului care se refera la nivelul de interiorizare a situatiei de invatare reprezentand o achizitie in plan personal a elevului, care se obiectiveaza intr-o modificare in sens pozitiv a structurilor cognitive, afective sau psihomotorii).*

- durata minima si maxima a pregatirii;
- structura anilor scolari;
- e) sistemul de acces si finalizare a pregatiri;
- f) modalitatile de evaluare a competentelor si standardele pregatirii pe parcurs si finale.

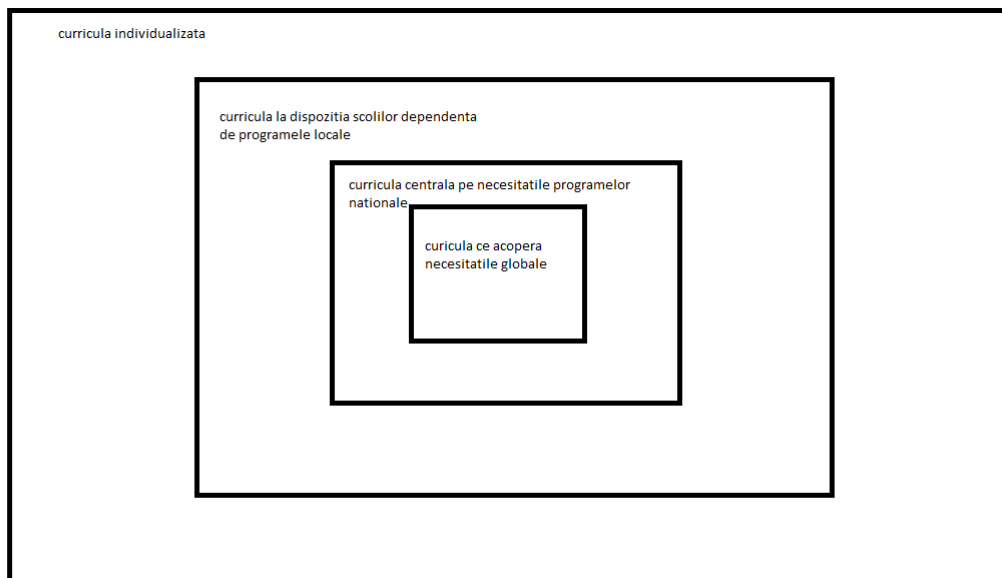
Observatie: *Planul de invatamant trebuie sa reflecte integral principiile curriculum-ului educational, exigentele de proiectare curriculara si exigentele de reforma curriculara.*

In general un plan de invatamant contine :

1. un core curriculum format din discipline ;
2. un curriculum secundar, alcatuit din discipline optionale si facultative.

Daca in anii '90 a existat tendinta de a se deplasa de la curriculum-ul centrat pe discipline la curricula fuzionate pastrand core curriculum, astazi eforturile se indreapta spre inlocuirea curriculum-ului unidimensional cu curricula centrata pe *multi-dimensional man*.

Planurile de invatamant trebuie orientate astfel incat sa raspunda nevoilor de educare pentru rezolvarea in ordine a problemelor globale, regionale, nationale, locale si individuale. Pe masura ce evolueaza catre individual creste numarul de optiuni posibile, cel mai mic numar de optiuni fiind prins in curricula nucleu. Chiar si in conditiile curriculei nucleu se cer respectate obiectivele cadru de tip formative ale UE, aceste obiective fiind minimale ca nevoie de respectare, ele putand fi completate cu obiective specifice pentru diferite tipuri de curricula.

O analiza a problemelor ce genereaza probleme globale ne directioneaza catre nevoia de dezvoltare de curricula pe ecologie si managementul dezastrelor, economie-finante si managementul crizelor, comunicare si multiculturalism, psihologia stilurilor de gandire caracterizand diferite culturi, dezvoltarea abilitatilor de gandire si aplicare a gandirii pe cazuri concrete, etc.

In cazul nevoilor generate de programele nationale se cere curricula pentru dezvoltare comunitara, comportament pe piata muncii, comportament proactive si leadership, antreprenoriat si inovare, educatie financiar-bancara, etc.

La fiecare nivel de dezvoltare de curricula aceasta trebuie structurata astfel incat sa pregateasca tinerii pentru a putea rezolva problemele concrete generate de evenimentele diverse prin care trecem.

In proiectarea oricarei curricule trebuie pornit de la lista competentelor pe care le asteptam a fi obtinute de educabili dupa parcurgerea ciclului pentru care a fost proiectata curricula.

In invatamantul formal scolar lista competentelor cheie agreata de Uniunea Europeana este un bun punct de plecare:

- a. **Competente de comunicare in limba materna si in doua limbi de circulatie internationala;**
- b. **Competente fundamentale de matematica, stiinte si tehnologie;**
- c. **Competente digitale (de utilizare a tehnologiei informatiei pentru cunoastere si rezolvarea de probleme);**
- d. **Competente axiologice sau de valorizare (necesare pentru participarea activa si responsabila la viata sociala);**
- e. **Competente pentru managementul vietii personale si al evolutiei in cariera;**
- f. **Competente antreprenoriale;**
- g. **Competente de expresie culturala;**
- h. **Competente de a invata pe tot parcursul vietii.**

Competentele specifice trebuie apoi listate si detaliate pe discipline si niveluri de invatamant. Abia apoi trebuie decise continuturile, abilitatile si atitudinile asteptate.

Curriculumul scolar nu trebuie proiectat intr-o singura varianta si, mai grav, in varianta maximalista. Este util sa existe trei variante, minima, medie si maximala, iar decizia folosirii uneia dintre cele trei variante sa apartina profesorului. Se poate lucra chiar in aceeasi clasa pe variante diferite de curricula, pe grupe de elevi. Curricula maximala, aprofundarea, se poate utiliza la cercurile de elevi, in cadrul CDS (Curriculum la dispozitia Scolii). In cazul acesta, sensul

aprofundarii nu este cel din Curriculum-ul la Decizia Scolii in care aprofundarea se aplica numai in cazuri de recuperare pentru elevii care nu reusesc atingerea nivelului minimal al obiectivelor din programele scolare ale anilor anteriori. Sensul aprofundarii in cazul performantelor urmarite prin curricula este de deschidere de noi campuri de cunoastere specifica dezvoltarii de pasiuni pe anumite directii de studiu.

Insusirea curriculei minimale este suficienta pentru obtinerea mediei 6.

Proiectarea curriculara nu trebuie, in orice caz, sa fie redusa la concepte. Este marea eroare care s-a facut pana in prezent.

Sunt obligatoriu de adaugat cel putin trei componente, la fel de importante:

modelarea, (rezolvarea unor situatii concrete din viata reala cu instrumentele furnizate de disciplina respectiva), **dialogul stiintelor** (incursiuni in alte discipline stiintifice, tehnice) si **invatarea individuala** (crearea abilitatilor de autoformare continua).

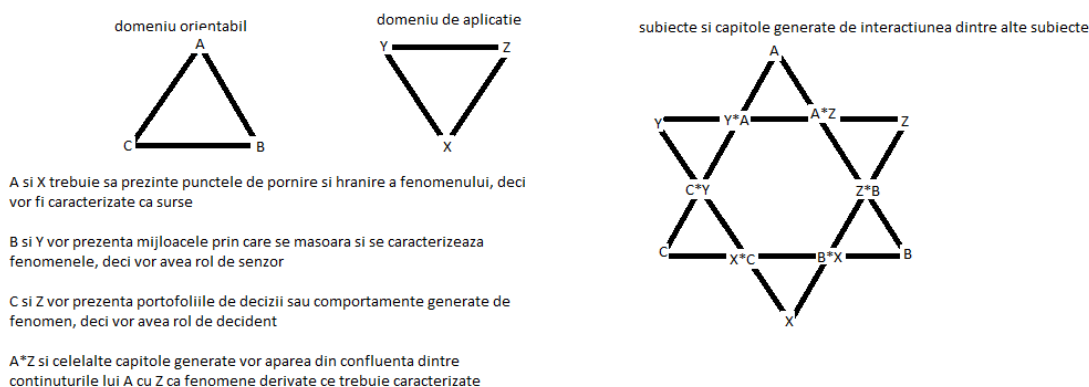
Fara aceste noi dimensiuni ale proiectarii curriculara nu se poate trece la o noua paradigma curriculara.

Listarea abilitatilor si atitudinilor asteptate trebuie de asemeni sa tina cont de gradele de libertate acordate profesorilor. In primul rand trebuie sa aiba trei nivele de complexitate, minim mediu si maxim (aprofundare), si sa cuprinda itemi din cele patru componente ale curriculei: concepte, modelare, incursiuni in alte discipline, invatare individuala.

Capitolul de evaluare va contine de asemenea itemi din cele 9 categorii de curricula (concepte-nivel minim, concepte-nivel mediu, invatare individuala-nivel mediu, etc.)

Algoritmul de proiectare al continuturilor pe directie de curricula

Curricula necesara dezvoltarii programelor locale trebuie de asemenea orientata astfel incat sa permita transferul de la un domeniu luat in considerare la rezolvarea unei probleme concrete.

Modelul prezentat anterior da fluenta informatiei si permite orientarea aplicativa a curriculei astfel incat sa permita formarea de abilitati necesare rezolvarii problemelor din domeniul de aplicatie pornind de la cunostintele din domeniul orientabil.

Un exemplu in acest sens este urmatorul:

Sa luam drept domeniu orientabil matematica si ca domeniu de aplicatie managementul crizelor. Desi sunt doua directii aparent fara nici o legatura exista conexiuni ce pot permite crearea unei curricule, pe care le putem obtine cu putina atentie si experienta.

Vom lua sursa matematicii "A" ca fiind data de masura si logica proceselor, senzorul matematicii "B" ca fiind dat de capacitatea masurabila de modelare a realitatii, iar decidentul matematicii "C" dat de portofoliile de tehnici de abordare a realitatii.

Pentru managementul crizelor vom lua ca sursa "X" procesele generatoare de crize, ca sensor "Y" evaluatorii generali a crizelor, iar pentru decidentul "Z" vom lua tipurile de catastrofe ce sunt provocate de evolutia crizelor.

Obiectele generate vor fi urmatoarele:

"AZ" generat de catre "A", masura si logica proceselor si de "Z", tipurile de catastrofe va caracteriza modul in care oamenii prin utilizarea unor instrumente de gandire ce nu corespund cu cele ale naturii au provocat aceste crize. Un exemplu in aceasta directie este dat de logica liniara si gandirea dihotomica ce a inlocuit intelegerea complexitati fenomenelor cu un simplu act de masurare si comparare, cu consecinte catastrofale in intelegerea impactului produs de oameni asupra altor medii.

"ZB" generat de "B", capacitatea masurabila de modelare a realitatii si de "Z", tipurile de catastrofe va, va caracteriza tipurile de reactii comportamentale pe care le au diverse categorii de oameni invatati sa masoare si evalueze anumite aspecte ale realitatii in diferite tipuri de imprejurari.

"BX" generat de "B", capacitatea masurabila de modelare a realitatii si "X", procesele generatoare de crize va caracteriza noi modalitati de gandire ce ne pot permite intelegerea complexitatii si dinamicii crizei, precum cele obtinute prin aplicarea stiintelor complexitatii, logicilor neliniare, ciberneticii, etc.

"XC" generat de "X", procesele generatoare de crize si de "C", portofoliile de tehnici de abordare a realitatii, va caracteriza posibilitatile tehnice de obtinere de tehnologii cu feedback la mediu, precum si noile modalitati de evaluare calitativa si complexa a relatiilor generatoare de crize.

"CY" generat de catre "C", portofoliile de tehnici de abordare a realitatii si de "Y", evaluatorii generali ai crizelor, va caracteriza noile tendinte de abordare contabila, precum contabilitatea verde, limitele acestora si pragurile critice ce nu permit gesticinarea momentelor de criticalitate si vor deschide caile experimentului si a noi abordari privitoare la crize.

"YA" generat de catre "Y", evaluatorii generali ai crizelor si "A", masura si logica proceselor va caracteriza influenta modului in care masuratorile inadecvate conduc la politici gresite ce determina consecinte catastrofale in conditii de criticalitate.

O tabla de materii pentru acest tip de curricula va avea capitolele puse in ordinea urmatoare:

- A, teoriile de masurare si algoritmizare din matematici
- AZ, adecvarea logicilor gandirii matematice la intelegerea complexitatii si dinamicii crizelor
- Z, tipurile de catastrofe generate de crize
- ZB, reactii comportamentale de raspuns la crize generate de algoritmi de gandire uzuali dintr-o cultura data
- B, capacitatea masurabila de modelare a realitatii
- BX, caracteriza noi modalitati de gandire ce ne pot permite intelegerea complexitatii si dinamicii crizei, precum cele obtinute prin aplicarea stiintelor complexitatii, logicilor neliniare, ciberneticii, etc.
- X, " procesele generatoare de crize
- XC, posibilitatile tehnice de obtinere de tehnologii cu feedback la mediu, precum si noile modalitati de evaluare calitativa si complexa a relatiilor generatoare de crize
- C, portofoliile de tehnici de abordare a realitatii.
- CY, noile tendinte de abordare contabila, precum contabilitatea verde, limitele acestora si pragurile critice ce nu permit gesticinarea momentelor de criticalitate si vor deschide caile experimentului si a noi abordari privitoare la crize.
- Y, evaluatorii generali a crizelor
- YA, influenta modului in care masuratorile inadecvate conduc la politici gresite ce determina consecinte catastrofale in conditii de criticalitate.

In interiorul fiecarui capitol se vor cauta cele mai indicate continuturi pentru aplicarea matematicilor optime la necesitatile caracteristicilor crizelor conform cu obiectivele capitolelor. Pe de alta parte trecerea de la un capitol la urmatorul se va face urmarind anumite obiecte concrete identificabile ce vor fi urmarite in elaborarea programului de evaluare continua. Pentru realizarea

acestui obiectiv vor fi necesare atat capacitati profesionale din educatie pe fiecare domeniu de curricula cat si programatori IT ce vor lucra conform specificatiilor.

Modelul poate fi aplicat pe orice axa cu capetele „domeniu orientabil” si „domeniu de aplicatie” si poate fi prin practica utilizat la dezvoltarea de curricula pe toate directiile si cu toate deschiderile.

Acest model de proiectare de curricula mai are si un alt avantaj, acela al coerentei logice si aplicative a proiectarii ce conduce la motivarea catre invatare a elevilor si implicit conduce la micșorarea lipsei de motivatie si scaderea abandonului scolar.

Modelul permite de asemenea identificarea legaturilor logice dintre continuturile a doua varfuri apropiate ale hexagonului stelat, ceea ce permite identificarea competentelor specifice ce trebuiesc evaluate utilizand materialul din capitolul generat de continuturile varfurilor apropiate ale hexagonului stelat.

Pe de alta parte continuitatea logica a unei curricula se poate completa cu o continuitate logica a ansamblului curricula daca se tine seama de orizonturile de interes specifice fiecărei varste mentale in parte si se proiecteaza astfel de curricula specifice ce raspund la intrebarile specifice varstelor mentale.

Un exemplu se afla in ceea ce urmeaza:

Educatie atitudinala fata de comunitate, cultura, natiune Curricula pentru copii din comunitatea rroma

Populatiile ce provin din alte culturi initiale decat populatia gazda intampina anumite dificultati de adaptare din cauza distantelor culturale. Cunoasterea acestor distante culturale si intelegerea mecanismelor culturale proprii creeaza in primul rand la copii posibilitatea alegerii drumului in viata, cat si posibilitatea de a descoperi o lume noua pe care ti-o poate oferi educatia in spiritul altor traditii culturale.

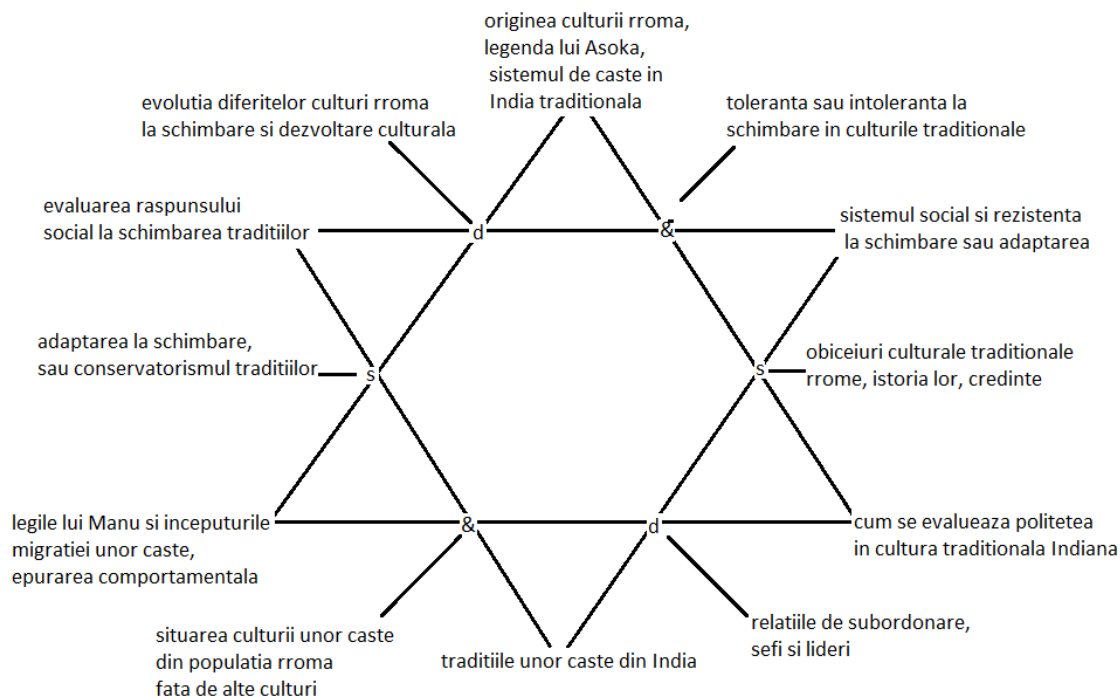
Performantele unor persoane tin in primul rand de modelul de evaluare cultural, adaptarea tine in primul rand de respectarea unor norme din cultura gazda si de obtinerea unor performante ridicate plecand de la acesta intelegere.

Un exemplu, in orice copil rrom lingurar se afla un posibil fauritor de viori, un Stradivarius. Pentru a se obtine aceasta performanta extraordinara trebuie doar ca standardele de lucru, cerintele meseriei de fauritor de viori, sa nu fie contrare standardelor fauririi de linguri, sa le se prezinte maseria de fauritor de viori ca fiind dorita de catre fauritorii de linguri. Posibila problema, intre lingurari si violonisti ar putea exista un vechi conflict de subordonare dat de castele diferite din care provin, ceea ce poate creea intoleranta fata de profesia de fauritor de viori. Conflictul poate fi de mult uitat, insa intoleranta poate fi pastrata cultural, ceea ce poate fi depasit printr-o intelegere datorita unei curricula a problemei.

Se poate miza pe dezvoltarea in aceasta meserie, deoarece simtul lemnului este la fel cultivat la fauritorii de viori si la lingurari.

Acest exemplu arata de ce este necesara o educatie specifica nevoilor de evolutie a fiecărei etnii, daca aceasta forma de educatie se va practica in scoli, raspunzand astfel necesitatilor concrete de adaptare culturala si de performanta a copiilor rromi, atunci acestia vor veni la scoala pastrandu-si si cultura proprie, dar reusind sa folosesca abilitatile lor inascute sau dobandite in cadrul propriei culturi, pentru dezvoltarea personala.

Un exemplu de curricula destinata acestui scop este modelat mai jos in tematicile majore:

Tematica capitolului	Tematicile lectiilor
Originea culturii rroma, legenda lui Asoka, sistemul de caste in India traditionala	Cultura initiala, reflexe culturale din perioada tranzitiei si migratiei, respectul fata de culturile asociate pe perioada migratiei, de ce migratia a avut loc, legenda tarii mitice, de ce ultimii rromi veniti odata cu imperiul turcesc sunt creatori de manele, cum arata alte traditii culturale, folclor rroma de influenta rusa, cum cantau la inceputul migratiei.
Toleranta sau intoleranta la schimbare in culturile traditionale	Tradiitiile si imprumutul traditiilor de la alte popoare, pomana, ursitorile, traditii indo-europene, portul traditional si legenda lui Asoka, caste inferioare (impure), parti ale corpului impure sau pure, lichide ale corpului pure sau impure, zeii vechi si felul in care au fost preluati in culturile gazda (Naibah), toleranta la alte culturi si izolarea culturala.
Sistemul social si rezistenta la schimbare sau adaptare	Tradiitii si obiceiuri, taboori si ritualuri, conservarea traditiilor si eliminarea celor care calca traditiile, izolarea culturala si sabloane comportamentale ritualice, modalitati de recunoastere, colaborare si concurenta in interiorul uniunilor culturale, ierarhii intre culturi si dreptudi de actiune plecate din legenda lui Asoka.

Obiceiuri culturale traditionale rrome, istoria lor, credinte	Cutul soarelui, al lunii, al stelelor, al cutitului, specifice diferitelor caste provenite din trupul lui Asoka, traditia mandragorei, ritualuri de divinatie, de alungarea ghinionului, modul in care sunt privite de alte culturi (scuipatul de deochi, scuipatul in gura pentru binecuvantare, stropitul cu lapte de mama, aruncarea blestemului prin stropitul cu urina, etc)
Cum se evalueaza politetea in cultura traditionala indiana	Toleranta totala si cultivarea calmului si detasarii, simtul timpului oriental, vegetarianismul si cultul vacilor, respectul fata de orice forma de viata, pornite de la Asoka regele mitic. Motivul epurarii castelor ce nu au respectat regulile noii religii. Inferioritatea de casta transmisa prin limbaj la unele categorii de rromi, de ce unii rromi vorbesc urat, modalitati de recunoastere reciproca prin limbaj verbal, gestic, comportamental ritualic.
Relatii de subordonare, sefi si lideri	Sistemul de gestiune a activitatilor sociale, cum rata un sef, ce atributii are un sef, cum se selecteaza un sef, rolul aurului ca simbol al castei superioare, de ce nu se admit lideri in culturile traditionale, de ce lipsa de lideri conduce la migratie si la neadaptare si neintegrare culturala, liderii si tranzitia la o casta superioara, razboiul intre caste.
Traditiile unor caste din India	De ce unii rromi prefera saracia si locuire in colibe de lut, altii construiesc palate, imaginea publica si aparteneta la o casta sau alta, decizia politica la rromi, tendintele de emancipare culturala, adaptarea la alte culturi si integrarea in alte standarde culturale, elinerea de vechile traditii, riscurile ramanerii in cadrul vechilor traditii si reactia altor culturi fata de obiceiurile culturiiilor nou venite.
Situarea unor caste din populatia rroma fata de alte culturi	Respectul sau parazitarea altor culturi, ce se intelege prin standarde de calitate in diferite culturi si legenda lui Hristos si a fierarului rrom, dispretul sau aprecierea culturala in lumea multiculturala, traditia libertatii si a supunerii fata de reguli proprii sau straine.
Legile lui Manu si inceputurile emigratiei unor caste, epurarea comportamentala	Marii lideri ai istoriei si modul in care au schimbat lumea lor, respectul fata de liderii iluminati, alungarea celor ce nu au dorit schimbarea, inceputul migratiei, dezvoltarea de forme de economie proprie, conservarea existentei tribale prin comportament specific, inacceptabil pentru alte culturi
Adaptarea la schimbare sau	De ce sefii alunga posibili lideri locali,

conservatorismul traditiilor	conservarea traditiilor ca asigurare pentru existenta in continuare a sefilor si a sistemului de administrare traditional al simbolurilor puterii, goana dupa bani si putere, acesul social in structura altor culturi si recunoasterea membrilor culturii rroma a celor proveniti din sanul ei, dar evoluand in cultura gazda
Evaluarea raspunsului social la schimbarea traditiilor	Raspunsul social la schimbare in functie de nivelul de superioritate sau inferioritate al castelor initiale, evolutia culturala si performanta culturala, suntem prizonierii propriilor traditii sau avem libertatea de evolutie proprie ?
Evolutia diferitelor culturi rroma la schimbarea si dezvoltarea culturala	Marii artisti sau marii oameni de cultura, dezvoltarea acestora in afara culturii traditionale, marii mestesugari sau transmitatori de traditii, dezvoltarea lor in cadrul culturii traditionale, nivelul de cultura initiala si dezvoltarea personalitatilor, schimbarea si evolutia unei culturi, istoria evolutiei diferitelor culturi rroma, rezultate istorice.

Formarea profesionala ceruta de noua curricula

Devine evidenta necesitatea ca in paralel cu proiectarea de curricula sa se faca si cursuri de formare profesionala cu cadrele didactice orientate pe largirea campului de competente psiho-pedagogice care vor permite adecvarea stilurilor de predare cu stilurile de invatare ale elevilor, pe largirea campurilor de cunoastere din alte domenii conexe, pe utilizarea aplicatiilor IT si a programelor multi-media si pe marirea nivelului de autonomie decizionala care sa le permita crearea de programe educative specifice solicitate de conditii specifice. In paralel cu ofertarea de cursuri vor fi construite si matricile de evaluare, evaluarea continuand si proiectele practice de dezvoltare de curricula sau de proiecte a unui program educativ in conditii date. Aceste cadre didactice vor deveni expertii in educatie capabili sa difuzeze in mediul eduativ noile curricula si sa organizeze local transferul de bune practici.

Curricula online

Curricula online are in particular si posibilitatea atingerii simultane a mai multor nivele de aprofundare datorita posibilitatii intrarii in materiale aditionale la dorinta cititorului. De asemenea poate beneficia si de motoare automate de evaluare a nivelului de intelegere si de orientare catre capitolele mai putin intelese, eventual chiar cu un alt set de aplicatii. Aceste aplicatii vor permite punerea in practica atat a programelor de recuperare a invatarii, cat si a programelor de accelerare sau aprofundare a invatarii, precum si a programului de imbogatire a cunoasterii prin deschiderea curiozitatii pe noi domenii de lucru.

Platforma IT

Din punctual de vedere al platformelor IT necesare introducerii acestor aplicatii de evaluare si directionare continua pentru curricula online, putem spune ca acestea vor trebui sa fie de un inalt nivel tehnic. Putem de asemenea afirma ca marele efort de introducere a aplicatiilor online va sta nu doar in proiectarea de curricula specifice directiilor si etapelor de varsta care sa se coreleze

intre ele ci mai ales in corelarea cunostintelor din curricula cu sistemul de testare-orientare si deschidere de link-uri online pentru aprofundarea cunostintelor. Platforma It necesara unei curricule online eficiente are nevoie sa asigura un numar de specificati instrumentale care vor conduce de asemenea la un numar de instrumente de lucru dupa cum urmeaza:

-asigura contacte multi-media, cursuri online, conferinte online, baze de date separate pentru fiecare utilizator si protectia informatiei

-asigura o biblioteca online ce se poate completa in mod continuu de catre utilizatori

-asigura posibilitati de comunicare selectiva ce creeaza instrumentul necesar pentru aplicati de tipul mentoring online, tutoring online, sau comunicare peer to peer

-asigura evaluarea continua a cunostintelor dobandite prin seturi de itemi echivalenti, aceasta evaluare se concretizeaza prin orientarea educabilului catre capitolele mai putin insusite pe care le poate reanaliza la voie.

-memoreaza traseul de invatare raspunsuri bune sau gresite la itemi de evaluare cu caracteristici cuantificate. Aceasta permite analiza automata a datelor psihologice ce permit orientarea profesionala a educabililor catre domeniul de maxima abilitate personala

-permite studiul oricarei curricule pornind de la oricare capitol si orienteaza in urma testarii educabililor asupra capitolului ce nu sunt suficient de bine intelese.

-deschide posibilitatea aprofundarii subiectului prin deschiderea de link-uri din alte baze de date online.

-are o interfata prietenoasa si este usor de utilizat

-raporteaza automat la cerere traseele si performantele evaluate pentru fiecare educabil la o anumita materie, permitand astfel estimarea automata a progresului scolar.

Putem estima ca de indata ce sistemul se va implementa in scoli cu ajutorul expertilor formati in educatie se va mari interesul pentru invatare alternative si posibilitatea de absolvire a scolii prin adaugarea la portofoliul individual al elevilor si a cursurilor informale sau nonformale parcurse si testate prin formele de educatie online. Daca aceste forme moderne de educatie online vor intra in scoli si vor fi practicate de catre cadrele didactice si de catre elevi, va disparea si fenomenul abandonului scolar.

Modul in care se structureaza curricula online este evident mai complex decat curricula expozitiva, insa realizarea urmeaza aceleasi principii de baza. Mai mult de atat, curricula online poate dezvolta capacitati cognitive superioare decat cea expozitiva atunci cand profesorii sunt bine instruiti in realizarea si utilizarea acesteia.

Curricula destinata dezvoltarii capacitatilor de gandire

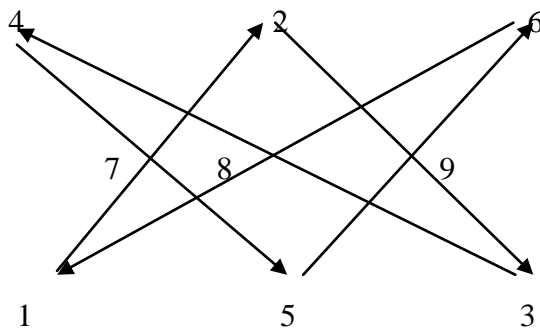
Extraordinarele evolutii inregistrate pe plan mondial - mai ales in ultimele doua decenii in domeniul tehnologiei informatiei ne conduc rapid si inexorabil la sistemul de educatie online in care fiecare copil poate sa gaseasca pe web oricata informatie doreste, iar rolul profesorului fata de ucenicii sai se modifica in mod fundamental, de la principalul <furnizor de informatie> la principalul <consilier de cariera>.

Cum aceasta schimbare este de neevitat, singura solutie corecta este sa directionam copiii astfel incat ei sa poata si sa stie sa utilizeze in mod cat mai inteligent rețeaua Internet, iar aceasta presupune dezvoltarea unei gandiri complexe.

Temele de curricula mai jos mentionate sunt destinate dezvoltarii gandirii complexe, motivate, focalizate pe gandire detaliata, dar si vizionara. Diferenta dintre o curricula *ce aduce doar experienta* si una *ce formeaza stiluri de gandire* este esentiala in aceste abordari curriculare. Tematica de mai jos este gandita astfel incat sa permita atingerea acestor obiective:

- Cum sa utilizam Internetul pentru a cauta si gasi informatie pertinenta Care sunt regulile de comunicare in diferite culturi sau intre diverse specii
- Ce sunt traditiile si obiceiurile, valorile si experientele
- Ce sunt si cum se obtin comunicarea creativa si inventivitatea
- Cum evaluam realitatea, ce sunt principiile de gandire si mecanismele de decizie

- Care sunt relatiile cu mediul natural, tehnologic si social, ce sunt antreprenoriatul de mediu, antreprenoriatul social, antreprenoriatul tehnologic
- Cum intelegem realitatea (prin stiintele vietii si stiintele exacte)
- Ce este transferul de structura (in bionica, stiintele complexitatii)
- Ce intelegem prin simboluri, cutume, tabuuri, sabloane ritualuri

Ca abordare, orice tematica particulara intr-un produs e-learning trebuie sa permita insusirea de cunostinte, gasirea de informatii de catre fiecare elev, dezbateri pe teme date de catre fiecare subiect, acolo unde exista suficient material strans, evaluare continua si evaluare la momente predeterminate, cand s-a strans suficienta informatie.

Pe de alta parte curricula trebuie sa poata fi parcursa, fara a deveni discontinua, de catre oricine, in functie de interesul propriu al copilului, iar testarile sa fie finalizate cu orientari catre domeniile in care copilul are capacitatea de a obtine performante bune. Testarile trebuie, de asemenea, sa directioneze automat copilul catre zonele unde, intr-un sistem de evaluare prin bife, a demonstrat ca nu are materia suficient de bine inteleasa, eventual pe un alt traseu de invatare, astfel incat sa-si mareasca nivelul de intuire si intelegere asupra problematicilor.

Toate aceste caracteristici pot fi atinse printr-o modelare a curriculei ce este descrisa in acest model de elaborare de curricula online.

Descrierea mecanismelor si pasilor necesari dezvoltarii de produse este urmatoarea:

- Se cauta initial domeniul ce se va aplica, reprezentat printr-un triunghi echilateral cu varful in sus, si de asemenea domeniul unde se va aplica primul domeniu, reprezentat printr-un triunghi echilateral cu varful in jos.

- La fiecare domeniu se vor descrie sursa (de unde se trage acel domeniu), sensorul (cum se manifesta in mod masurabil acel domeniu) si decidentul (care este portofoliul de manifestari al acelui domeniu).

- Cele doua triunghiuri se aseaza in forma de stea David si in functie de continuturile tematice ale varfurilor apropiate se cauta tematica obtinuta de interactiunea dintre doua varfuri apropiate ce devine continutul varfului nou generat de laturile concurente ce trec prin varfurile generatoare (ex. Retele de comunicare si utilitatea informatiei genereaza situri dedicate unor subiecte)

- Se genereaza pe sistemul de sageti descris in diagramele de mai jos principalul obiectiv al curriculei ce se regaseste in unul dintre varfurile triunghiului echilateral cu varful in jos, iar apoi se completeaza cu sageti intreaga structura dupa modelul de mai jos

- Se identifica locurile unde doua sageti se intalnesc in acelasi punct, acolo se vor acumula cunostinte ce vor fi testate periodic, si in care triunghiuri sagetile sunt ciclice, acolo se vor descrie teme ce vor trebui dezbate.

- Pentru diferentierea tematicilor generale in subiecte specifice se va folosi acelasi procedeu descris anterior, insa in locul domeniului ce se aplica va exista tema de la capatul unei sageti din

diagrama, iar in locul domeniului pe care se aplica va exista tema de la varful unei sageti. Temele se vor diferentia in mod specific in conformitate cu sensul sagetilor, astfel daca de la acelasi varf pleaca doua sageti in directii diferite, diferentierile tematice pe cele doua directii vor fi diferite.

In etapa superioara calculatorul va fi de ajutor. Fiecare sageata fiind purtatoare de tematici aceasta va asigura gasirea itemilor ce vor fi utilizati pentru evaluarea continua. Pe de alta parte daca evaluarea releva puncte slabe in raspunsuri calculatorul urmarind sensurile sagetilor va conduce copilul pe alte sageti din nou la punctul cu necunoscute ajutandu-l astfel sa largeasca campul de constiinta asupra tematicilor.

Daca in etapa a treia, fiecare tema va fi caracterizata in functie de cele 8 obiective cadru ale UE, calculatorul va putea da o reprezentare automata a nivelului de atingere a acestor obiective. De asemenea, in functie de repetabilitatea unor tipuri de performante pe aceleasi obiective sau pe un model psihologic orientat catre piata, calculatorul va face o evaluare automata a stilului de invatare si nivelului de performante specifice a fiecarui elev.

Pentru ca lectiile sa fie atractive in continuturile lectiilor trebuie sa existe informatii care vor raspunde la intrebarile: ce, cum, de ce, cine, care, pentru cine, pentru ce, cu ce finalitati, cu ce mijloace, unde, cum, etc.

Unde exista nevoie de aprofundare a unor cunostinte se vor putea pune link-uri cu trimiteri catre alte surse de informatii

O astfel de curricula cu evaluare automata a calitatii invatarii, a stilului de invatare, a performantelor in intelegere etc. Permite ulterior directionarea automata a elevului catre alte resurse sau curricule ce sunt pe directia sa de performanta.

Un alt avantaj este posibila raportare a performantelor elevilor catre piata, daca traseul de educare online intra in portofoliul elevului. Legea educatiei permite in acest moment realizarea acestei abordari.

Desi avantajele acestui mod de realizare a curriculei online sunt numeroase vor exista si probleme in anumite puncte:

- Profesorii nu sunt pregatiti sa lucreze pe calculator, sa utilizeze informatia de pe net, sa isi faca o adecvare a stilului de predare in conformitate cu stilul de invatare al elevilor sau sa renunte la rolul dat de importanta catedrei si sa devina un sfatuitor uman si prietenos pentru elevi.

- Vor trebui finantate cursuri de pregatire a profesorilor si se vor schimba standardele de evaluare a calitatii, de la prezenta la ore si numarul de note, la dezvoltarea personalitatii si nivelul de autonomie in gandire.

- Se va dezvolta mult educatia online in detrimentul educatiei fata in fata, ceea ce va conduce la riscul alienarii sociale a elevilor, din acest motiv cele doua forme de educatie trebuie sa functioneze concomitent.

Pe de alta parte avantajele sunt numeroase

- Calculatorul bine programat va fi mult mai grijuliu decat un profesor neexperimentat si va avea rabdare infinita cu elevii, ceea ce va conduce la o crestere simtitoare a pozitivitatii factorului emotional legat de educatia online

- Va exista o transparenta in evaluare ce va permite atat elevului cat si profesorilor sau parintilor sa aiba o mai buna estimare a zonelor in care pot performa sau a celor in care nu pot performa cu usurinta. Aceasta va duce la eficientizarea strategiilor didactice ce se vor putea personaliza in functie de subiect

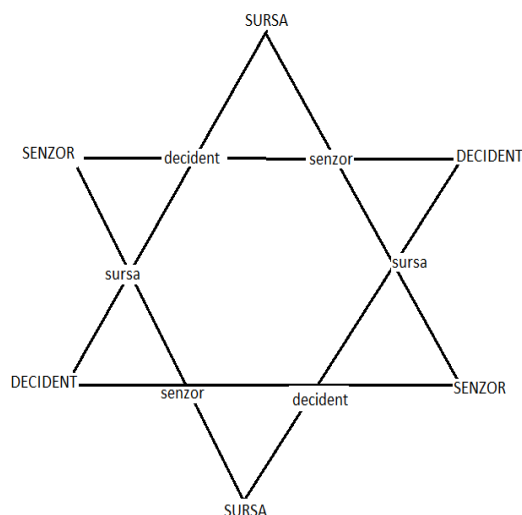
- Va exista inregistrata pe calculator sau online evolutia fiecarui elev raportata la o serie de indicatori fiksi, aceasta va permite alertarea celor interesati in cazul in care exista discrepante in evolutie atat din punct de vedere cognitiv cat si din punct de vedere al schimbarii directiei de performanta. Aceasta alertare va permite anchetarea cazului si luarea de masuri corespunzatoare, daca a fost stabilita cauzal necesitatea acestor masuri. In aceste cazuri prin efecte indirecte se poate afla daca a intervenit ceva negativ sau pozitiv in viata elevului care i-a influentat comportamentul si performantele.

Verificarea corectitudinii tematicilor

Diferentierea tematicilor pe sursa, senzori, decident se poate verifica astfel:

Fiecare triunghi echilateral mare are la varfuri continuturi in care oricare doua il sprijina sau genereaza pe al treilea. De exemplu bazele oficiale pe publicatii online si adecvarea informatiei la nevoi genereaza sau sprijina retelele de comunicare. Acelasi lucru se poate afirma si pentru alte doua varfuri din acelasi triunghi ce genereaza sau sprijina pe al treilea.

Auto-sustenabilitatea informatiei aratata mai sus se regaseste si la triumphiurile echilaterale mici; astfel validitatea informatiei si interactiunile pe structuri de baze de date genereaza sau sprijina bazele oficiale de publicatii si orice alte doua varfuri al aceluiasi triunghi genereaza sau sprijina cel de-al treilea varf.

Ca sa se obtina acest rezultat este necesar ca la generarea varfurilor hexagonului interior sa se aleaga continuturi ce sunt concordante cu functia. Astfel daca retele de comunicare sunt surse si utilitatea informatiei este decident, atunci situarile dedicate unor subiecte trebuie sa aiba rol de senzor, masurand interesul fata de subiect.

O alta perspectiva

Exista si o alta posibilitate de proiectare de curricula adaptabila online ce presupune mai putina modelare, aceasta fiind inlocuita cu identificarea unor structuri cadru. In acest caz rezultatul este antrenarea elevilor catre dezvoltarea abilitatilor si competentelor prezentate in urmatoarul tabel:

Capitole	Structura de proiectare tematici pentru lectii	Competente specifice	Teme de evaluare	Activitati Secventiale	Activitati creative
1	<p>N1 perceptia evolutiei fenomenului</p> <p>N2 adaptarea la noi contexte</p> <p>N3 nivelul consecintelor colaterale</p> <p>N1 Realitatea fizica, concreta - descriere</p> <p>N2 Legi interne realitate</p> <p>N3 Impartasire resursa</p>	<p>Realitatea / nevoia sursa a realitatii (daca ea este un instrument, etc.) obiecte, fenomene care o constituie, descriere, proprietati</p> <p>Modelarea si intelegerea realitatii in formule comunicabile altora</p> <p>Dezvoltarea capacitatii de a proiecta mijloace de interventie asupra realitatii</p>	<p>Cu cine (cine)</p> <p>Cu ce</p> <p>Pentru cine</p> <p>Pentru ce</p> <p>Cu ce mijloace</p> <p>Cu ce scopuri</p> <p>Cu ce rezultate</p> <p>De ce</p> <p>Cum</p> <p>Unde</p> <p>Cand</p> <p>Ce (care)</p>	<p>Limbaje,</p> <p>Proceduri,</p> <p>Orizonturi</p>	<p>Viziune,</p> <p>Misiune,</p> <p>Leadership</p>
2	<p>N1 decizia asupra strategiei</p> <p>N2 portofoliul de solutii</p> <p>N3 aliante colaterale</p>	<p>Cand, in ce conditii?</p> <p>Moment, modalitate, conditiile potrivite de</p>	<p>Cu cine (cine)</p> <p>Cu ce</p> <p>Pentru cine</p>	<p>Simbolistica,</p> <p>Analiza,</p> <p>Sinteza</p>	<p>Intuitie,</p> <p>Motivatie,</p> <p>Creativitate</p>

	N1 Implicare N2 Atitudine, Comportament N3 Responsabilitate	interventie in realitate – indicatori pentru a interveni corect; unde? , locul potrivit unei actiuni Dezvoltarea capacitatii de a finaliza o sarcina de lucru in parametrii stabiliti Dezvoltarea capacitatii de decizie in timp real adecvata necesitatilor curente	Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)		
3	N1 standarde si proceduri N2 modele organizatorice N3 invatare continua, experiment N1 Selectie N2 Prelucrare, acumulare N3 Decizii, colaborare	Metode, interventii, actiuni realizabile pentru indeplinirea dorintelor, intentiiilor – prezentare, solutii posibile Dezvoltarea capacitatii de a proiecta performant instrumente de lucru Dezvoltarea capacitatii de evolutie si transcendere a gandirii	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Algoritmi, Aplicabilitate, Standarde	Descoperire, Inventivitate, Logici
4	N1 regulile de lucru si procesare N2 nivelul utilizarii regulilor N3 modele de evaluare a fenomenul N1 Preferinte, Dorinte N2 Aptitudini N3 Putere, influenta	Cu ce? Resurse din realitate implicate, consumate, proprietati , transformari posibile folosite, cu cine? Retea umana, model organizatoric Dezvoltarea capacitatior de ordonare si organizare a sistemului social creind emotie artistica Dezvoltarea abilitatilor de a evalua dimensiunile si complexitatea unei probleme	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Regulile de lucru si procesare Nivelul utilizarii regulilor Modele de evaluare a fenomenului	Descoperire, inven logici
5	N1 noi logici de abordare N2 adaptare si evolutie N3 dezvoltarea nivelului de complexitate N1Indicatori realitate concreta N2 Influenta indicatori N3 Calitate resursa	Indicatorii care descriu realitatea si transformarile din ea – caracteristici calitative si cantitative ale realitatii si ale transformarilor posibile Dezvoltarea capacitatii de adaptare si respectare a regulilor de lucru Dezvoltarea capacitatii de descoperire de noi sisteme de gandire	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Organizare, Management, Reglementari	Analizare, Proiectare, Adecvare la neco
6	N1 cum se vede din alta perspectiva N2 reguli deja existente sau noi N3 logica de functionare a sistemului N1Posibilitati de interventie N2 Intelegere N3 Integrare	Ce?- influenta exteroara – Influenta, imperativul, presiunea realitatii/familiei, societatii asupra omului – nevoia de a rezolva anumite probleme, oportunitati, beneficii, „ispite”, cu ce mijloace? Necesitatile de unelte specifice Dezvoltarea capacitatii de subordonare si auto- disciplinei in fata unor sarcini concrete Dezvoltarea capacitatilor de raspuns in timp real la solicitari dificile, crize, sau dezastre	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	Coordonare, Disciplina, Ordine	Inteligenta, Desteptaciune, Intelepciune
7	N1 analiza posibilitatilor N2 experienta cunosterii vechi N3 experiente relevante	Dorinte, intentii, nevoi de a interveni/ ameliora/ schimba/ actiona pentru satisfacerea lor	Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine	Strategii, Impunere, Reglementare	Perfectionare, Aprofundare, Adaptare

	<p>N1 Observatii, Concluzii imediate N2 Intuitie N3 Gandire, cunoastere in ansamblu</p>	<p>6. Cognitiv Dezvoltarea capacitatilor de solutionare a situatiilor curente Dezvoltarea capacitatilor de descoperire de noi solutii la probleme vechi sau nou aparute</p>	<p>Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri</p> <p>Cu ce rezultate De ce Cum</p> <p>Unde Cand Ce (care)</p>		
8	<p>N1 decizii luate, analiza acestora N2 consecintele colaterale N3 transferul de bune practici N1 Performante initiale N2 Achizitii cognitive N3 Transfer experienta</p>	<p>De ce? – determinarea interioara, scopul - Satisfactiile ce pot fi oferite de realitate, probleme ce pot fi rezolvate, sau evitate, participare cu succes la relatii, etc – motivarea; cu ce obiective imediate?, influenta factorului eterogen si local, etape de evolutie Dezvoltarea capacitatii de a invata din experienta altora si a lucra pe Internet Dezvoltarea capacitatii de a optimiza deciziile luate in situatii diverse</p>	<p>Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine</p> <p>Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri</p> <p>Cu ce rezultate De ce Cum</p> <p>Unde Cand Ce (care)</p>	<p>Decizii luate, analiza acestora Consecintele colaterale Transferul de bune practici</p>	<p>Viziunea globala a situatii Construirea de tactici abordare Cunoasterea si de aplicarea de strategii</p>
9	<p>N1 paternuri comportamentale N2 modele de structurare N3 viziunea globala si generala N1 Operatii concrete N2 Utilitate transformari N3 Valorificare resurse</p>	<p>Transformari, schimbari posibile in realitatea abordata, fenomene, interactiuni, etc. – descriere, consecinte Schimbari, transformari posibile Dezvoltarea capacitatii de a trai impreuna cu altii si in favoarea altora Dezvoltarea capacitatii de a lucra cu altii in modele organizate de lucru</p>	<p>Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine</p> <p>Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri</p> <p>Cu ce rezultate De ce Cum</p> <p>Unde Cand Ce (care)</p>	<p>Feedback, Responsabilitate, Competenta</p>	<p>Aliante, Atragere, Inducerea actiunii</p>
10	<p>N1 cum se vede schimbarea N2 reactiile fata de eveniment N3 nivelul de implicare/transformare N1 Starea de spirit N2 Participare, sens N3 Rost, grija autentica</p>	<p>Cum? Resurse umane interventii: – cunostinte, deprinderi , operatii necesare pentru interventii cu succes, invatarea lor; in ce limite?, gradul de aplicabilitate a solutiilor sau operatiilor Dezvoltarea capacitatilor de ascensiune in ierarhia sociala si economica Dezvoltarea capacitatilor de participare la viata sociala si de rafinare a vietii personale</p>	<p>Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine</p> <p>Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri</p> <p>Cu ce rezultate De ce Cum</p> <p>Unde Cand Ce (care)</p>	<p>Ascultare, Includere, Ierarhie</p>	<p>Generozitate, Emotii, Afectivitate</p>
11	<p>N1 ce actiuni trebuie intreprinse N2 crearea de mecanisme sociale N3 curgerea istorica a evenimentelor N1 Perceptii N2 Senzatii, Interes N3 Sentimente</p>	<p>Indicatorii privind nevoile, dorintele, si posibilitatile de a fi satisfacute, intensitatea, importanta, costuri calitatea, eficienta, costul, durata, nivel dificultate, efortul necesar Dezvoltarea capacitatilor de perfectionare continua de-a lungul vietii Dezvoltarea capacitatilor de interventie in functie de necesitatile si regulile existente</p>	<p>Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine</p> <p>Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri</p> <p>Cu ce rezultate De ce Cum</p> <p>Unde Cand Ce (care)</p>	<p>Formalizare, Adaptare, Reprezentare</p>	<p>Voluntariat, Implicare, Initiere</p>
12	<p>N1 Realitatea fizica, concreta - descriere N2 Legi interne realitate N3 Impartasire resursa</p>	<p>Care? Identificare, metode selectie, operatii, interventii, modalitati optime de actiune pentru</p>	<p>Cu cine (cine) Cu ce Pentru cine</p>	<p>Descrierea contextului Descrierea limitelor de aplicare a legilor Descrierea radacinilor</p>	<p>Descrierea relatiilor Descrierea actiunilor generate Descrierea factorilor</p>

	N1 Emotii N2 Placere N3 Conștiinta, menire	satisfacere nevoi, cum evolueaza? Care a fost modelul de evolutie in timp al fenomenului sau conceptului Dezvoltarea capacitatilor de comunicare cu altii si de a intelege multiculturalismul Dezvoltarea capacitatilor de aprofundare a intelegerii realitatii si de descoperire a legilor ei de organizare si functionare	Pentru ce Cu ce mijloace Cu ce scopuri Cu ce rezultate De ce Cum Unde Cand Ce (care)	problemelor	
--	--	--	--	-------------	--

Curricula trebuie de asemenea sa urmareasca caracteristicile specifice de varsta ale copiilor, atat pentru copii medii cat si pentru copii supradotati sau cu intarziere in dezvoltare
Cum educatia moderna incepe de timpuriu este necesara cunoasterea tuturor etapelor de varsta

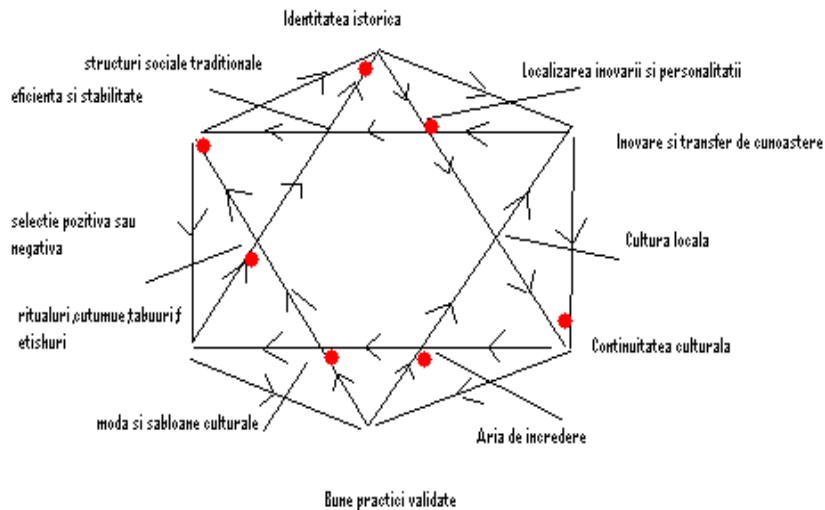
Cum generam obiectivele de invatare ce permit evaluarea continua

Dupa cum s-a aratat anterior fiecare pachet de tematici specifice unui capitol este rezultatul unei directii de curgere a acestei informatii. De aceea, ce se poate testa in permanenta sunt cunostintele sau regulile ce transcend sisteme de gandire. Pentru aceasta este necesar sa se identifice care sunt cunostintele sau principiile esentiale si care sunt de context. In general se considera esentiale cunostintele ce raspund la intrebarile ce, cum, de ce, unde, cand. Se considera cunostinte de context cele ce raspund la intrebari de tipul cine, care, cu cine, cu ce, pentru cine, pentru ce, din ce cauze, cu ce rezultate, etc.

Pe de alta parte diversitatea informatiilor de context formeaza zaharul ce permite inghitirea pilulei amare a cunostintelor esentiale, din aceasta cauza pentru elevii ce au abilitati mai mari de intelegere si nu au nevoie de context pentru a intelege problemele expuse este necesar ca sa se evidentieze informatiile esentiale si prin clic sa se poata permite aprofundarea acestora prin trimiteri la alte surse de informare de pe internet.

Evaluarea aprofundata a invatarii online

Evaluarea aprofundata se va face acolo unde pe diagrama principala exista doua sageti ce se unesc in acelasi punct. In punctele de convergenta se vor strange un numar de sageti simple sau duble (triple) ce vor acumula un numar suficient de mare de iteni ce vor constitui o baza de problematici supuse evaluarii. Ca exemplu pentru o tematica avem figura de mai jos:

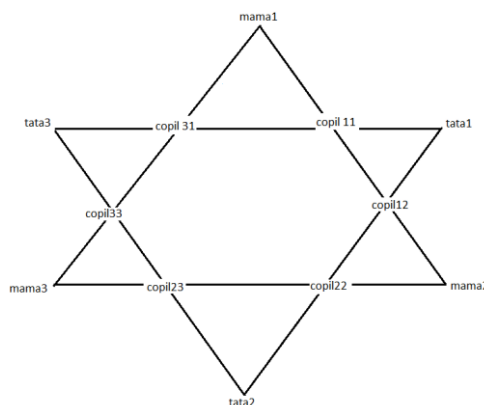
Cele doua directii conduc la itemi ce vor fi testati tot prin cunostinte esentiale ce transcend sisteme de gandire, dar si prin informatii de context, fiecare dintre cele doua abordari dand posibilitatea de a intelege stilul de invatare al elevului.

Astfel intrebarile de tip cu cine, cu ce, pentru cine, pentru ce, caracterizeaza tipul senzitiv, intrebarile de genul cu ce mijloace, cu ce scopuri, cu ce rezultate, caracterizeaza tipul kinestezic tactil, intrebarile de tipul care, ce, de ce, caracterizeaza tipul vizual, in timp ce intrebarile de tipul unde, cand, ce caracterizeaza tipul secvential de invatare.

De ce aceasta curricula pastreaza continuitatea informatiei atunci cand o exploatam pe orice directie continua a sagetilor?

Raspunsul la acest tip de curricula este urmatorul, ilustrat in figura de mai jos:

Fiecare copil are o mama si un tata, deci exista relatii de inrudire intre tematici. Pe de alta parte fiecare parinte are doi copii. Singurii care nu sunt inruditi direct sunt mama si tatal fiecarui copil, dar din punctul de vedere al curriculei modul in care au fost alese tematicile cu ajutorul sagetilor orientate permite inrudirea acestora.

Astfel urmand orice traseu de sageti pe acest gen de curricula orientata, elevii nu vor pierde continuitatea informatiei. Pe de alta parte, structura de organizare a curriculei interzice aparitiei de cunostinte intamplatoare ce nu vor fi utile pe parcurs. Aceste caracteristici permit crearea unor curricule online ce pot fi exploatare cu usurinta de fiecare elev. Singura problema autentica este legata de gradul de cultura al creatorilor de curricula ce poate fi inasa suplinnit de cercetari pe

internet sau de grupuri de lucru ce dezbat diferitele aspecte, de asemenea de nivelul de adecvare a cunostintelor la nivelul de varsta al elevilor. Aceeasi tematica poate fi abordata prin joc la varstele jocului, prin competitie la varstele competitiei, prin cercetare tematica la varsta corespunzatoare sau prin alte metode specifice varstelor mentale ale elevilor. Urmarind caracterizarile date de Jean Piaget si alti specialisti in psihologia copilului se poate realiza si acest deziderat.

Cum se pun sagetile

Sagetile se pun in hexagon intr-o anumita structura corespunzatoare modelului de sustenabilitate obtinut printr-o modelare matematica. Algoritmul este urmatorul:

- Se ia triunghiul echilateral corespunzator domeniului pe care se aplica ceea ce vine de la celalalt domeniu (varful sagetii X)

- Dupa identificarea continuturilor varfurilor si ale varfurilor generate din hexagonul mic central, se cauta care dintre cele trei continuturi este prioritar ca finalitate urmarita si se aseaza sageti pe laturile concurente catre acel varf orientate catre varf

- Se cauta care dintre celelalte doua varfuri ramase din triunghiul echilateral cu varful in jos, Y si Z, este punctul de pornire ce are nevoie de sprijinul celui de-al doilea varf ramas pentru a atinge varful ce exprima finalitatea urmarita

- Se orienteaza sageti de la varful de pornire ex. Y catre varful de sprijin, Z.

- Se ia in celalt triunghi echilateral mare latura opusa varfului X si se orienteaza sagetile paralel cu sagetile de pe YZ

- Se continua sagetile cu aceeași orientare pe celelalte laturi ale triunghiului echilateral U, V, W, U opus lui X, V opus lui Y, W opus lui W

- Se duc ultimele sageti pe laturile hexagonului mare dupa cum urmeaza: $X \rightarrow V$, $V \rightarrow Z$, $Z \rightarrow U$, $U \rightarrow Y$, $X \rightarrow W$, $W \rightarrow Y$.

Cum arata curricula fara a se lua in considerare caracteristicile de virsta

Tematica capitolului	Tematicile lectiilor	Obiective operationale	Indicatori de evaluare
Identitatea istorica	<i>Crizele si raspunsul cultural la crize Influenta istorica a unei culturi Starea de dominare sau independenta Ce pretuim mai mult, calitati ce pot fi impartasite Relatiile interumane, politete sau agresivitate Suntem condusi de cei ce ne reprezinta, modelul democratic</i>	Intelegerea patern-urilor culturale si a diferentelor comportamentale in diferite culturi	Cu cine ne comparam? Cu ce scopuri generam crize ? Centru cine sunt importante calitatile ? Pentru ce se creeaza dominare ? Cu ce mijloace se impune dominarea ? Cu ce scopuri se cauta independenta ? Cu ce rezultate se aplica modelul democratic in diferite De ce sunt importante relatiile interumane ? Cum raspundem la influenta istorica a unei culturi straini Unde se observa cel mai puternic aplicarea calitatilor in Cand se modifica comportamentele liderilor democrati Ce calitati pot fi impartasite?
Localizarea inovarii si personalitatii	<i>Influenta marilor personalitati Raspandirea culturala a ideilor Procesul de emancipare culturala Razboiul ideilor Ierarhiile valorice intr-o cultura Intentionalitatea si generarea de crize</i>	Intelegerea factorilor declansatori de progres intr-o cultura traditionala	Cu cine se afiseaza o cultura in fata altor culturi ? Cu ce rezultate se soldeaza emanciparea culturala ? Pentru cine se genereaza crize ? Pentru ce se creeaza ierarhii valorice intr-o cultura ? Cu ce mijloace se duce razboiul ideilor ? Cu ce scopuri se creeaza raspandirea culturala a unor ide Cu ce rezultate se soldeaza o criza generata cultural ? De ce se raspandesc ideile ? Cum se propaga influenta marilor personalitati ? Unde se duce razboiul ideilor? Cand apar crizele? Ce creeza ierarhii valorice?
Inovare si transfer de cunoastere	<i>Mari creatori in locuri si momente de criza Influenta personalitatilor inovatoare Schimbarea sensului istoriei datorita inovarii Bunele practici si conceptul de curriculum (transmiterea traditiilor de la carele de</i>	Intelegerea cultului personalitatii si a necesitatii existentei de elite culturale	Cu cine se schimba sensul istoriei ? Cu ce mijloace se transmit ideile perene ? Pentru cine se transfera bunele practici ? Pentru ce se creeaza inovarea ? Cu ce mijloace se face selectarea si validarea data de is

	<i>lupta romane la rachetele cosmice) Idei perene si idei inovative Selectarea si validarea data de istorie</i>		<p>Cu ce scopuri se creeaza ideile inovative sau se mentin ?</p> <p>Cu ce rezultate se soldeaza influenta personalitatilor ? De ce se transmit traditiile cu upgradari, in loc sa se ref... Cum se transmit traditiile de-a lungul epocilor ?</p> <p>Unde se conserva cel mai bine traditiile? Cand apar cei mai multi mari creatori? Ce schimba inovarea in istorie?</p>
Cultura locala	<i>Arii de incredere culturala Care sunt valorile unei culturi Cat de mult semanam cu stramosii Cum intelegem ideile de demult Identitatea culturala Hibridizarea culturilor</i>	Intelegerea traditiilor unei culturi create de relatiile pe orizontala intre culturi de-a lungul timpului, sau pe verticala prin traditii perene transmise in cadrul comunitatii	<p>Cu cine ne asemanam din punct de vedere cultural? Cu ce mijloace ne gasim identitatea culturala ? Pentru cine se dezvolta identitatea culturala ?</p> <p>Pentru ce semanam cu stramosii nostrii ? Cu ce mijloace se raspandesc valorile unei culturi ? Cu ce scopuri se creeaza hibridizarea unei culturi ?</p> <p>Cu ce rezultate se dezvolta valorile culturale ? De ce este necesara identitatea culturala ? Cum se hibridizeaza culturile ?</p> <p>Unde se pastreaza cel mai mult asemanarea cu stramosii ? Cand se produce hibridizarea culturilor? Ce idei de demult se regasesc in actualitate?</p>
Continuitatea culturala	<i>Teme culturale Prin ce ne diferentiem de alte culturi Conservarea traditiilor Valori create de lideri locali Diferenta dintre lideri si sefi Zeificarea liderilor</i>	Intelegerea caracteristicilor culturale ce raman considerate ca de neatins, de-a lungul timpului	<p>Cu cine ne afisam in fata altora ? Cu ce traditii ne impunem ? Pentru cine ne conservam traditiile ?</p> <p>Pentru ce se diferentiaza liderul de sef ? Cu ce mijloace se transmit temele culturale ? Cu ce scopuri se face zeificarea liderilor ?</p> <p>Cu ce rezultate se produce diferentierea de alte culturi ? De ce ne conservam valorile create de lideri locali ? Cum se comporta sefii fata de lideri, dar sefii intre ei ?</p> <p>Unde se vede influenta temelor culturale? Cand se produc diferentierile in cadrul aceleiasi culturi? Ce semnifica termenul de teme?</p>
Aria de incredere	<i>Moda in istorie Idei care au schimbat lumea Arii de impunere culturala Ierarhiile valorice si dominarea lumii prin idei Culturi majore, culturi minore Reglementari date de ideile liderilor</i>	Intelegerea traditiilor legate de raspandirea contactelor culturale prin activitati economice sau prin prestigiul unor modele sau idei	<p>Cu cine incercam sa ne asemanam ? Cu ce mijloace impunem reglementarile ? Pentru cine se doreste dominarea lumii prin idei ?</p> <p>Pentru ce se dezvolta arii de impunere culturala ? Cu ce mijloace se creeaza ierarhiile valorice? Cu ce scopuri se initiaza moda in istorie ?</p> <p>Cu ce rezultate se impune o cultura majora ? De ce o cultura este minora ? Cum se produc ideile ce schimba lumea ?</p> <p>Unde apar ariile de impunere culturala? Cand se creeaza reglementari date de idei majore? Ce idei au schimbat lumea ?</p>
Bune practici validate	<i>Succesul unei culturi Pozitia fata de alte culturi Metode de selectie ale bunelor practici Selectarea populatiilor, sistemul de caste Stabilitatea sistemului socio-cultural sau economic Reprimarea factorilor de schimbare</i>	Intelegerea modului in care anumite solutii de rezolvare a unor probleme au creat structuri si actiuni specifice in diferite culturi influentate	<p>Cu cine se asigura succesul unei culturi ? Cu ce metoda se selecteaza bunele practici ? Pentru cine se reprima factorii de schimbare ?</p> <p>Pentru ce se face selectarea populatiei in caste ? Cu ce mijloace se pozitioneaza superior o cultura in fata... Cu ce scopuri se creeaza stabilitatea socio-culturala sau...</p> <p>Cu ce rezultate se consemneaza succesul unei culturi in... De ce se reprima factorii de schimbare ? Cum se produce stabilitatea economica ?</p> <p>Unde se practica selectarea bunelor practici? Cand se reprima factorii de schimbare? Ce inseamna succesul unei culturi?</p>
Moda si sabloane culturale	<i>Ierarhii profesionale sau sociale Orientari economice si diviziunea muncii Arta ca expresie a bunastarii Decadenta si revolutie culturala Imigrarea sau reprimarea genilor si talentelor Dinamica sau conservatorismul cultural, multiculturalismul</i>	Intelegerea modului in care ideile circulante au creat modificari de structura si actiune in cadrul altor culturi	<p>Cu cine se creeaza ierarhile profesionale ? Cu ce orientari economice se obtine diviziunea muncii ? Pentru cine este importanta imigrarea sau reprimarea ge...</p> <p>Pentru ce apare decadenta sau revolutia culturala ? Cu ce mijloace se dezvolta arta ca expresie a bunastarii ? Cu ce scopuri se declanseaza dinamica sau conservatorismul...</p> <p>Cu ce rezultate se evalueaza emigrarea sau reprimarea g... De ce se produce conservatorismul cultural sau multicu... Cum e arta ca expresie a bunastarii in diferite epoci ?</p>

			<p>Unde se observa orientari economice si diviziunea muncii?</p> <p>Cand se intensifica fenomenul emigratiei sau imigratiei?</p> <p>Ce consecinte au lipsa de ierarhii profesionale sau sociale?</p>
Ritualuri, cutume, tabuuri, fetisuri	<p><i>Cum arata frumusetea in diferite culturi</i></p> <p><i>Stabilitatea caracteristicilor populatiilor dintr-o cultura</i></p> <p><i>Ritualuri de selectie genetica sau sociala a populatiilor umane</i></p> <p><i>Structuri limitative ale societatilor, evadarea din cultura</i></p> <p><i>Cum privim pe ceilalti, cum ne privesc ceilalti pe noi</i></p> <p><i>Ne luam destinul in maini sau facem ce fac si altii</i></p>	<p>Intelegerea dinamici si valorilor specifice unei epoci din perspectiva evolutiei culturale, legile schimbarii si invarianti comportamentali ai unei culturi</p>	<p>Cu cine ne asemanam cand interferam cu alte persoane?</p> <p>Cu ce mijloace se obtine stabilitatea caracteristicilor unei culturi?</p> <p>Pentru cine se fac ritualuri de selectie genetica sau sociala?</p> <p>Pentru ce exista structuri limitative ale societatilor ce pot fi evadate?</p> <p>Cu ce mijloace se stabilizeaza caracteristicile culturale?</p> <p>Cu ce scopuri ne luam destinul in propriile maini sau faim noi?</p> <p>Cu ce rezultate se evalueaza frumusetea in diferite culturi?</p> <p>De ce se stabilizeaza caracteristicile unei culturi?</p> <p>Cum arata ritualurile de selectie genetica sau sociala in diferite culturi?</p> <p>Unde se manifesta frumusetea in diferite culturi?</p> <p>Cand ne luam destinul in maini sau facem ce fac si altii?</p> <p>Ce structuri limitative are societatea noastra?</p>
Selectie pozitiva sau negativa	<p><i>Ciclurile istoriei de la revolutie la stagnare</i></p> <p><i>Actiuni la momente critice, provocarea culturala a crizelor ca motiv de innoire a gandirii</i></p> <p><i>Conflictele intre filozofii, conflictele intre generatii culturale</i></p> <p><i>Ceea ce se masoara se conduce, trecerea de la cantitativ la calitativ</i></p> <p><i>De ce marii oameni au trait putin, reactia sociala la schimbare</i></p> <p><i>Miturile culturale la diverse varste istorice (mitul smecherului - maturitatea culturala)</i></p>	<p>Intelegerea rolurilor specifice intr-o cultura si a dinamicii schimbarii valorice interne, de la hoinareala la seriozitate si responsabilitate</p>	<p>Cu cine se initiaza conflictele intre generatii?</p> <p>Cu ce actiuni la momente critice se provoaca crize de innoire?</p> <p>Pentru cine se fac masuratori si evaluari?</p> <p>Pentru ce marii oameni au trait putin in general?</p> <p>Cu ce mijloace se produc ciclurile istorice de la revolutie la stagnare?</p> <p>Cu ce scopuri se produc conflicte intre filozofii?</p> <p>Cu ce rezultate se manifesta miturile culturale (ex mitul smecherului)?</p> <p>De ce crizele sunt motiv de innoire a gandirii?</p> <p>Cum se caracterizeaza maturitatea culturala?</p> <p>Unde marii oameni au trait mult?</p> <p>Cand se face trecerea de la cantitativ la calitativ?</p> <p>Ce produce revolutia sau stagnarea?</p>
Eficienta si stabilitate	<p><i>Rigoare, masura si logica, valori culturale de gandire</i></p> <p><i>Bun, frumos, adevarat, drept, profitabil</i></p> <p><i>Decizii specifice modului de gandire</i></p> <p><i>Tradiitii ale eficientei in fiecare cultura</i></p> <p><i>Modele liniare de gandire - modele complexe de gandire</i></p> <p><i>Libertati si blocaje in decizii, conflictul decizional si solutii specifice culturilor</i></p>	<p>Intelegerea mecanismelor generatoare de acumulari, hedonism, conflict sau intelegere in dinamica istorica a unei culturi</p>	<p>Cu cine ne comparam cand gandim in bun, frumos, adevarat?</p> <p>Cu ce instrumente de gandire luam decizii?</p> <p>Pentru cine este necesara rigoarea, masura, logica?</p> <p>Pentru ce exista traditii ale eficientei in fiecare cultura?</p> <p>Cu ce mijloace se produce modelarea liniara sau complexa?</p> <p>Cu ce scopuri se practica sistemul de evaluare pe bun, frumos, adevarat?</p> <p>Cu ce rezultate se aplica modelele complexe de gandire?</p> <p>De ce blocajele in decizii duc la conflicte decizionale si la schimbare?</p> <p>Cum se manifesta traditiile eficientei in fiecare cultura?</p> <p>Unde se iau decizii specifice modului de gandire?</p> <p>Cand folosim modele liniare de gandire?</p> <p>Ce inseamna modele complexe de gandire?</p>
Structuri sociale traditionale	<p><i>Cum ne alegem alesii, ce caracteristici pretuim</i></p> <p><i>Cum evaluam rezultatele politicilor sau muncii noastre</i></p> <p><i>Diferenta dintre calitati si valori, da Cezarului ce-i al Cezarului si lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu</i></p> <p><i>Economie familiala si economie monopolista</i></p> <p><i>Arii de incredere culturala</i></p> <p><i>Filozofii culturale si religiile lumii</i></p>	<p>Intelegerea mecanismelor de reprezentare si conducere, structurare si pozitionare in raport cu alte culturi pe criterii ce tin de dinamica istorica</p>	<p>Cu cine ne comparam pentru a descoperi daca suntem in avantaj sau in dezavantaj?</p> <p>Cu ce facem diferenta dintre calitati si valori?</p> <p>Pentru cine s-au creat filozofii culturale si religii?</p> <p>Pentru ce se diferentiaza economia monopolista de cea familiala?</p> <p>Cu ce mijloace se evalueaza rezultatele muncii noastre?</p> <p>Cu ce scopuri sa dam Cezarului ce-i al Cezarului si lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu?</p> <p>Cu ce rezultate se manifesta economia familiala si cea monopolista?</p> <p>De ce facem diferenta intre calitati si valori?</p> <p>Cum ne pretuim alesii?</p> <p>Unde se manifesta ariile de incredere culturala?</p> <p>Cand evaluam rezultatele alesilor sau a muncii noastre?</p> <p>Ce inseamna economie familiala sau economie monopolista?</p>

Seturile de intrebari din ultima coloana nu sunt unice. Pentru fiecare tema se pot realiza toate intrebarile posibile cu specificul temei, din lista de intrebari generale. Aceasta presupune ca in alcatuirea fiecarei lectii, pentru fiecare tema se vor aduce cunostinte specifice ce vor raspunde la intreaga lista de intrebari de baza. In aceste conditii se pot crea baze de itemi care printr-un mecanism aleator de combinare a intrebarilor relativ echivalente din fiecare tip de intrebare de referinta si poate realiza astfel testari individuale pentru orice elev. Mecanismul va da diversitate si va impiedica copierea rezultatelor de la colegi in cazul in care se dau teste in aceeasi clasa.

Un exemplu de curricula destinata copiilor obisnuiti bazata pe caracteristicile de varsta

Caracteristici	Teme de	Aplicatii practice	Tematici de lectii 6-9 ani educatie	Competente urmarite
----------------	---------	--------------------	-------------------------------------	---------------------

cile de varsta 6 ani	lucru Copilul mediu	matematica	non-formala	
Incredere	Masurare, estimare	Masurarea unui segment, numararea capetelor segmentelor Corelarea numarului de segmente cu numarul de capete Jumatarea unui segment si numarul de capete al jumatatii Segmentele si capetele unui triunghi sau a unui poligon Segmentele si capetele muchiilor unui cub sau poligon	Reprezentarea unui obiect printr-un segment, simbolismul caracteristicilor Estimarea capetelor unui segment-discutii asupra reprezentarilor capetelor unui obiect lung Cum reprezentam obiecte ce nu arata a segmente? Corelarea dintre formele simple si elementele lor constitutive Putem reprezenta un om ca pe un segment, dar ca un triunghi?	Dezvoltarea capacitatii de evaluare cantitativa calitativa Dezvoltare abilitatilor de corelare a detaliilor semnificative si a capacitatii de a vedea semnificativul Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la „cum” in definirea procedurilor de lucru sau in reprezentarea unor obiecte
Jocul simbolic	Numere, figuri geometrice	Corelarea notiunii de numar cu multimi de obiecte identice Multimi de obiecte diferite, abstractizarea conceptului de numar Numar de fete ale unui poliedru, sau de elemente ale unui obiect	Invatarea numararii de obiecte si recunoasterea numarului de obiecte de acelasi fel Putem numara obiecte diferite, cum le caracterizam? Care sunt caracteristicile ce definesc un obiect, pot fi toate masurate sau exista si unele ce nu pot fi masurate?	Descoperirea caracteristicilor semnificative ce definesc un obiect sau un simbol matematic Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la „ce” in definirea caracteristicilor relevante ale unui obiect
Dominare	Mai mare mai mic	Aranjarea numerelor in ordine crescatoare Gasirea valorilor intermediare intre doua numere date dintr-o multime de numere Estimarea succesoriului unui numar natural Estimarea numarului cu n mai mare decat un numar dat	Reprezentarea marimii unui numar printr-o imagine, segment sau arie Aranjarea in functie de marime a segmentelor Aranjarea in functie de marime a ariilor de dreptunghiuri cu baze egale, sau inegale si in diferite pozitii-discutii asupra subiectivismului aprecierii la schimbarea pozitiei Determinarea unei figuri cu n unitati mai mare decat o figura (segment sau dreptunghi) data	Dezvoltarea abilitatilor de reprezentare si modelare abstracta a unui obiect Dezvoltarea abilitatilor de ordonare a unor marimi Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la „cu c mijloace” si „in ce conditii”
Incredere	Adunarea pe segmente si numararea segmentelor componentelor	Descompunerea unui segment in parti componente Masurarea prin numarare a segmentelor in numere naturale, sau aproximarea acestora Adunarea si numararea unitatilor din doua sau trei segmente si din segmentul suma Adunarea prin masurare si numarare a segmentelor approximate si aproximarea marimii segmentului suma	Descompunerea unui segment in segmente unitate Descompunerea unei suprafete dreptunghiulare in suprafete unitate Descompunerea aproximativa a unei suprafete neregulate in patrate unitate sau arii apropiate de patrate unitate si estimarea aproximativa prin compensarea lipsurilor si adausurilor a ariei, numarand patratele obtinute	Dezvoltarea abilitatilor de compunere sau descompunere a unui obiect in parti componente similare Dezvoltarea abilitatilor de aproximare a unor marimi Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la „cu c mijloace” si „in ce conditii”
Curiozitate	Adunari repetate, estimarea rezultatelor	Estimarea prin masurare a insumarii mai multor segmente de lungime egala de lungime numere naturale Estimarea aproximativa a catorva (maxim trei) segmente egale de lungime cuprinsa intre doua numere naturale Estimarea reprezentarilor zecilor, sutelor si miilor ca adunari repetate	Reprezentarea prin segmente unitate a unor segmente si scrierea numarului de segmente Numararea segmentelor sau aproximarea bucatilor de segment catre unitate si scrierea acestora Corelarea calculului adunarii segmentelor unitate cu numararea anterioara Gruparea obiectelor de acelasi fel in grupe de zece, o suta, etc. si scrierea rezultatelor	Dezvoltarea abilitatilor de abstractizare si reprezentare prin numere a marimilor fizice Dezvoltarea abilitatilor De corelare si grupare, ordonare si aproximare a marimilor abstracte Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la „in ce fel”
Bine si rau	Verificarea rezultatelor	Asociativitatea prin masurare si numarare a adunari pe secvente diferite Scaderea proba la adunare Discutii pe semnul numarului scoaterea in factor a semnelui numerelor, adunarea numerelor de acelasi fel si scaderea rezultatelor	Asocierea unitatilor similare (zeci cu zeci, sute cu sute) Reordonarea grupelor in grupe de ordin superior Algoritmii adunarii Algoritmii scaderii si reprezentarile vizuale ale acestor algoritmi ce tin seama de gruparile de unitati Inercarea de a aduna sau scadea eficient a unor numere ne-ordonate si fara algoritmi de organizare a datelor	Dezvoltarea abilitatilor de algoritmizare a operatiilor cu numere Dezvoltarea abilitatilor de reprezentare vizuala a algoritmilor Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la “de ce” si la “cum”
Subordonare	Reguli de calcul	Schimbarea ordinii numerelor la adunare, interdictia la scadere Asocierea numerelor cu rezultat la adunare usor de obtinut Transformarea in numere din clasa superioara	Discutarea ordinii adunarii pe exemple concrete ce tin de alcatuirea de echipe de lucru Discutarea influentei scoaterii anumitor membrii din echipa si schimbarea comportamentului echipei Introducerea factorului timp in schimbarea echipei Reprezentarea algoritmica a proceselor si exprimarea matematica Optimizarea proceselor de organizare a introducerii sau scoaterii de membri in sau din echipa la anumite momente	Dezvoltarea abilitatilor de apreciere cantitativa si de respectare a unor retete de lucru Dezvoltarea abilitatilor de gandire strategica si de ordonare a informatiei Dezvoltarea abilitatilor de algoritmizare si optimizare a proceselor simple Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la „conform caror reguli”

			Trecerea la calcule ce elimina haosul din organizarea echipelor, utilizarea numaratoarei	
Agresivitate si controlul impulsurilor	Descompunerea in bucati de exercitiu	Descompunerea numerelor in unitati, zeci sute, etc. si adunarea pe categorii Reprezentari vizuale ale sutelor sau miilor cu ajutorul patratelor sau cuburilor Reprezentare vizuala a sutelor ca zeci de zeci cu ajutorul unor multimi de obiecte	Identificarea proceselor de organizare si reorganizare a elementelor caracterizate prin numere dar vizualizate prin multimi de elemente identice (obiecte concrete) Aranjarea obiectelor in alte baze cu ajutorul patratelor sau cuburilor de laturi numere naturale Aplicatii pe obiecte concrete de mici dimensiuni manevrabile de catre copii	Dezvoltarea abilitatilor de vizualizare a unei situatii si de abstractizare a informatiei prin simplificarea informatiei si preluarea componentelor relevante pentru caracterizarea unor directii de analiza Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la "in ce limite"
Libertate	Variante de rezolvare sau calcul	Exercitii contradictorii in care adunarea si scaderea sunt efectuate fara reguli, analiza rezultatelor Obtinerea regulilor din observatii logice Determinarea gradelor de libertate in operare si a variantelor de rezolvare cu ajutorul vizualizarii operatiilor prin utilizarea unor multimi de obiecte identice	Exercitii de numarare inversa si directa simultan Exercitii in care nu se respecta ordinea operatiilor sau semnele operatiilor Exercitii cu reprezentari vizuale inselatoare (ex. dreptunghiuri identice puse in pozitii diferite) Descompunerea in unitati de masura	Dezvoltarea abilitatilor de percepere a contradictiilor logice Dezvoltarea abilitatilor de reprezentare vizuala si observare a deviatiilor de la standardul cunoscut Dezvoltarea abilitatilor de abstractizare pe cazuri concrete si de aplicare in concret a rezultatelor abstracte Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la "din ce cauze"
Limbaj/scriere	Corectitudinea scrierii matematice	Descompunerea numerelor in unitati, zeci, sute si operarea abstracta pe categorii de numere Diferentierea vizuala a numerelor cu aceleasi cifre in alta ordine prin reprezentarea lor vizuala prin multimi de obiecte Trecerea de la masurare si numarare la operare cu ajutorul multimilor de obiecte pe adunare si scadere	Exercitii de intelegere a simbolurilor si reprezentarilor cantitative din spatele simbolurilor, ex 23 si 32, sau 110 si 011, reprezentari prin arii sau segmente Exercitii de numarare si reprezentare a obiectelor de acelasi fel si exercitii cu imposibilitatea adunarii, ex. suma dintre 3 rate verzi si patru gaste albe	Dezvoltarea abilitatilor de diferentiere a informatiilor calitative ce caracterizeaza realitatea si sunt legate de cantitativ Dezvoltarea abilitatilor de corelare a informatiilor calitative cu cele cantitative si de diferentiere a strategiilor de lucru cu informatii compozite de tip cantitativ/calitativ Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la "in ce conditii"
Pacifism	Jocuri cu numere	Descompunerea unor multimi de numere in grupe cu acelasi numar de elemente si regruparea lor la puteri superioare Estimarea restului gruparilor si a aranjarii pe puteri de alta baza Jocuri de-a balanta cu mai multe talere ce pot fi adaugate sau scoase	Exercitii de acoperire a unei suprafete cu elemente de mai multe tipuri in diferite culori sau in forme complementare Exercitii de acoperire cu modele ce au sub-modele de acelasi tip cu un numar fixat de elemente Exercitii de acoperire a unei suprafete intamplatoare si de estimare a numarului de piese necesare Exercitii de aproximare vizuala prin identificare si numarare	Dezvoltarea abilitatilor de a gasi formule creative de rezolvare a unor situatii concrete Dezvoltarea abilitatilor de recunoastere a unor sabloane generale in situatii diverse Dezvoltarea abilitatilor de apropiere de un optiun ce nu poate fi atins prin utilizarea unor instrumente de lucru Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la "cu ce mijloace"
Altruism	Corectarea reciproca a rezultatelor si rezolvarea in echipa a exercitiilor	Jocuri cu oferte reciproce de credite reprezentate prin numere Jocuri de calcul gen monopoli sau de gen concurs cu pierderea sau castigul de puncte Jocuri cu zaruri unde trebuie adunate punctele de pe zaruri	Introducere in jocul de GO sau SAH cu numar finit de piese si reguli de joc ce se joaca intre doi sau mai multi parteneri Introducerea in alte jocuri strategice ce presupun calcul si decizie pe baza calculului si observatiei sau numararii corecte	Dezvoltarea abilitatilor de observatie si de gandire in mai multi pasi logici Dezvoltarea abilitatilor de utilizare a unor reguli algoritmice in situatii dinamice concrete Dezvoltarea abilitatilor de a raspunde la "din ce cauze" si "in ce conditii"

Un exemplu de curricula destinata formarii abilitatilor inalte

Caracteristicile de varsta	Teme de lucru After school	Aplicatii practice	Tematici de lectii 6-9 ani educatie non-formala	Competente urmarite	T
Emotionalitate	Cultivarea armoniei prin activitati sau joc impreuna cu colegii de scoala, initierea de programe de colaborare sociala pe afinitati	-ascultarea muzicii si aprecierea calitatii acesteia -initierea de dezbateri pe teme diverse plecand de la experienta proprie -dezvoltarea de scenarii de cercetare a unor fenomene	Exprimare artistica si creativa a emotiilor Alegerea de cate copii a muzicii pe care o ofera colegilor Aprofundarea intelegerii metamorfozei si dezvoltarii la diverse specii si la om Studierea vizuala si comentarea relatiilor dintre diferite fiinte	Dezvoltarea sensibilitatii pentru relatiile dintre diverse fiinte sau specii	F i c
Motivatie	Exersarea capacitatilor de integrare in diverse programe si de executare a actiunilor conform planului facut	-planificarea unor actiuni simple si etapizarea acestora -planificarea resurselor si timpului de lucru necesar unei actiuni -planificarea necesitatilor de pregatire suplimentara tehnica pentru atingerea unor obiective	Aplicatii practice de ecologizare a unor terenuri Actiuni practice de plantare a unor puietii de copaci Actiuni practice de colectare de plante medicinale sau de strangere a recoltei Actiuni practice de executie in echipe a unor produse	Dezvoltarea capacitatilor de planificare si executie a unor obiective	F s c
Prestigiu	Exersarea ducerii la bun sfarsit a unor	-exersarea abilitatilor de gandire si de aplicare a gandirii in practica	Antrenarea abilitatii de a descoperi esentialul dintr-o problema	Dezvoltarea capacitatilor de urmarire pas cu pas si	F f

	probleme cu continut teoretic si aplicativ	-dezvoltare de solutii ingenioase si creative care pot rezolva anumite probleme teoretice sau aplicative	Antrenarea abilitatii de a gasi relatiile dintr-o situatie ce pot caracteriza logic acea situatie Antrenarea capacitatilor de a gasi caile posibile de rezolvare a problemei Antrenarea capacitatilor de optimizare a solutiilor Invatarea tehnicilor de baza necesare analizei de situatie Intelegerea simbolismului formulelor si algoritmilor de lucru	finalizare a unor obiective simple
Leadership	Exersarea capacitatilor de organizare si conducere a unor evenimente si situatii critice	-antrenarea in rezolvarea situatiilor critice sociale -antrenarea in gasirea de solutii practice ce pot rezolva anumite situatii de criza -antrenarea in gestionarea situatiilor cu un grad redus de complexitate - marirea nivelului de rezistenta la stres prin exersarea abilitatilor necesare	Antrenarea capacitatilor de determinare a cauzelor unei situatii date Antrenarea comunicarii solutiilor in cadrul unor dezbateri Antrenarea prin joc sau aplicatie directa a capacitatilor de raspuns la situatiile stresante Antrenarea abilitatilor de organizare si auto-organizare a eforturilor si resurselor in caz de necesitate	Competente de management in timp real a diverselor situatii
Carisma	Castigarea abilitatilor de a atrage pe altii in actiunile proprii si de a crea echipe functionale de lucru	-organizare de evenimente in cadrul grupului de elevi -concursuri artistice -spectacole artistice -organizarea de grupe de lucru necesare executarii unor proiecte practice -organizare pe voluntariat	Exercitii de analiza a unei situatii si transmitere a concluziilor si solutiilor Exercitii de organizare a etapelor si resurselor necesare dezvoltarii unui eveniment Exercitii de organizare a etapelor si resurselor necesare dezvoltarii si executiei unui proiect Exercitii de dezbateri libera Exercitii de lucrat impreuna Exercitii de impartasit cunostintele si solutiile tehnice Exercitii de influentare a gusturilor prin arta	Dezvoltarea capacitatilor organizatorice si a abilitatilor inter-personale
Experimentalism	Castigarea abilitatilor de testare si validare a unor ipoteze sau cunostinte prin experimente aplicative	-organizarea conditiilor de experiment ce dau relevanta rezultatului -organizarea materialului de lucru necesar -organizarea experimentului	Exercitii de tip incercare –eroare Exercitii de tip analiza cauzala Exercitii de tip relevanta unui rezultat si interpretare Exercitii de tipul aplicarii unor proceduri de lucru Exercitii de tipul proiectarii unui experiment simplu Exercitii de tipul organizarii echipelor de lucru necesare unui experiment simplu	Dezvoltarea spiritului si gandirii critice si analitice pe experimente simple
Initiativa	Initierea in diferite domenii de cunoastere si in utilizarea unor instrumente de gandire si de modelare a realitatii	-analiza instrumentelor de gandire si investigatie a realitatii -propunerea de modele de interpretare a realitatii cu ajutorul matematicii -gasirea de solutii tehnice simple la probleme simple -atragerea de resurse si sprijin din partea colegilor in vederea executarii unor actiuni sau analize in cadrul unor dezbateri sau lucru in grup -organizarea de experimente simple destinate validarii unor instrumente de lucru -evaluarea rezultatelor activitatilor prin proba practica	Exersarea operatiilor de aritmetica sau logica a gandirii Dezbaterea comuna a solutiilor de analiza a realitatii. Organizarea de concursuri de gandire eficienta si logica Organizarea unui spatiu de lucru impreuna la un proiect simplu sau de impartasire a unor cunostinte despre natura ce cer analiza logica Organizarea de mini-proiecte de lucru pentru realizarea unor obiective utilizand regulile, operatiile si instrumentele de gandire insusite in scoala	Competenta de analiza cauzala a unor fenomene si de utilizare a unor instrumente de gandire
Analiza (laterala)	Corelarea cunostintelor diverse intr-o imagine de ansamblu asupra lumii	-dezbateri asupra asemanarilor si deosebirilor dintre diferite fiinte sau obiecte -incercari de clasificare dupa caracteristici explicite a fiintelor si obiectelor -cautarea de motive logice pentru care anumite comportamente la specii diferite sunt similare Cautarea de motive logice pentru care anumite fiinte diferite seamana intre ele (ex. pestii si delfinii)	Analiza corelatiei dintre forma si functionalitate pe exemple simple (ex. studiul mainii) Analiza modului cum este constituita o planta sau un animal cu incercarea de explicatie logica a asemanarilor si deosebirilor dintre fiinte Analiza prin observatie a comportamentelor diferitelor fiinte simple sau complexe si asemanarilor sau deosebirilor dintre ele Analiza pe observatie a unor organe similare la specii extrem de diferite (ex. ochiul cetaceelor, insectelor sau mamiferelor)	Competenta de intelegere si intuire a mecanismelor adaptative si evolutive
Observatie	Stimularea intrebarilor asupra fenomenelor observate si emiterea de ipoteze asupra fenomenelor	-crearea de sesiuni de intrebari raspunsuri reciproce sau din partea adultilor -crearea de sesiuni de tematici de studiu personal pe anumite teme -crearea de sesiuni de prezentare a studiilor si observatiilor proprii	Stimularea de observatii asupra unor elemente repetabile intr-o figura sau intr-un fenomen Descoperirea elementelor similare altfel pozitionate prin observatii asupra naturii (ex. planele de simetrie si orientare sus-jos, intern-extern spate –fata la diferite specii de vietuitoare Descoperirea de similaritati intre diferite aspecte sau calitati ale unor fiinte sau evenimente Descoperirea propriilor insusiri, asemanari sau diferite fata alte fiinte vii	Competenta de observatie a detaliilor revelate pe diferite nivele de complexitate asupra unor fenomene
Frustrari	Analiza realitatii	-incercare de intelegere a altui om	-observatia modului de exprimare a figurii si	Competenta de a trai

directionate	comportamentale a oamenilor sau a altor fiinte si cautarea motivelor acestor comportamente	prin punerea in situatia acestuia Dezbateri pe teme comportamentului general sau specific uman Dezbateri pe teme comportamentelor altor fiinte Dezbateri pe teme corectitudinii sau valorilor comportamentale umane sau animale si a posibilitatii transferului de valoare comportamentala Dezbateri asupra evolutiei comportamentale si a conditiilor de evolutie pozitiva a acestuia	limbajul corpului -observatiile asupra modului de exprimare faciala, corporala sau vocala a diferitelor animale asociate cu analiza comportamentala -observatii asupra reactiei unor animale la comportamentul altora -obsevatii asupra motivatiilor comportamentelor umane -observatii asupra evolutiei comportamentale prin schimbarea relatiei cu altii -observatii asupra evolutiei comportamentale prin schimbarea mediului de existenta	impreuna si de adaptare la mediul natural si social
Revolta	Discutii asupra valorilor etice sau morale si asupra gandirii cantitative sau calitative	-dezbateri asupra numerelor si operatiilor cu numere si cat din realitate pot acoperi (ex. cat fac o rata verde +o rata rosie) -dezbateri asocierii unor notiuni matematice si reprezentarile lor vizuale (ex cate capete are o jumătate de segment) -cautarea de solutii logice care sa solutioneze probleme concrete -dezbateri asupra modului in care felul in care gandim ne influenteaza comportamentul	Observarea calitatilor numerelor si a regulilor de operare cu numere Observarea comportamentelor diferitelor vietati si a limitelor noastre de intelegere si operare prin calcul cantitativ Observarea beneficiilor si lipsurilor create de gandirea prin calcul Observarea responsabilitatii manifestata in realizarea de tehnologii, exemplul calculatorului de buzunar	Competenta gandirii critice asupra diferitelor fenomene si analizei cauzale asupra neregulilor observate
Competitie	Dezvoltarea calitatilor competitive si cooperative de lucru in comun in atingerea de obiective fixate	-dezvoltarea de reguli de etica si morala comportamentala -dezvoltarea de standarde comportamentale adecvate diferitelor situatii -dezvoltarea de obiceiuri de intr-ajutorare -dezvoltarea de comportamente cooperante -dezvoltarea spiritului de competitie cu propriile limite -dezvoltarea respectului fata de partener sau adversar	Dezbateri asupra valorilor etice si a consecintelor comportamentelor amonale sau ne-etice Teme de lucru pe crearea de regulamente de comportament necesare unor activitati concrete Analize privind comportamentul optim in anumite situatii si evaluarea consecintelor Dezbateri asupra valorii etice a iertarii sau pretuirii adversarului Dezbateri asupra responsabilitatii fata de partener sau fata de orice alta persoana	Competenta de a trai impreuna si competenta de a optimiza comportamentele in vederea atingerii unor obiective

Nota 1

Alegerea continuturilor pentru “sursa”, “senzor”, “decident”, se face tinand seama de urmatoarele considerente:

- Sursa este caracterizabila complex si nu are o formula universala de identificare
- Senzorul este ca un termometru, dand rezultate liniarizabile si are rol de organ de simt al temei abordate
- Decidentul este structural si se poate manifesta ca un graf de decizii posibile, ca o matrice pe alternative pe n dimensiuni, etc. In general structurile complexe nu apar in cazul curriculei ci se prefera cele simple, gen portofoliu de solutii alternative (graf).

Nota 2

Nodurile nou generate din hexagonul mic au de asemenea structura de sursa, senzor, decident, fiecare dintre functii fiind generata de celelalte functii de pe varfurile hexagonului mare. Astfel daca pe varfurile apropiate nodurilor generate se afla functiile de sursa si de senzor, atunci nodul generat va avea functie de decident. Aceasta observatie este de ajutor la alegerea tematicii potrivite nodului generat si in consecinta la orientarea vectorilor. Vectorii se orienteaza in orice sens intre cele trei functii.

Observatia anterioara ne faciliteaza gasirea de continuturi pentru toate varfurile diagramei curriculei, dar nu influenteaza sensul sagetilor. Solutiile gasite pot sa nu fie unice, depinzand in primul rand de nivelul de complexitate al abordarii. In cazul in care domeniul este extrem de vast este necesara prezentarea materialului la un nivel superior de complexitate, adica nu doar in

capitole si lectii, cum au fost expuse in exemplul din acest material, ci in capitole, lectii, unitati de invatare, sau chiar mai complex.

Nota 3

Daca temele au fost riguros identificate, atunci continuturile lectiilor pot fi extrase de pe internet prin utilizarea unor cuvinte cheie corespunzatoare. Pentru aceasta trebuie ca termenii tematicilor sa fie confirmati de catre un expert in domeniu.

Nota 4

Etapele de varsta ale copiilor trebuie respectate in alegerea continuturilor lectiilor si a mijloacelor de prezentare a lectiilor. Tema in sine poate fi accesibila oricarei varste peste 10 ani, cand copilul are 97% din propria inteligenta deja formata, dar factorul emotional si volitiv este diferit de la o varsta psihologica la alta, iar aceasta cere moduri de abordare diferite si reluari ale tematicilor ulterioare pe alta etapa de varsta. Tot acest factor ajuta si la planificarea numarului de ore alocate fiecarei teme.

Nota 5

Modul de structurare al informatiei obtinut prin aceasta formula de dezvoltare de curricula raspunde la urmatoarele exigente si atinge un numar de obiective operationale comune:

- Prin introducerea tematicilor conditionate de intrebarile de tip ce, cum, de ce, unde, cand, cu cine, etc, se antreneaza abilitatile mentale ale elevilor de a analiza complex o situatie si de a dezvolta un plan concret de actiune. Aceasta caracteristica se opune memorarii brute a continuturilor practicate in stilul clasic.

- Prin structurarea pe sursa, senezor, decident a tematicilor se antreneaza inteligenta copiilor catre intelegerea feedback-urilor in orice fel de context. Rolul acestei intelegeri este antrenarea capacitatilor de raspuns corespunzator la diferite situatii problema sau criza, precum si la intelegerea relatiilor bazate pe feedback, a caror neintelegere umana provoaca situatiile critice sau crize.

- Prin sistemul de sageti se antreneaza capacitatea elevilor de a gandi in termen de echilibru, sustenabilitate, optimalitate, durabilitate. Impactul unui sistem de gandire de acest fel in rezolvarea problemelor curente este direct. Sustenabilitatea mecanismelor se datoreaza urmatorului mecanism inclus in structurarea curriculei si aplicat inconstient de elev pe parcursul utilizarii acesteia:

Hexagrama fara noduri generate este formata din triunghiuri ce au structura de diagrame comutative (doua sageti se intalnesc in acelasi punct), sau de cicluri (sagetele se continua una dupa alta). Proprietatea principala a acestei structuri este ca orice diagrama comutativa este lipita cu cate o latura de cate un ciclu, astfel orice diagrama comutativa este generata de trei cicluri, si orice ciclu este generat de trei diagrame comutative.

In privinta nodurilor generate, acestea formeaza impreuna cu varfurile hexagonului initial alte triunghiuri ce sunt diagrame comutative si cicluri secundare. In cazul acestora, orice ciclu are contact cu cel putin o diagrama comutativa si orice diagrama comutativa are contact cu cel putin un ciclu. Din punct de vedere al mecanismului de testare evaluare si dezbateri, generare de studii, toate cunostintele acumulate de catre diagramele comutative vor fi utilizate de catre cicluri in dezbateri sau studii proprii, evitand astfel acumularile de cunostinte ce nu mai sunt aplicate ulterior si intarind nivelul de invatare si progresul scolar.

Bibliografie

- Dumitrana M. *Cum creste un pui de om. Etape si repere psihologice in dezvoltarea copilului* - Bucuresti, 2011
- Gesell, A. — *The Eirst Five Years of Life*, Harper & Brothers Publishers, New York, 1940.
- Gesell, A., Ilg, F. L. — *Infant and Child in the Culture of Today*, Harper & Brothers Publishers, New York, 1943.
- Gesell, A. — *The Child from Five to Ten*, Harper & Brothers Publishers, New York, 1946.
- Piaget, J., Inhelder, B. — *Psihologia copilului*, E.D.R, Bucuresti
- Piaget, J. — *Judecata morala la copil*, E.D.R, Bucuresti, 1980.
- Piaget, J. — *La Formation du symbole chez l'enfant*, Delachauxb& Niestle, Neuchatel-Paris, 1989.